0002109020001

FRITZ VON DARDEL

MINNEN

II.

1863—1865

STOCKHOLM · P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

PRIS:
Häft. 4 kr.; inb. 5 kr. 50 öre.

PRECAT
1496

308

FRITZ VON DARDEL

FOTOGRAFI FRÅN BÖRJAN AF 1860-TALET.

FRITZ VON DARDEL

MINNEN

ANDRA DELEN
1863—1865

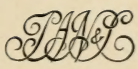

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

LIBRARY
OCT
15
1986
UNIVERSITY
OF TORONTO

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM 1912.
[120209]

INNEHÅLL.

Sid.

Dagboksanteckningar 1863 1

Dagboksanteckningar 1864 65

Prinsens och prinsessans af Wales besök vid Svenska hofvet 108

Dagboksanteckningar 1865 125

Dagboksanteckningar 1863.

Stockholm den 16 januari 1863.

Jag kommer från excellensen Sibberns bal, som var mycket väl anordnad. Vackra toaletter, utmärkt buffet, hvilken förnyades 4 gånger från kl. 10 till midnatt. Då jag icke dansade, blef mitt förnämsta göra att servera damerna. De mera bemärkta af de dansande unga damerna voro fröken Augusta Bonde, fröknarna Henriette och Charlotte Wachtmeister, Emma och Louise Arfwedson, Charlotte von Blixen-Finecke och Fanny Lövenskiold, den sistnämnda en ståtlig, välväxt och distingerad flicka men af väl kraftig kroppsbyggnad. När hon tar ens hand, känns det nästan, som om en smed tryckte den.

Några dagar före denna bal dansades det hos Deras Majestäter men då utan någon supé, endast brickor med buljong och sandwiches samt ett slags kaka, tilltagen så nätt och jämnt, att hvar och en endast kunde få en bit däraf. Det var ocksa trettondedagsafton. Ernst Lövenskiold och grefvinnan Bylandt fingo bönan jämte kungliga hedersbetygelser för återstoden af aftonen. De ikläddes purpurröda schalar och kronor af förgylld papp. Kung Carl täcktes själf utse deras hofstat, hvars chef blef prins Oscar. Plessen fungerade som öfverstemunskänk och bar på en bricka ett glas rödvin, hvilket han hela tiden bjöd Lövenskiold, medan processionen defilerade förbi de verkliga majestäterna. Själf öppnade jag marschen, i egenskap af hofmarskalk försedd med en lång staf, sedan kommo pager, härolder, hofdamer, ministrar, kammarherrar m. fl.

De verkliga kungliga tycktes roade af att se sig själfva och sin omgifning på detta sätt parodierade.

Lövenskiold afreste dagen därpå till Köpenhamn efter att hafva haft den tillfredsställelsen att under sina sex veckors vistelse här hinna smälta 35 större middagar.

Det nya representationsförslaget, som kungen och hans ministär i dessa dagar framlagt, kommer mycket väsen åstad. Det synes dock redan från första början hafva goda utsikter att af flertalet svenskar med glädje blifva mottaget. Jag behöfver ej nämna, att

W. VON PLESSEN, E. LÖVENSKIOLD OCH GREFVINNAN BYLANDT M. FL.

adel och präster icke deltaga i den allmänna fröjden, och att det är med svidande hjärtan, som dessa afstå från sina ståndsprivilegier, men opinionens tryck tvingar dem nog till eftergift. Baron Louis De Geer, förslagets upphofsman, ser sin popularitet alltjämt tillväxa samtidigt med kungens egen. Man talar om en illumination den 28 dennes på kungens namnsdag och om en tacksamhetsadress från borgare- och bondestånden.

De Geer tackade mig i går afton för det nöje han här om dagen haft vid ahörandet af en liten teaterpjäs, som mina barn spelade hemma hos oss och hvilken jag skrifvit. Jag besvarade hans tacksägelser med att tillstå, att jag å min sida med sann tillfreds-

ställelse tagit del af representationsförslaget, som statt att läsa i tidningarna. Statsmannen kunde ej låta bli att smile vid sammanställandet af dessa våra tvenne alster och tillade, att han skulle önska att se sitt verk lika väl framfördt som min lilla pjäs.

20 januari.

I går åt jag middag på slottet. Det var Henrik Falkenbergs födelsedag. Denne kabinettskammarherre kallas allmänt »Kicke», därför att han söker muntra hofvet genom att själf spela barn och låtsas, som om det höga herrskapet också vore barn. Efter middagen hade man tillställt en öfverraskning för Kicke. Schildt, Lilliehöök och Snoilsky, utklädda till värdshuspigor, kringbjödo kaffe i pelarsalen. De skäggiga adjutanterna sågo anskrämliga ut, och det hela var af för grof komik för att kunna framkalla verklig munterhet. Drottning Louise tycktes ensam njuta af detta upptåg, som afslutades med en kontradans, i hvilken alla togo del. Aurore Gyllenhaal och Schildt hade för tillfället författat verser, hvilka voro tämligen medelmåttiga.

Deras Majestäter åkte sedan till kungl. teatern, där Wilhelm Tell gafs. En ovation väntade här kungen på grund af representationsförslaget. Två gånger begärdes folksången, och hyllningarna togo sig dessutom uttryck i kraftiga hurrarop. Mathildas roll utfördes af en debutant m:lle Lundvall, som hade en mild och sympatisk röst jämte vacker figur och behagliga rörelser. Wilhelm Tells roll spelades äfven af en debutant Salmson, hvars lilla kroppshydda och svaga stämma dock föga passade för rollen. Efter teatern återvände alla till slottet för att intaga te.

Kungen språkade politik och lade öppet i dagen den ganska ringa sympati han hyser för England, hvars makt enligt H. M:ts åsikt vore stadd i nedgående. Prins Oscar var af motsatt tanke. Då kungen blir het, lämnas fantasien fria tyglar, och han grundar ofta sina påståenden på mycket svaga skäl. Emedan han i lägret vid Aldershot sett en manöver utförd i enlighet med en föråldrad taktik, drog H. M. häraf den slutsatsen, att hela engelska armén vore oduglig.

Prins Oscar lät mig förstå, huruvida det endast hade berott på honom själf att få bestiga Greklands tron, samt att underhandlingar härom verkligen varit å bane och saken föremål för ministärens öfverläggningar.

21 januari.

I går afton var det bal hos min öfverste, som hos sig såg 150 personer. Jag fick här tillfälle att beundra en förtjusande ung dam, fröken Märta Leijonhufvud, dotter till Sperling L. En française dansade jag med grefvinnan Plessen och tillbringade återstoden af aftonen konverserande med damerna. Friherrinnan Fleetwood berättade mig, att allmänna samtalsämnet i staden vore historien om hennes barns porträtt.

Förloppet var följande:

Friherrinnan F., som till julen önskade göra sin man en öfverraskning, hade bedt mig rita af hennes båda gossar, utan att deras fader finge vetskap härom. För att kunna arbeta ostördt hade vi därför utvalt de timmar, Fleetwod tillbragte utom hemmet, och vi voro just vid sista sittningen, då vi plötsligt fingo höra F. komma in i tamburen och försöka att öppna dörren till salongen, där jag höll på att rita. Under tiden, medan friherrinnan höll igen dörren, bedjande sin något förvånade man att ej komma in, samlade jag i hast mina tillhörigheter och flyktade in i sängkammaren, som låg näst bredvid, i förhoppning att obemärkt därifrån kunna hitta en annan utgång. Olyckligtvis hade F., sedan han förgäfves sökt inkomma genom salongsdörren, fått en snarlik tanke, hvarföre jag också, just som jag skulle öppna den från sängkammaren ledande dörren, plötsligt fick höra hans steg och endast hann trycka mig tätt intill väggen, där han nu helt förbluffad upptäckte mig. Friherrinnan anlände samtidigt och förbjöd mig att förete bevisen på min oskuld. Den gode F. visste ej, hvilken min han skulle halla, men tog till sist sitt parti och skrattade med oss båda. Portföljen, som jag höll under armen, gaf honom helt visst en ledning, och han antog, att det vore fråga om fruns porträtt. Emellertid förebrådde han henne i tragikomisk ton, att hon be-

gagnade sig af sin mans frånvaro för att hafva ett rendez-vous, och sade, att han verkligen icke hade väntat att finna en militär i hennes sängkammare. Sönernas bild, öfverlämnad på julafton, rörde emellertid hans fadershjärta och gaf samtidigt en förklarande upplösning på denna lilla komedi.

FRIHERRE OCH FRIHERRINNAN FLEETWOOD.

Vid regementet skämtades mycket öfver händelsen. På Fleetwods fråga: »Hvad gör du här»? skulle jag hafva svarat: »Jag gör dina barn!» »Tack du, jag föredrar att göra dem själf», sades F. hafva replikerat.

22 januari.

Efter flera månader med lika mildt väder som i södern hafva vi i dag riktig vinter, 6° kallt med klar blå himmel samt hela naturen klädd i bländande hvitt.

Vi beslöto därför, Louis Wrede, Edholm och jag, att tillsammans göra en lång promenad utom staden och togo vägen genom Skanstull.

En vacker vinterdag har någonting härligt öfver sig, isynnerhet när den inträffar plötsligt efter en period af fuktig luft, tung himmel och smutsiga gator. Träden, som förut sett ut som svarta skelett, framträda nu i täcka grupper med de hvita grenarna afteckande sig mot en azurblå himmel. De lysa i solen som juvelsmycken, fotstegen knarra i snön, lungorna inandas ren luft, man känner sig glad och upplifvad.

Vi beundrade den vackra utsikten från Blecktornet och återvände till staden förbi Katarina kyrka, hvars kyrkogård gjorde ett synnerligen egendomligt intryck. Grafvar och kors, helt och hållet öfvertäckta med ett hvitt dok, tycktes klädda som till fest, och de omgifvande stängslen hade genom rimfrosten förvandlats till de finaste filigransarbeten.

Vi stego ner för trapporna vid Mosebacke, som dominerar Stockholm, och följde hamnen nu i dvala, men hvars farkoster likna puppor, som endast inväntade våren för att återtaga sin flykt.

Men öfvergifvom poesien och dess bilder, det kan vara tid att tänka på något mera substantiellt. Sedan vi nedanför slottet lämnat hamnen, gingo vi in på källaren Svensson, där vi hvilade ut samt intogo middag, språkande vid glaset om vår lilla utflykt. Tjuguårig vänskap framkallar så många gemensamma minnen, hvarför samtalsämnena aldrig behöfva tryta. Man känner så väl hvarandras intima lif, de goda liksom de mindre goda egenskaperna, också är det städse lätt att komma väl öfverens.

Efter middagen skulle Edholm på en politisk sammankomst hos Erik Sparre, ordföranden i den konservativa klubben. Wrede och jag gingo i stället att tillbringa ett par timmar hos Robert Lundberg, hvilken till följd af ett benbrott sedan några veckor hölls bunden vid sängen. Hans hustru samt hans svägerska fru Wolffram bjödo på en bål punsch. Kungen kommer ofta och besöker sin lifmedikus under dennes sjukdom. Lundbergs kvickhet behagar honom, hans punsch likaså.

25 januari.

En släktings dödsfall hindrade oss att bevista excellensen Manderströms bal, som lär hafva varit lysande. Han tager emot alla fredagar, excellensen Sibbern tisdagar och ryske ministern Daschkoff lördagar.

29 januari.

I förgår voro vi hos Roger Björnstjerna på middag. Endast regementskamrater med eller utan fruar. De nygifta invigde nämligen då sin våning, hvilken icke blott är lyxuöst utan äfven smakfullt inredd med speglar från Venedig och tyger från Paris. När man liksom B. plötsligen ser sig som ägare till en million eller så omkring, är det ingen konst att kunna ordna sitt bo efter egen smak och på det sätt, som han drömde om under de år, hans enda förmögenhet bestod snart sagdt af hvad han gick och stod uti.

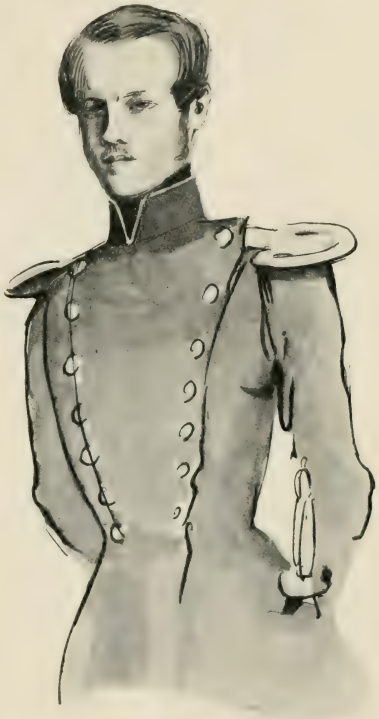

R. BJÖRNSTJERNA.

I går var det kungens namnsdag. Såsom vanligt voro vi mangrant uppe för att lyckönska, hvarvid drottningen visade oss presenterna, hvilka voro utställda i gobelängssalongen. Ett eller ett par dussin gamla söndriga stolar, en antik ljuskrona af tvifvelaktig smak samt en kinesisk tafla af halm. Det hela var af föga be-

haglig verkan men i öfverensstämmelse med kungens vurm för tillfället. Om det fortsättes länge på detta sätt, kommer hans våning att blifva öfverfylld med antika skåp samt pokaler och porslin från alla tidsåldrar.

På aftonen stor bal för 1,500 personer, hvilken afslutades med en mycket lätt supé. Den lägre befolkningen hade äfven den velat roat sig, och under förevändning att hylla den konstitutionelle monarken, som skänkt landet liberala reformer, samlades arbetare och pojkar i tusental, hvilka med facklor i händerna genomströfvade Stockholms gator, upphäfvande de gräsligaste indiantjut. Några entusiastiska borgare hade också mot kungens önskan illuminerat sina fönster. Ej underligt, om kungen skulle vilja begagna sig af popularitéten för dagen för att åt sig själf vinna mera positiva resultat än glädjeeldar och hurrarop, och för egen del gillar jag också den proposition han i går afgifvit till ständerna om ökning af civillistan, ehuru ögonblicket kan synas illa valdt och motiven, på hvilka den stöder sig, förefalla en smula komiska.

Jag har icke förut af Eder begärt högre anslag, men då jag genomgick förra årets räkenskaper, upptäcktes en brist, som nu nödgar mig till detta steg.»[1] Det hade varit mera på sin plats, om denna upptäckt gjorts några veckor, innan representationsförslaget framlades för ständerna.

För att återkomma till balen, så märktes där bland andra vackra damer fru v. Mentzer, född danska samt gift med en gammal f. d. indelt kapten, hvilken syntes mäkta stolt öfver den uppmärksamhet hans hustru väckte i stora världen. Kungen, som sett henne på festen vid järnvägsinvigningen i Göteborg, har, såsom det pastås, inbjudit det äkta paret att njuta af hufvudstadens nöjen. Som de emellertid kände endast få personer här, har fru v. M. haft mycken svårighet att finna någon, som vore villig att presentera henne vid hofvet. Landshöfding Erik Sparre nödgades till slut anförtro detta uppdrag åt sin syster.

Dagen för presentationen kom. Drottning Louise, hvilkens svartsjuka kanske blifvit väckt genom den vackra danskans söta

[1] Motiveringen till propositionen kan härmed anses vara i korthet återgifven.

miner och uppmuntrande sätt, gjorde henne endast en fråga: »Huru många barn har Ni?» »Sju stycken, Ers Maj:t», svarade frun förläget. Måhända förebradde hon sig då, att hon lämnat landet och alla sina smättingar för att vid hofvet visa sin fägring.

31 januari.

Var jag på en ståtlig middag hos grefve v. Platen, som hade 26 gäster, bland dem C. Reuterskiöld och Manne De Geer, två

PARET VON MENTZER.

gamla vänner, mellan hvilka jag erhöll min plats. De läckra rätterna täflade med de utsökta vinerna om priset. Jag föredrar emellertid en mindre konstlad uppläggning af maten. Kött och mellanrätter serverades nämligen i alla möjliga former i enlighet med mästerkockens fantasi. Man fick t. ex. se en fästning omgifven af soldater, fullriggade fartyg, hela ankkullar, en schweizerbydda med skulpterade gallerier etc. Man drar sig för att sticka gaffeln i sådana mästerverk för att komma i besittning af en fågelvinge eller en sparrisknopp.

Efter middagen gjorde grefvinnan sin rund, komplimenterande hvar och en af gästerna, antagligen för att underlätta deras matsmältning. Hvad mig själf beträffar, blir jag vid dessa tillfällen alltid hugnad med den lifligaste försäkran om min förträffliga fysik.

Enligt den älskvärda grefvinnan har jag fått privilegium på evig ungdom, man tar mig för min äldste son. Jag återgäldade

GREFVINNAN VON PLATEN.
Herrarna äro: M. De Geer, Dardel och C. Reuterskiöld.

henne med mera skäl denna artighet med hänsyn till hennes egen dotter grefvinnan E. Wachtmeister, hvilkens utseende, oaktadt hon redan har fyra barn, ännu i denna dag är den unga flickans.

De Geer och jag språkade om våra reseminnen från 1845, då vi tillsammans med A. Reuterskiöld och E. af Edholm gjorde en tur i Alperna. Jag återkallade i minnet hans debut i franskan, när på en soaré i St. Blaise damerna förfrågade sig om Sverige.

Man talade om björnarna, som gjorde skogarna osäkra, och De Geer ville icke erkänna faran. »Men om ni helt plötsligt under en promenad skulle befinna er ansikte mot ansikte med en dylik best, hvad gör ni då?» frågade honom en af damerna. Jag tar fram min pennknif» (»canif»), svarade han lugnt. Han menade »couteau» och fann det högst besynnerligt, att hela auditoriet brast i skratt.

J. DASCHKOFF.

På aftonen mottagning hos Daschkoff. Jag lämnade snart danssalen och tog plats vid ett whistbord jämte grefve Bylandt, A. Wachtmeister och Peyron. Värden själf uppträdde till följd af en förkylning med bindel om ansiktet. Bland ryssar träffar man sällan på en så sympatisk person som D.; han vinner i samma mån man blir mera bekant med honom; också är han allmänt aktad i Stockholm, hvarest ryssar eljest icke ses med särskildt blida ögon.

1 febr.

Efter en skön promenad i sällskap med Wrede och mina söner på Djurgården, där vi klättrade bland bergen för att njuta af solen, så sällsynt vintertiden, intogs frukost på Blåportens veranda.

Middag åt jag hos doktor Minton med A. Peyron, landshöfding Troil, U. Gyldenstolpe, Günther samt en ung Seldener, författare af den romantiska skolan. Fru Minton, född schweiziska, är en mycket bildad dam af allvarligt sinnelag. Det påstås om hennes man, som är läkare, att ehuru han till naturen är godhjärtad, han dock lär behandla sina patienter, frun inbegripen, något brutalt.

6 febr.

Det var först den 2 dennes, som jag genom bref från Schweiz erhöll den sorgliga underrättelsen om min gamle fars bortgång den 23 i förra månaden i Neuchâtel, 88 år gammal. Visserligen hade jag hört, att han blifvit sjuk, men trodde mig dock kunna hinna ned till honom före slutet och höll just på att skrifva min permissionsansökan, då dödsbudet inträffade. Han dog efter 4 veckors aftyning, och lifvet slocknade så stilla som en lampa, då oljan tar slut. Samma morgon han dog var pulsen normal, han hade full sans, och ingenting bådade, att slutet var så nära.

Ehuru tjänsten sedan 30 år tillbaka tvang mig att lefva långt skild från min far, och vi saledes endast sällan träffades, var det mig städse kärt det gamla fädernehemmet, där en åldrig fader med varmaste intresse följde allt, som hände mig, samt fröjdade sig med mig åt mina framgångar. Som min far de sista åren var nära på stendöf, lefde han mycket skild från världen; en liflig inbillningskraft, lika stark som i ungdomsåren, utgjorde då hans enda glädje. Begåfvad med godt förstånd och en fin uppfattning, mindes han väl det förflutna och kunde ofta nog förutsäga det tillkommande. Hans säkra omdöme i politiken och i fråga om människor väckte ständigt min förvåning. Under barndomen led jag mycket af hans våldsamma häftighet, som ej stämde väl öfverens med min stolthet och mitt oberoende lynne, men frånvaron och tiden hafva för längesedan utplånat dessa obehagliga intryck, och under de sista besök, som jag gjorde den gamle ensamme mannen, fann jag hans lynne mycket förmildradt och hans godhet mot mig utomordentlig. Nyfiken som ett barn, kunde han många timmar i sträck utfråga mig om allt, som rörde mig personligen, hvarunder mina stackars lungor blefvo hårdt pröfvade. Jag var ofta tvungen att skrika honom i örat samma svar ett dussin ganger, innan han uppfattade det; hvilket ofantligt tålamod visade han icke vid dessa tillfällen. En af mig vunnen grad eller ordensdekoration gjorde honom långt mera glad än mig själf. Huru gärna hade han ej före sin död velat se mig som general.

Undantagandes döfheten var min fars lefnadsbana relativt lycklig. Vid 20 års ålder reste han till London med 50 louisd'orer och en underlöjtnantsfullmakt på fickan. Framkommen dit, fann han genast i general de Meuron, sitt regementes[1] chef, en vänlig beskyddare. Denne gjorde honom nu till sin adjutant, hvarigenom han befriades från kaserntjänstens enformighet. Sitt regemente

MIN FAR OCH MIN MOR.

kom han på detta sätt att lära känna nästan endast till namnet, emedan hans chef tog honom med sig till Indien, där han bevistade Seringapatams intagande, hvarefter de bada i palankin genomströfvade en del af de engelska besittningarna. Hans beskrifningar på dessa resor utgjorde var barndoms förtjusning.

Återkommen till England, erhöll han i uppdrag att rekrytera

[1] Ett uteslutande af schweizare bestående regemente i engelsk tjänst.

i Pommern och på ön Rügen; det gällde nämligen att för engelska härens räkning värfva tyska desertörer. Under hans vistelse här inträffade just det bekanta bombardemanget på Köpenhamn, vid hvilket han äfven var närvarande, en krigsbedrift, som han emellertid var långt ifrån att rosa. En händelse förde honom sedan till Skåne, det var tror jag fråga om inköp af boskap för engelska arméns behof, och detta uppdrag skulle blifva af en stor betydelse för hans kommande dagar. På en bal i Ramlösa gjorde han nämligen bekantskap med min mor, som då var en ung och fager änka efter amiralen grefve Wachtmeister. Den röda uniformsfracken och min fars fördelaktiga utseende vunno behag för hennes vackra ögon; snart hade han också eröfrat hennes hjärta. Min mors familj gjorde väl några svårigheter, men kärleken segrade till sist, och man kom öfverens om att, så snart min far hunne lämna krigstjänsten, han skulle slå sig ner i Sverige.

De gifte sig nu och inköpte för fruns hemgift egendomen Hornsund i Södermanland, vackert belägen vid en sjö och i nära grannskap till Vibyholm, där min mors syster grefvinnan Bonde residerade.

Vid afskedstagandet från engelska armén var min far endast trettiotre ar gammal, men till följd af sin döfhet, som han ådragit sig under kriget, erhöll han omedelbart pension, hvilken han sedan fick behålla till sin död eller under femtiofem år.

På grund af sina släktförbindelser hugnades han äfven med introduktion på svenska riddarhuset. Flera barn tillkommo småningom och upplifvade hemmet på Hornsund, hvarest f. d. kaptenen njöt sitt dolce far niente idkande jakt och fiske. Alltnog, det såg verkligen ut, som om vistelsen här skulle vara beständigt.

En resa, som makarna sex år efter deras giftermål företogo till Neuchâtel i Schweiz för att bereda min mor tillfälle att göra bekantskap med där boende släktingar, omkastade emellertid helt och hållet deras lefnadsförhållanden. Den vackra naturen, den vänlighet hon öfverallt rönte samt äfven det enkla lefnadssättet i makens fädernesland gjorde på min mor ett så starkt intryck, att

hon föreslog sin man, att de för all framtid skulle slå sig ner därstädes.

Dåliga förebud mötte dem till att börja med. Ett af barnen dog under resan, och två andra kort därpå. Af åtta barn uppnådde endast tre mogen ålder.

Hornsund såldes efter någon tid, och köpesumman insattes hos en i Paris bosatt bankir. År 1833 gjorde denne emellertid konkurs, och hela min mors förmögenhet gick därvid förlorad.

Bankiren återbetalade dock så småningom i flera särskilda omgångar ungefär halfva beloppet. Min mor bar förundranvärdt väl denna pröfning. Jag har aldrig ens hört en klagan från hennes mun rörande olyckan.

Denna utmärkta kvinna afled i mars månad 1858, älskad och ärad af alla dem, som haft den lyckan att lära känna henne.

8 febr.

Som det var en vacker dag, gingo sönerna och jag till Carlberg för att höra högmässan i därvarande slottskapell. Efteråt gjorde jag kungen ett besök; han befann sig i sin atelier målande ett vattenfall. Jag stannade en timmes tid, rökte cigarr och språkade om dagens politik, d. v. s. revolutionen i Polen och inbördes kriget i Amerika. Vi undveko med flit allt, som rörde riksdagen. Den sista propositionen, som ministären framlagt för ständerna, nämligen angående betalningen af kungens skulder genom att årligen under 4 år till detta ändamål anslå 25,000 rdlr, kom som en skopa kallt vatten öfver den varma hänförelse representationsförslaget hade väckt. Man klandrar allmänt, att detta steg tagits just under nuvarande förhållanden. Det anses visa brist på värdighet och kunna tolkas, såsom om kungen ville taga emot betalning för sitt patriotiska handlingssätt. Härigenom går han miste om den beundran, som eljest skulle kommit honom till del. Penningen smutsar tyvärr allt, som den kommer i beröring med.

10 febr.

På förmiddagen var jag en stund sysselsatt med att ordna min egen lilla gravyrsamling samt därpå med att genomgå den, som

tillhör Kungl. Biblioteket, hvarest jag paträffade utmärkt vackra alster af denna konst, men de voro inneslutna i digra portföljer utan att vara på något sätt ordnade, hvarken efter skola eller tidsålder. Största delen af dessa gravyrer, dock med undantag af dem som tillhört grefve Tessin, förskrifver sig från en för statens räkning inköpt samling, hvilken för några år sedan förvärfvades för ett pris af 12,000 rdlr.

Bibliotekarien Klemming bad mig hos kungen söka utverka, att dessa kopparstick måtte få förblifva under hans vård och ej förenas med Nationalmuseets samlingar. Men som jag är af motsatt åsikt och tror, att de båda samlingarna genom att förenas skulle blifva till större gagn för det allmänna, så tillåter kanske herr Klemming, att jag söker göra denna min mening gällande.

12 febr.

Efter att hafva ahört en mycket intressant debatt i riksdagen angaende den äskade förhöjningen af kungens apanage gingo v. Möller och jag till Djurgården för att äta middag på Blåporten.

Det var en härlig dag med sol och varm luft. Möller är kunnig, besitter mycken entusiasm samt har en liflig inbillning. Hans konversation gar således vida öfver det banala, hvarför det är mig ett nöje att då och då tillbringa några timmar i hans sällskap. Ehuru skald till sin natur, har v. M. dock ingalunda försummat lifvets praktiska sidor. Hans jordegendomar äro utmärkt väl skötta och inkomsterna i ständigt stigande. Han står härjämte i spetsen för alla nyttiga företag i sin provins, hvarför han också tillvunnit sig allmänt anseende.

Kungen, erkännande samtliga dessa v. Möllers egenskaper, har också förlänat honom adelskap jämte Vasa- och S:t Olafsordnarna.

Pa hemvägen besökte vi Fredrikshofs kasern, dess rekryt- och musikskolor samt slutade dagen i mitt hem pratande politik. M., som förr brukade anfalla aristokratien och energiskt fordra afskaffandet af adelns politiska rättigheter, synes nu hafva modererat

sina åsikter samt halla på sin nya vapensköld och därmed följande privilegier.

15 febr.

I förgår var det kostym- och maskeradbal hos Sibberns. Prins Augusts spanska kadrilj berömdes allmänt, drottningens däremot

P. VON MÖLLER.

var mindre lyckad. I den sistnämnda voro 4 par klädda i Louis XV-dräkter och de 4 öfriga som arlequiner. Kungen uppträdde själf under en del af aftonen som arlequin. Denna dräkt förefaller mig mindre passande för en statschef, helst under en tidpunkt sådan som denna. En mera allvarlig klädedräkt eller helt enkelt en domino tyckes mig mera öfverensstämma med de 37 åren och

den sociala ställning H. M. innehar. Kungen dansade emellertid af hjärtans lust och roade sig tappert.

Drottningen uppträdde i domino och deltog ej i dansen.

Man talar mycket om kapten Ankarcrona vid Svea garde, hvilken af sin öfverste ådömts vaktarrest för subordinationsbrott. Saken var den, att öfversten, då han en dag gick förbi torgvakten, händelsevis observerade, att kalfaktorn bar in en champagnebutelj. Nyfiken att erfara, till hvem den är ämnad, går Leijonhufvud nu

FANNY LOVENSKIOLD M. FL.
Herrarne äro W. Due och S. Lagerberg.

in i vaktrummet, där han finner Falkenberg vid middagsbordet i sällskap med en viss herr Lundberg, hvilkens utseende ej faller honom i smaken.

Dagen därpå inkallades kaptenerna vid regementet till öfversten, som förehöll dem att vaka öfver, att subalternofficerarne till sällskap endast valde härtill värdiga personer. Just som öfversten emellertid slutat sitt anförande, hördes Ankarcrona med hög röst yttra, att han för sin del gärna skulle umgås med herr L. och utan tvekan dricka ett glas i hans sällskap.

Antagligen framsades detta i en anstötlig ton, eftersom det hade till följd ett så strängt straff.

17 febr.

Det var i förgår på själfva söndagen, som förlofningen mellan fröken Lövenskiold och baron v. Platen eklaterades. Denne senare anses för närvarande såsom det förmånligaste äktenskapspartiet i riket. Alla mammor med giftasvuxna döttrar finna det mycket märkvärdigt, att hans val fallit på en norska. Fröken L. är uppfödd i Haag samt i Amerika, fadern var nämligen diplomat. Härigenom har hon också förvärfvat mera världsvana och säkerhet, än om hon stannat bland sina fjäll, men samtidigt har hon dock bibehållit sin naturliga enkelhet och öppenhet jämte sina kraftigt utvecklade händer och fötter. Hennes gasellögon hafva ett särdeles intagande uttryck, hon har äfven en mycket distingerad hållning, hvarför jag väl kan förstå v. P:s smak.

Just som jag lämnat den nya fästmön,[1] hvilken jag gått att lyckönska, mötte jag kungen i trappan. Han kom från konseljen och tog mig med till sin atelier för att visa mig ett landskap, som han nyss afslutat i och för konstutställningen. Taflan är ej illa målad för att vara af en konung. Den föreställer ett vattenfall omgifvet af björk och gran. Kungen berättade sedan om maskeradbalen och de intriger, han där hade satt i gång med tillhjälp af anonyma biljetter, som före balen sändts till olika personer af båda könen. Med biljetten följde en bandrosett, och man bad enträget herr X. eller fru Y. att bära detta igenkänningstecken, på det att hans beundrarinna eller hennes beundrare skulle vara i stånd att upptäcka föremålet för sin låga i folkvimlet. Själf ämnade brefskrifvaren bära en liknande bandrosett.

Ett tiotal par tagna på måfå skulle härigenom inbillas, att de uppväckt en stark passion, och monarken använde nu en del af aftonen att följa dessa bandprydda kavaljerer, stadda på upptäcktsfärd efter sina sköna okända.

Till damernas beröm får man säga, att ingen enda af dessa anlagt det dem öfversända tecknet, men däremot ville de alla förvissa sig om hvilka deras tillbedjare voro, och några bland dem tycktes blifva mycket belåtna. Detta skämt, värdigt en page, höll på att få ett tragiskt slut. Den unge Arfwedson, häftigt förälskad i

[1] Fröken L. var hoffröken hos drottningen.

sin vackra fru, var närvarande, då det anonyma brefvet till henne anlände, och blef alldeles ursinnig. Fru A. utpekade nu ryske legationssekreteraren Ozeroff, hvilken var en af hennes ifrigaste beundrare, såsom den förmodade afsändaren, hvarpå mannen genast begaf sig till denne för att begära förklaring.

Ryssen svor vid allt hvad heligt var, att han vore fullkomligt oskyldig. Man inväntade nu balen för att finna nyckeln till gåtan. Det befann sig då, att kungen sändt rosetten med fru A:s färger till den nyss anlände spanske ministern,[1] som med monokeln i ögat sägs leta efter sin lika utsmyckade dam. Det blef nu åter en scen med herr A. med ty åtföljande protester från ministern.

Aurore Gyllenhaal upptäckte det mystiska tecknet på engelske legationssekreterarens bröst och släppte honom ej sedan på hela kvällen.

Unga Bennet i utrikesdep:t blef äfvenledes funnen och gillad af markisinnan Taliacarne, italienske ministerns fru.

Alla dessa personer äro okunniga om hvem den anonyme brefskrifvaren varit, och det är att hoppas, att de alltjämt må förblifva i denna okunnighet.

19 febr.

I går var det konsert med sång hos Deras Majestäter under anförande af kungl. hofsångaren Berg. Kungen och prinsarne sjöngo solo samt deltogo äfven i körerna. Där fanns ett 30-tal sångare, utvalda bland officerare och civila ämbetsmän.

Hela hofvet var närvarande; damerna jämte de högsta i rang superade i pelarsalen vid sittande småbord; de öfriga vid gående bord i salongen näst intill.

Stedingk och Hwasser utfrågade mig angående affären Ankarcrona, i hvilken Svante Hedin äfven lär varit inblandad. Öfversten hade nämligen också utpekat denne såsom ett föga lämpligt umgänge för gardesofficerarne. H. är en mycket populär skådespelare, uppburen för sin kvickhet och sin munterhet särskildt utom scenen, och Leijonhufvud kunde också ej vara okunnig om, att han vore gärna sedd öfverallt. Då A. nu tog parti för Hedin, blef han därför betraktad såsom en förkämpe för mera liberala idéer, och

[1] Curtoys de Anduaga.

den bestraffning han erhållit kommer säkerligen att göra mycket väsen af sig i den del af tidningspressen, som gläder sig öfver att få ett ämne till skandal.

För att återkomma till konserten, så fortsattes den äfven efter supén ända till kl. 2 men då i kungens rökrum samt med endast ett mindre antal utvalda sångare. I egenskap af åhörare voro blott Wrede och jag tillstädes. Det hela gick med vanlig schwung tack vare i främsta rummet Hwasser och Beronius.

Charles Emil Lewenhaupt

CH. E. LEWENHAUPT.

Kungen älskar att vid dylika tillfällen uppträda såsom likställd med sina gäster, hvilka han tvingar att ikläda sig nattrockar, och han anslår med dem en så förtrolig ton, att det ofta blir besvärligt nog för dem det gäller. Dessa utvalda för dagen kunna dock omöjligen förmås att bemöta honom annorlunda än såsom konung. Häraf uppstår ett visst tvang äfven hos de mest naturliga människor.

Grefve v. Platens bal till firande af sonens förlofning var besökt af 300 personer. Platens egen och De Geerska våningarna voro för tillfället sammanslagna. Drottningen svimmade men kryade åter till sig vid supén. Kungen utmärkte särskildt fröken Falkenberg samt lät en svettdroppe falla på Ebba Coijets hvita hals; se där hvad jag hört från denna lysande fest.

22 febr.

Kungen reste i dag till Norge, åtföljd af Knorring, Lagerberg, Edholm och Essen, samt blir borta 14 dagar.

Efter en promenad på isen i sällskap med Ch. E. Lewenhaupt och Ankarcrona åt jag middag med dem på Djurgården

A. hade just kommit ut ur arresten och var vid briljant humör. Jag sade honom min tanke om hans uppträdande och förebrådde honom den ton han använt mot sin chef samt framhöll det olämpliga uti att för utomstående berätta hvad som inom regementet tilldragit sig. A. anförde gent emot min sista anmärkning såsom ursäkt, att han hade känt behof af att rättfärdiga sig; ett så strängt straff ådömes ej gärna annat än för en vanhedrande handling, och då han ej ville gå och gälla för en fyllbullt eller en förfalskare, hade han låtit folk få veta den rätta orsaken till bestraffningen.

S. LEIJONHUFVUD.

Juli.

Efter slutad exercistid stannade jag alltjämt kvar i Stockholm, upptagen af den enformiga garnisonstjänsten. Min dag hade jag indelat på ett mycket angenämt sätt. Hemkommen från kasernen, tog jag mig ett uppfriskande bad, hvarefter jag gick upp på baron Rudbecks atelier, där jag från kl. 1 till 4 var sysselsatt med att än för regementets tafvelsamling kopiera Ehrenstrahls porträtt af M. G. De la Gardie, än måla något landskap efter egna utkast. Kl. 4 anlände Sten Leijonhufvud och Joh. Liljencrantz för att dela min middag. Vi hade nämligen slagit oss ihop om gemensamt hushåll hemma hos mig för att slippa äta på restaurant. Någon gång tillkom en gäst, då det framsattes en extra butelj vin. Efter kaffet och cigarren gick hvar och en till sina göromål så vida ej på grund af det vackra vädret eller

af annan orsak vi frestades att tillbringa aftonen tillsammans antingen på Djurgården eller på någon konsert eller teater.

Oftast tog jag min pläd och en del af Shakspeares arbeten samt slog mig för några timmar ned under ett träd på Klara kyrkogård, hvarefter jag gick hem, drack en kopp te och kröp till sängs kl. 10 för att dagen därpå börja omigen efter samma program.

Lördagarna var jag i allmänhet på middag på Ulriksdal, där jag då äfven stannade öfver söndagen. Kungen hade ställt ett rum till mitt förfogande, och jag var alltid säker att finna ett vänligt mottagande under hans gästfria tak.

En vacker julidag beslöto regementets officerare att göra en gemensam utflykt till landet. För den skull hyrdes en ångare, som lastades med matkorgar och vinbuteljer, hvarefter den under regementsmusikens toner styrde ut till hafs. Vid Skurusund gingo vi i land för att hälsa på kapten v. Francken och intaga förfriskningar. Därifrån sattes kurs på Stäket, där supé uppdukades i det gröna. Återkomsten till hufvudstaden ägde rum kl. 11. Denna tillställning hade varit roligare, om ej öfversten deltagit däri. De unga subalternerna kände sig nämligen imponerade af hans närvaro, ehuru han själf visst icke önskade lägga någon sordin på glädjen.

En annan gång gingo Edholm, Leijonhufvud, Mörner och jag till Nacka för att där äta middag. Värdshuset är beläget i en schweizerdal i miniatyr, och prisen äro ganska höga. Vi rakade där trenne norrmän, herrar Bassöe, Grimsgaard och Grüner, med hvilka vi drucko punsch.

Jag skulle vara i tjänstgöring ända till den 15 augusti och hade villigt underkastat mig denna min lott, då plötsligt en order den 20 juli kallade mig till kungen. Jag blef ganska obehagligt öfverraskad, när H. M. underrättade mig om, att han utsett mig jämte Snoilsky till uppvaktande hos prins Amadeus, konung Viktor Emanuels andre son, under dennes vistelse i Sverige.

Kungen afbröt mig tvärt, då jag anmärkte, att en generalsperson här vore mera på sin plats, helst prins Oscar under sitt

besök i Turin hade haft en officer af denna grad hos sig anställd.

Prins Amadeus väntades anlända till Stockholm den 22 i denna månad, och kungen befallde mig nu att med prinsen företaga en liten resa inom landet, som borde räcka, ända till dess H. Maj:t hunne återkomma från Skåne, dit han skulle begifva sig

PRINS AMADEUS.

dagen därpå för att närvara vid ett landtbruksmöte äfvensom för vissa öfverläggningar med kungen af Danmark.

Jag skall vara tillbaka den 1 aug.», sade han. »Sök att roa din prins till dess och säg honom, hur ledsen jag är, att viktiga göromål hindra mig att därförut mottaga honom.»

På min fråga, hur långt den kungliga gästfriheten skulle sträcka sig, förklarade H. M., att han icke ämnade påtaga sig hela kostnaden för prinsens vistelse här, eftersom denne afböjt att bo på slottet, där våning för hans räkning blifvit iordningställd.

Snoilsky och jag uppvaktade nu markis Taliacarne, italienske ministern, för att underrätta honom om vårt uppdrag. Markisen dolde ej sitt misshag öfver att prinsen icke hellre i Hamburg eller Köpenhamn inväntade kungens återkomst till Stockholm, liksom ock öfver att han föredragit ministerns bostad framför kungliga slottet.

Vi inställde oss emellertid vid ångbåtens ankomst den 22 juli kl. 2 e. m. och blefvo föreställda för H. K. H. Jag fick skåda en spenslig och förlägen yngling, iklädd grå helkostym. Formen på hufvudet äfvensom underläppen erinrade otvetydigt om Habsburgarne. H. K. H. var atföljd af en guvernör general Rossi, en underguvernör major Morra di Livriano, två ordonnansofficerare kaptenerna San Marsano och Cotti, en professor Sismonda samt sekreteraren chevalier Doria; dessutom medföljde nio domestiker. Prinsen reste inkognito under namn af grefve di Polenza. Den talrika sviten stämde dock föga med detta inkognito, som för öfrigt endast existerade till namnet. Så snart ministern hade presenterat oss, steg jag jämte prinsen och Taliacarne upp i en vagn, som körde oss till italienska legationen, där prinsen äfvensom Rossi och San Marsano skulle bo. De öfriga af sviten fingo rum på Hôtel Rydberg. Snoilsky och jag voro en gång för alla inbjudna till prinsens bord.

Vi började genast vara ströftag. Jag förde prinsen först till Akademiens för de fria konsterna utställning, sedan till Riddarhuset och på eftermiddagen med ångslup till Djurgården. De två följande dagarna gjordes besök i Nationalmuseum och Kungl. slottet samt utfärder till Drottningholm och Haga m. m.

Den 24 på aftonen afreste vi med ångbåten Chapman till Gäfle. Det hällregnade, och jag hade mycket svårt att förmå de nio långa lakejerna att bära ner bagaget; dessa herrar ville nämligen helst åt stadsbud öfverlämna ifrågavarande uppdrag.

Förste hofmarskalken Sandels och jag hade tillsammans uppgjort planen för en fem dagars resa i Dalarne med hemfärd öfver Uppsala samt beställt skjuts och logis per telegraf. Hofstallet lämnade kuskar och vagnar; en fransk kock medföljde äfven jämte

en packvagn med vin och förnödenheter såsom reserv i händelse af behof, en reserv, som dock först den sista dagen behöfde anlitas. Tack vare den svenska gästfriheten hade prinsen också endast att gifva presenter och dricks pengar.

Under de tvenne dagar vi tillbragt i Stockholm hade jag haft tillfälle att iakttaga mitt nya ressällskap och fann jag dem vara mycket hyggliga karlar. Mentorerna tycktes taga sin roll på ett grannlaga sätt och bemödade sig tydligt om att skona sin kungl. discipels självkänsla genom att mot honom uppträda med den största hänsyn. Prinsen kände sig dock mera hemmastadd i mitt sällskap och sökte gärna tillfälle att få skratta. Jag roade honom med att rita af några profiler bland båtens passagerare. Hans konversation är för resten ganska banal.

General Rossi, en liten, tjock äldre man af ett mycket simpelt yttre, är helt och hållet okunnig om skick och bruk i stora världen äfvensom om hofetiketten, som han endast kunnat iakttaga på afstånd, enär han på ett ensligt slott, Montcarlier nära Turin, haft prinsarnes uppfostran om hand. Alltsedan drottningens död har nämligen konung Victor Emanuel endast sällan sett sina barn. I stället har han bildat en ny familj, mera öfverensstämmande med hans vulgära smak. Gubben Rossi är för öfrigt typen för en piemontesare.

Major Morra, underguvernören, är däremot en ung världsman med god hållning och fint sätt samt äger kunskaper och begåfning. Han är det goda hufvudet i sällskapet och den, hvars mening gör sig gällande, då någon svårare fråga skall afgöras.

Taliacarne, ehuru markis och af urgammal adel, ser mer ut som en småhandlande än som en minister och är en ganska slät diplomat. Han har gift sig med en engelska, som skulle anses som en skönhet, om hon ej hade något löjligt i sitt uppträdande, och om ej en pipig stämma förstörde det goda intryck hon eljest säkert torde göra.

Det är med en melankolisk uppsyn, som markisen följer sin prins på färden. Han drar djupa suckar, under det han röker en dålig cigarr, »Cavour» kallad, som prinsen bjuder honom på, samt klagar

ständigt öfver den rubbning det ovälkomna kungl. besöket förorsakat i hans hem, där markisinnan å sin sida brukar slösa på smaleenden samt prata utan uppehåll under näsan på sin åhörare. Hennes älskvärdhet är så mycket mer berömvärd, som ett svårt utslag plågar henne i högsta grad.

För att emellertid återga till resan, så märkte jag snart, att mina italienare inbillade sig, att jag hade i uppdrag att föra dem genom riket på min konungs bekostnad, hvarför jag beslöt att så fort som möjligt försätta dem ur denna deras villfarelse.

MARKIS TALIACARNE.

Jag tog markisen afsides och förklarade för honom, hurusom jag endast vore försedd med min enskilda kassa, och att, då jag redan för prinsens räkning haft diverse utgifter, mina medel snart skulle vara uttömda, hvarför jag bad honom underrätta generalen om förhållandet.

Markisen dolde ej sin förlägenhet; jag såg honom hviska med sina landsmän, under det de promenerade på däcket, hvarpå han återkom samt meddelade mig, att dessa herrar fruktade, att de icke medtagit tillräckligt med pengar.

»Det har ingen fara», svarade jag. »I nästa stad åtager jag mig att skaffa mer. Huru mycket hafva dessa herrar»? Ungefär 4,000 fr.» »Det är mer än tillräckligt, eftersom kungen betalar skjutshästarna, och det då endast återstår logis och dricks-pengar. Snoilsky åtager sig gärna att sköta kassan, om Ni förskottera beloppet»? Dagen därpå var ställningen således mera klar, och Snoilsky försedd med ett tusen rdlr. Vi landstego i Gäfle, hvarest stadens myndigheter voro oss till mötes. Landshöfding Asker presenterade dessa herrar, bland hvilka äfven var fästningens kommendant, den attioårige major v. Mentzer. Prinsen, som fra-

gade denne, hur många man garnisonen bestod af, fick till svar »Drei Mann». Då jag öfversatte detta till franska, lade jag blygsamt till en nolla. Förhållandet är, att fästningsverken skola rifvas, hvarför kommendanten och hans tre man äro alldeles öfverflödiga.

Järnvägsstyrelsen tillkännagaf, att den ställde den kungl. vagnen till prinsens disposition. Vi foro härefter till Falun, åtföljda af trafikchefen Hückert och borgmästaren Petre. På tåget serverades frukost, som järnvägsstyrelsen bestod. Vid Korsnäs station i närheten af Falun hälsades vi med ropet »Lefve Italien» samt blomsterkastning.

MAJOR VON MENTZER.

Ankomna till Falun, mottogos vi af myndigheterna samt af en inbjudning från grufbolagets styrelse till en andra frukost efter besöket nere i grufvorna. Vi åkte genom staden och stannade hos grufingenjören för att ikläda oss grufarbetarnes dräkt, stor hatt och blus, hvarefter processionen, till hvilken några styrelseledamöter och bergshauptmannen sällade sig, satte sig i gång. Vid fackelsken började nedklättrandet till gallerierna utför icke alltför obekväma stegar. Vi stannade på flera ställen för att pejla djupet af de ofantliga brunnar, hvilka sta i förbindelse med sidogallerierna och ur hvilka kopparen upphissas förmedelst tunnor, på hvars kanter glada och sjungande svarta arbetare sitta uppkrupna. Äfven

gjordes uppehåll för att lyssna till sprängskotten, hvars eko upprepades i alla underjordiska gångar samt liknade askans dån.

I ett slags grotta, »Mormor» kallad, stod ett bord med vinbuteljer uppdukadt. Bergshauptmannen fattade ett champagneglas och föreslog skålen för prinsen, som jag omedelbart öfversatte liksom äfven dennes svar, åt hvilket jag sökte gifva en varmare prägel. Vi sågo i våra lånade kläder ut som riktiga stråtröfvare.

Efter att hafva tillbringat $^3/_4$ timme i jordens innanmäten begåfvo vi oss till stadens ballokal, där en fest var anordnad. Landssekreteraren De Laval, den melankoliske borgmästaren Sundell, direktören för grufbolaget Tottie, bröderna Falhem m. fl. fungerade som värdar. Olyckligtvis talade ingen af dessa herrar franska, hvarför öfversättningen af alla talen, som föll på min lott, blef mycket ansträngande. Den tjocke herr Falhem, en af festarrangörerna, fattade stor vänskap för major Morra och tvang honom, enär han druckit med en af värdarne, att enligt svensk sed såsom straff härför tömma sju glas, hvarefter F. slutade med att proponera brorskål.

Vi lämnade staden Falun kl. 4 e. m. och åkte i vagn 5 mil till Leksand. Denna kyrkoby bildar ett centrum för en stor del af den befokning, som bor kringspridd utmed Siljans stränder. På söndagsmorgnarna ser man festklädda skaror anlända från olika håll; hvarje by äger en eller flera båtar, rymmande 50 à 60 personer. Dessa farkoster framkomma ungefär samtidigt till hamnen en timme före gudstjänstens början.

Det var för att beskåda denna egendomliga tafla, som jag fört mina reskamrater hit. Vi hade därför anländt till Leksand redan på lördags kväll.

Vid sista skjutshållet öfverlämnade kronofogden till oss våra inkvarteringssedlar. Prinsen, Morra och jag skulle bo hos herr Berglind, en f. d. gymnastikprofessor, hvilken efter att hafva förtjänat en vacker förmögenhet i S:t Petersburg återvändt hem för att ombygga sin fädernestuga till en elegant villa i schweizerstil, hvars belägenhet vid stranden af Dalälfven verkligen är hänförande vacker.

Herr Berglind själf är en liten man med borgerligt utseende samt talar franska som en ryss. Han mottog prinsen iförd alla sina ordnar äfvensom frack och hvit halsduk, hvilken dräkt han bibehöll hela den tid, som den kunglige gästen stannade under hans tak.

PROFESSOR BERGLIND.

De gode dalamännen funno honom betydligt ståtligare än prinsen.

De öfriga af sällskapet fingo sina kvarter hos kringboende familjer, generalen och Sismonda hos kapten Ros, de andra hos kyrkoherden Hwasser, en åttioåring med jovialiskt fullmånsansikte.

Prinsen var onekligen bäst logerad, men vår värd visade sig till den grad efterhängsen, han utbredde sitt silfver och sina juveler på ett så skrytsamt sätt, att det stack väl mycket af mot landets enkla seder och bruk. Frun, född ryska, efterhärmade sin man i allt. Först i sista minuten sågo vi hennes syster, hvilken man tycktes vilja dölja, antagligen därför att hon var mindre skön.

Följande dag hade vi alla öfverenskommit att mötas kl. 8 vid hamnen för att se båtarna anlända.

En skjutskarl från gårdagens färd, som infann sig strax före vårt uppbrott och påstod, att vi förstört hans häst, råkade emellertid att uppehålla oss en halftimmes tid. Karlen nöjde sig till sist med en tia i ersättning, sedan en jury, som jag presiderade och som

dessutom bestod af tvenne kuskar jämte kronofogden, undersökt djuret, hvilket endast befanns vara lindrigt halt.

Vi kommo fram till kyrkan i lagom tid för att möta det på väg dit stadda folket. De flesta båtarna voro dock redan anlända, hvarför vi endast fingo se de fem sista lägga till.

Daladräkten ehuru bra tung, åtminstone hvad kvinnornas beträffar, hvilkas hår den dessutom helt och hållet döljer, är, i synnerhet sedd i massa, mycket karakteristisk. Ända till en ålder af 10—12 år gå alla barn i saffransgula koltar, paminnande härvid ganska mycket om ankungar, innan de fått fjädrar. Männen bära lång blå rock, gula knäbyxor af skinn och rund bredskyggig hatt, prydd liksom äfven byxorna vid knäna med tjocka tofsar af rödt ylle; håret är långt samt rundskuret.

Dalarne är den enda provins i Sverige, där ännu nationaldräkten allmänt bäres. En kvinna, som öfvergåfve densamma för krinolinen, skulle för alltid förlora sitt rykte.

Naturen här är särdeles romantisk, Dalälfvens äfvensom Siljans grönklädda stränder mycket rika på omväxling. Vi gjorde efter frukosten en utflykt till höjderna vid Rättvik, de s. k. Bergsängs backar, hvarifrån man har den vidsträcktaste utsikt öfver det omgifvande landskapet. Skogbevuxna höjder, byar i mängd samt odlade fält utbreda sig ända ned till sjön.

Dalarne har flera inbyggare än det förmår föda, och landet är mera pittoreskt än rikt; också ser man hvarje vår en mängd kvinnor emigrera till hufvudstaden; roddbåtarna i Stockholm voro, innan angsluparna infördes, allmänt skötta af dalkullor. Numera användas dessa för det mesta till arbete i trädgårdar.

Under vår Rättvikspromenad besökte vi några bondstugor, där allt var bibehållet oförändradt sådant det varit sedan fordomdags.

Uti ena hälften af kammaren befinna sig familjens sängplatser, inredda i väggen och liknande skåp i 2:ne våningar. Ett särskildt rum finnes för väfstolen och ett annat för klädförrådet.

Professor Berglind gaf före afresan stor middag för samtliga gästerna. Skålen, som han föreslog för prinsen, gjorde mycken effekt, isynnerhet på invanarne, som ej förstodo ett ord af hans

franska. Jag lofvade honom å den höge gästens vägnar en minnesgafva att lägga till alla dem, han redan med så mycken värdighet bar på bröst, fingrar och hals, och hvilka påminde honom än om storfurstinnan Helena, hvilkens reumatism han botat, än om turkiske ambassadörens torticollis, som han med sin gymnastik lyckats häfva o. s. v.

L. DE GEER.

På aftonen kl. 8 voro vi åter i Falun, där Sismonda besåg professor Bagges mineralsamlingar, och prinsen, som bodde i residenset, på hotellet gaf supé för stadens myndigheter.

Måndagen den 27 juli foro vi med sextåget på morgonen till Gäfle, därifrån vi, efter att hafva frukosterat på järnvägsstationen, fortsatte med skjuts till Leufsta bruk, hvarest en splendid middag väntade oss hos slottsherren baron Emanuel de Geer. På vägen till Gäfle gjorde vi dock ett uppehåll för att beundra fallet vid Älfkarleby, ett af de mest måleriska i Sverige. En fet präst från trakten ansåg sig böra hålla tal för prinsen på latin samt följa honom till fallen. Längre fram på vägen läto unga damer ett blomsterregn falla i prinsens och svitens vagnar. Vid skjutsombytena hördes ofta ropen: »Lefve Italien, lefve Garibaldi.» Öfverallt skyndade befolkningen till för att hälsa prinsen. Middagen var egentligen beställd på Carlholms bruk, men De Geer hade meddelat mig i en biljett, att han på eget bevåg vidtagit förändring härutinnan,

samt inväntade oss på Leufsta, hvarest vi skulle få bättre förplägnad än på Carlholm.

Jag var äfven mycket belåten öfver att kunna visa dessa främlingar ett verkligt aristokratiskt svenskt herresäte. Leufsta slott har också allt hvad som fordras i detta hänseende undantagandes damer, ty ägaren envisas att förblifva ungkarl.

Vi voro framme vid 4-tiden. De Geer hälsade oss välkomna redan på slottstrappan och hade all heder af sitt värdskap. En af grannarne, grefve af Ugglas, var äfven inbjuden.

Efter middagen besågs bruket, parken och stallen, allt i utmärkt skick. Senare på aftonen foro vi till Österby, ett annat bruk beläget tre mil från Leufsta, för att där tillbringa natten. Denna egendom är lika ståtlig som den nyssnämnda.

Unga baron Tamm vid Dragonerna hade ordnat allt för ett värdigt mottagande och bjöd på en utmärkt supé. Österby äger en vacker tafvelsamling, hvari särskildt märkas två jaktstycken af Snyders, som äro mycket värdefulla, hvilket jämväl är förhållandet med de marmorstatyer af Fogelberg och Byström, som äfven finnas här.

Morgonen därpå reste vi till Dannemora, beläget $^1/_4$ mil från Österby och som har rykte om sig att frambringa världens bästa järn. Till följd af instörtandet af flera underjordiska gallerier ligger en stor del af denna grufva alldeles öppen och bildar en ofantlig krater, som ger en pittoresk anblick. Tunnor, som hissas upp och ner, tjäna såsom befordringsmedel för grufarbetarne. Jag hade vid ett föregående besök själf redan varit nere i grufvan. Guvernören bad mig nu enträget, att jag skulle afråda prinsen från nedstigandet i densamma, och jag lyckades utan stort besvär förmå honom att afstå härifrån.

Taliacarne, som darrade af fruktan och höll sig på behörigt afstånd från öppningen, råkade emellertid vid ett tillfälle klifva miste och ramla på näsan. Han kom dock ifrån saken med en lätt skråma på handen men trodde sig svårt sårad, hvarför han under återstoden af resan bar armen i band, berättande för enhvar om den stora fara, för hvilken han varit utsatt. »Om olyckan inträffat

endast en tum närmare öppningen, hade jag nu varit en död man.»

Geschwornern Beronius beskref för oss i detalj driftrörelsen, likasa Tamm och De Geer, hvilka båda äro delägare i grufvorna. Den senare, som märkte, att Sismonda gick och bar på en hop mineral, ville nödvändigt befria honom från dessa, och professorn gaf slutligen vika, men då han vid återkomsten till Österby önskade återfå sin skatt, erkände De Geer, att han kastat bort den-

PROFESSOR SISMONDA, MARKIS TALLACARNE OCH KAPTEN COTTI.

samma, bedyrande att han varit okunnig om dess värde. Sismonda visade sig först otröstlig, men man lugnade honom slutligen genom att man anskaffade nya mineral, hvilka han denna gång stoppade i sin ficka trots De Geers upprepade försök att få dem nedlagda i vagnslådan.

Efter att hafva afätit en andra frukost stego vi åter upp i vagnarna och foro till Uppsala, dit vi anlände kl. 1. Vi togo in på hotellet. Landssekreteraren inställde sig här i landshöfdingens frånvaro för att uppvakta. Kort därpå ankom kurator[1] Rubenson, som å sångarnes vägnar anhöll att få hälsa prinsen med sång. Gene-

[1] Han var Stockholms nations förste kurator och studentkårens vice ordförande.

ralen som trodde, att denna hyllning skulle af svenska regeringen illa upptagas, ville afböja saken, och det var med mycken svårighet jag lyckades öfvertyga honom om, att denna serenad endast vore ett uttryck af sympati från studenternas sida och alls ingen politisk demonstration. Slutet blef, att kuratorn bjöds på middag och studenterna på punsch samma afton i Botaniska trädgården.

Universitetets rektor C. A. Torén infann sig äfven för att åtfölja prinsen på hans vandringar i staden. Denne vördnadsvärde teologie professor såg till den grad sjuk och feberaktig ut, att jag hvarje ögonblick fruktade, att han skulle falla i vanmakt, hvarför jag ansåg mig böra bjuda honom en stol och ett glas vatten; rektorn försäkrade emellertid med den mildaste stämma, att han alltid såge ut på detta sätt.

Vi besökte laboratoriet, museerna och biblioteket. Domkyrkans grafmonument förevisades af vaktmästarens dotter, en vacker ung flicka iförd krinolin; hon öppnade alla grindar till koren och fullgjorde sitt uppdrag på ett mycket behagligt sätt.

Snoilsky och jag höllo vid tillfället föredrag i svensk historia, lämpade efter dessa herrars kunskapsmått, hvilket ej var vidare omfattande. Professor Sismonda frågade sålunda helt naivt, om Gustaf Vasa lefde före eller efter trettioåriga kriget.

Vid besöken i biblioteket, fysiska laboratoriet, naturalhistoriska samlingarna och myntkabinettet voro samtliga professorer på sina poster, men olyckligtvis talade ingen af dem franska undantagandes rektorn själf, som med svårighet rådbråkade detta språk, hvilket likväl icke hindrade honom att på kvällen vid punschen hålla ett långt tal; också gjorde han sig skyldig till åtskilliga bockar. »Ungdomen här», utropade han med hänförelse, »älskar Italien, därför att allt, som detta land alstrar, är ädelt, stort och starkt» — därpå följde en mängd andra adjektiv — »med ett ord, därför att det är nollornas land», han ville säga hjältarnes »le pays des héros», men sade i stället »zéros». »Vi beundra konung Viktor Emanuel, därför att han just är en af dessa nollor (zéros)!» Studentkören anlände kl. 7 med sitt standar i spetsen och stannade utanför prinsens fönster, hvarpå den efter att hafva utfört åtskilliga sångnummer

på prinsens inbjudning tågade till Botaniska trädgården, där vi snart äfven inträffade. Allt hvad Uppsala kunde uppvisa af finare publik hade ditlockats och deltog i festen. Herrar studenter hunno under ¾ timme tömma 50 buteljer punsch, och lefveropen för Italien blefvo särdeles högljudda. Prinsen eskorterades hem af sångarne, hvilka äfven kvardröjde under hans fönster till långt fram på natten samt läto höra åtskilliga stycken.

Jag var mycket nöjd med den goda ton och hållning dessa unga män adagalade. Jag föreställde också ett halft dussin af dem, hvilka talade franska eller italienska, för prinsen och hans följe.

Franske ministern Fournier med fru hade jämväl såsom åhörare varit närvarande vid denna musikaliska aftonunderhållning.

Tidigt på morgonen följande dag begåfvo vi oss med ångbåt till Skokloster samt fortsatte därifrån på eftermiddagen till Stockholm.

Mälaren med sina grönskande holmar liknar mera en större flod än en sjö. Hvad man här saknar är stora vidder samt omväxling.

Skokloster bildar en stor stenmassa, flankerad af fyra torn. Carl Gustaf Wrangel byggde slottet för det byte han medfört från trettioåriga kriget. Vapensalarna äro öfverfyllda med minnen från denna ärorika tid. Där finns tillräckligt med vapen af alla slag för att beväpna två à tre hundra man.

Så snart vi kommit i land, bad jag Snoilsky till grefvinnan Brahe framföra vår begäran att få bese slottet. Han återkom i sällskap med husets informator, hvilken hade i uppdrag att tjänstgöra som ciceron. En engelsk familj sällade sig till oss, och vi tillbringade flera timmar med att vandra igenom de många salarna. Jag hade befallt kocken att duka upp vår frukost i det gröna. Vi höggo därefter med frisk aptit in på de kungliga anrättningarna, som hittills förblifvit orörda, och hvilka man också varit tvungen att delvis förnya.

Prinsen skickade sedan Snoilsky ånyo till grefvinnan för att efterhöra, om hon ville taga emot honom.

Den lilla slottsfrun mottog oss sittande i en berså, omgifven

af sin dotter samt sin blifvande måg grefve C. v. Rosen. Konversationen var snart uttömd, ty den unge prinsen är hvarken rik på idéer eller ord. Jag hade väntat, att vi skulle blifva bjudna åtminstone på litet frukt eller andra förfriskningar, men icke en gång ett glas vatten bestods. Kanske grefvinnan kände sig en smula stött öfver att ej i förväg hafva blifvit underrättad om besöket, eller också ogillade hon måhända den italienska revolutionen. Huru som helst, vi tröstade oss öfver det karga mottagandet och tillbragte återstoden af tiden, innan båten skulle afgå, under trädens skugga.

W. SANDELS.

Tvenne bud voro mig till mötes vid framkomsten till hufvudstaden. Det ena från Sandels, hvilken underrättade mig om, att den ångbåt, som utsetts att dagen därpå föra oss till Gripsholm, då icke skulle stå till vårt förfogande; det andra åter medförde hälsningar från sjöministern, som lofvade oss samma båt, ifall vi kunde vara tillbaka igen i Stockholm den 31 kl. 6 på aftonen. Af dessa två hvarandra motsägande meddelanden valde jag det för oss fördelaktigaste och bestämde i samråd med riksmarskalken grefve Gyldenstolpe vår afresa till Gripsholm till

påföljande dag den 30 kl. 4 e. m. samt vår hemkomst till den 31 å förelagd tid.

Under förmiddagens lopp läto vi fotografera oss i grupp. Resultatet af den första sittningen skulle nog hafva blifvit gynnsamt, därest icke fotografens piga varit nyfiken. För att kunna riktigt bekika prinsen på nära håll lyfte hon nämligen på fonddraperiet, just som apparaten fungerade, hvarigenom hennes hufvud kom med i gruppen. Vi måste därför sitta om. Prinsen lät äfven afbilda sig ensam samt i större format, hvilket porträtt han sedermera förärade såväl mig som de personer, hos hvilka han bott under sin resa.

Vi besökte samma dag historiska museet, hvars samlingar riksantikvarien Hildebrand förevisade con amore.

Middag intogo vi på ångaren Kare, som förde oss till Gripsholm. Sällskapet hade nu blifvit tillökadt med italienske legationssekreteraren Martino och samma lands konsul Cetti.

Efter fyra timmars resa på Mälaren landade vi invid själfva slottet, där riksmarskalken mottog oss, och hvarest rum voro iordningställda för natten. Denna gamla borg, som gömmer inom sina murar så många dystra minnen, är till sin belägenhet mycket romantisk. Rummen voro vid vår ankomst klent upplysta, och slottet försatte oss genom sin möblering och den mängd gamla porträtt, som betäcker väggarna, genast flera sekler tillbaka i tiden. Vid skenet af en lykta gingo vi att se de rum, som tjänat Johan III till fängelse, och den cell, där denne konung som vedergällning skall hafva inneslutit sin afsatte broder Erik.

Dagen därpå, sedan vi i detalj besett hela slottet, åkte vi i v. Stockenströms vagnar till Åkers styckebruk, där just då på beställning af italienska regeringen gjutning af en del belägringspjäser ägde rum. Åker är ett stort bruk, som v. S. redan under förre ägaren baron Wahrendorffs tid förvaltade. Denne senare, hvilken efter sin död önskade lämna sina gjuterier i goda händer, testamenterade bruket till den unge styresmannen.[1] En kanon blef nu i prinsens närvaro gjuten, och vi besågo äfven de olika

[1] Han erhöll det ej ensam utan jämte öfverintendenten M. L. Berg.

verkstäder, genom hvilka kanonerna maste passera, innan de kunna levereras fullt färdiga. Härefter intogs en delikat frukost, hvarpa vi återvände till Gripsholm och sedan på vår ångbåt anträdde hemfärden till Stockholm.

Till middag hos prinsen samma dag hade inbjudits utrikesministern Manderström, franske ministern Fournier, preussiske ministern baron Rosenberg och danske chargé d'affaires von der Maase. Taliacarne placerade dessa herrar alldeles galet och bjöd på dåliga viner.

Augusti.

Den 1 aug. besöktes kaserner och artillerigården. Jag infann mig sedan vid järnvägsstationen för att inhämta Deras Maj:ters order angående prinsens mottagande vid hofvet.

Det kungliga extratåget anlände kl. 8 på kvällen, och jag fick nu omedelbart göra reda för, huru prinsen tillbragt tiden efter sin hitkomst. Drottningen underrättade sig om prinsens sätt att vara samt de samtalsämnen, som tycktes intressera honom. Själf blyg, blef Hennes Maj:t ej vidare glad öfver att höra, att prinsen jämväl vore af samma natur.

Kungen bestämde, att prinsens mottagning skulle äga rum på Ulriksdal dagen därpå och en half timme före den galamiddag, H. M. ämnade gifva till prinsens ära.

Jag superade sedan med Edholm, hvilken berättade mig hvad som händt under kungens Skåneresa, hvarom vi förut hört glunkas ett och annat. Då Bildt varit med på resan, och denne general anses hafva kungens hela förtroende i skandinaviska frågan, tror man, med eller utan skäl, att de två kungarne under sammanträffandet på Bäckaskog förhandlat om denna viktiga sak.[1] Fredrik VII, som upprepar för enhvar, att kung Carl är hans bror, hans bäste vän, och att han är redo att uppoffra allt för honom, kan, när allt kommer omkring, mycket väl vara endast en lurifax, som på detta sätt söker framkalla liknande känslor hos svenske kungen, hvilkens hjälp i denna stund är för honom af oväderlig nytta. Vi

[1] Det skall också hafva varit vid detta sammanträffande med Fredrik VII, som Carl XV utfäste sig att ingå en allianstraktat med Danmark.

ma hoppas likväl, att den sistnämnde ej låter locka sig att för Danmarks skull kasta sitt rike i farliga förvecklingar utan att åtminstone hafva fått säkra garantier för erhållande af häremot svarande förmåner. En känslopolitik, som ledde till krig, skulle icke vara populär i landet eller ens i armen; man talar emellertid om en ifrågasatt off- och defensivallians mellan de tre skandinaviska rikena i ändamål att skydda Schleswig mot Tysklands angrepp.

FREDRIK VII.

Roliga anekdoter äro i omlopp om den godmodige danske kungen under hans vistelse på Bäckaskog. En afton hade efter en öfverdådig middag H. M. gått afsides bakom ett buskage i parken. Landskamrer Lychou, som af en händelse befann sig i närheten, får plötsligen höra någonting tungt falla till marken samt därefter ett ömkligt stönande. Han skyndar till platsen, för grenarna åt sidan och blir varse den tjocke monarken, som förlorat jämvikten och ligger på marken utan förmåga att själf kunna

taga sig upp. Lychou tappar icke hufvudet utan hugger ett fast tag i majestätet och ställer detsamma på fötter igen. »Tak ska De ha! De har, Fanden gale mej, frelset mit Liv. Det maa De s'gu ha Dannebrogen for!» Sagdt, och kungen lösgör sin egen stjärna, som han fäster på den tacksamme landskamrerarens bröst. Daniel Hwasser blef äfven riddare efter en sång, som han med glaset i hand diktade till de båda kungarnes lof. Man talar också om ett telegram, som kung Fredrik före afresan från Köpenhamn sände kung Carl och som lydde: »Maa jeg tage min Kone med?» »Tag gärna med dig så många konor du vill!» blef svaret. Kungen kom emellertid utan grefvinnan Danner.

Den 2 aug. begaf sig prins Amadeus, åtföljd af sin svit, till Ulriksdal och blef mycket vänskapsfullt mottagen af Deras Maj:ter. Det gafs stor middag, till hvilken högre dignitärer, som befunno sig i hufvudstaden, blifvit inbjudna. Prins Oscar är för närvarande stadd på resa i Tyskland, och prins August, som i går hemkom, var illlamående, hvarför han nu ursäktade sig och icke heller visade sig de följande dagarna.

Drottningen fann prins Amadeus mer tillgänglig, än hon hade trott, efter hvad jag berättat henne.

Dagen därpå kom kungen och hämtade prinsen för att visa honom en afdelning indelta grenadierer äfvensom norska skarpskyttar exercera i Andra gardets kasern. Därefter gjorde de tillsammans en promenad till häst på Djurgården.

Samma eftermiddag återvände prinsen till Ulriksdal, då en utflykt i båtar på Brunnsviken ägde rum; te intogs på en klippa. Kungen och Hwasser sjöngo under färden. Vid afskedstagandet utdelade kung Carl ordnar till den italienska sviten. Alla blefvo ihågkomna undantagandes Taliacarne, som återkom helt snopen till Stockholm.

Morgonen därpå skulle prinsen resa till Göteborg. Kungen hade befallt mig att äfven följa H. K. H. dit. Jag gjorde nu i största hast mina förberedelser till resan i förhoppning att ej be-

höfva återvända efter slutadt uppdrag utan i stället få stanna hos de mina på Rabäck samt där tillbringa min semester.

Vi gingo följaktligen den 4 augusti ombord på ångaren Thunberg, som kanalvägen förde oss till Göteborg, och gynnades denna liksom föregående resor af det vackraste väder. De första slussarna funno främlingarne i hög grad intressanta, men så småningom blefvo de mindre roliga och till sist mycket enformiga; lyckligtvis hade man tillfälle att emellanåt göra promenader i land.

I Motala var allt förberedt för prinsens mottagande, och tidigt på morgonen hälsades vi af direktör Carlsund, som mötte oss i en ångslup. Han lät oss i detalj se smedjorna och verkstäderna, som tillhöra detta stora industrietablissement, hvilket han med utomordentlig skicklighet förestår. Vi sågo en utmärkt elegant ångare af järn färdig att gå af stapeln samt lokomotiv, järnvägsvagnar, stålplåtar till pansarfartyg m. m.

Efter slutad inspektion begåfvo vi oss åter till vår båt, som under tiden gått igenom några slussar, hvarpå resan fortsattes vidare. Lifvet om bord under dessa trenne dagar blef i längden ganska enformigt. Trots det dåliga köket intogo vi regelbundet vara tre mål om dagen på ångbåten, dock först efter de öfriga passagerarne. Bland dessa funnos några, som icke åto alls; detta var förhållandet med en ung, ganska täck dam klädd i gult. Hon tillbringade äfven natten på däck, endast höljd i en lätt mantilj till skydd mot kylan. Jag skyndade därför också att breda min uniformskappa öfver hennes ben. Hon talade aldrig men följde med de svarta sorgsna ögonen alla våra steg. På andra dagen såg jag henne, då jag drack mitt kaffe, fästa en så bedjande blick på min kaffekopp, att jag tillsade uppasserskan att å prinsens vägnar bjuda henne att gå ner i salongen och intaga middag. Hon skyndade genast åstad, och en half timme därefter sågo vi henne komma upp igen med ett helt annat och lyckligare utseende.

Vi kallade henne »gula damen» till åtskillnad från en tjock fru klädd i rose, hvilken snattrade beständigt än med passagerarne än med de barn, som kommo ombord för att sälja bär.

Hon gjorde sig förfärligt till och höll ständigt i sin hand en stor blomsterkvast, bakom hvilken hon gjorde allehanda miner i tydlig afsikt att väcka prinsens uppmärksamhet.

Så småningom nalkades vi slutet på denna färd utan att hafva haft allt för ledsamt; promenaderna vid sidan af kanalen, under det båten gick genom slussarna, samt måltiderna med kaffet sedan intaget på däck förkortade något tiden för oss.

MAJOR MORRA OCH DEN GULA DAMEN.

Jag behöfver icke nämna, att vi passade på och besågo de pittoreska Trollhättefallen samt deras vackra omgifningar. Vi hade då städse i hälarna hela svärmar af pojkar, hvilka icke begärde bättre än att få tjänstgöra som vägvisare; det var minst ett dussin vid hvarje grind, åt hvilka Doria utdelade rikligt med slantar.

I Lidköping ökades passagerarnes antal med 5 à 6 unga söta flickor, en af dem tillika försedd med fästman. Detta kotteri fick i Trollhättan förstärkning af tre studenter, hvilka kommo ombord

blott för att hälsa på damerna men glömde sig kvar, kanske med afsikt, och fingo följa med vidare.

Den 6 augusti anlände vi under hällregn till Göteborg, där italienske konsuln Krafft väntade med vagnar, hvilka förde oss till Göta Källare.

LANDSSEKRETERAREN WESTIN.

Knappt inkommen på mitt rum, fick jag besök af de herrar norska officerare, som skulle ledsaga prinsen till Kristiania, och hvilka nu voro honom till mötes i Göteborg. Jag presenterade mina blifvande efterträdare, som blefvo kvarbjudna till middagen. Öfverstelöjtnant Kierulf talar franska något bättre än sin kamrat kapten Radich. Båda hafva likväl svårt att reda sig med detta språk.

Det var så ordnadt, att våra måltider skulle intagas på Börsen, hvars kök var bättre än hotellets. Konsuln förde oss dit i vagn, och han tycktes ej vara litet stolt, då han för prinsen förevisade stadens förnämsta festlokal. Efter middagen, som ätes kl. 5 i en mindre, mycket elegant salong, hade herr Krafft beställt vagnar för en promenad i stadens omgifningar. Vi stannade en stund vid James Dicksons i engelsk stil nyuppförda statliga landthus. En jungfru visade oss omkring i rummen, hvilka icke lämna något öfrigt att önska i fraga om inredning och komfort.

Då vi skulle stanna i Göteborg tva dagar, sökte jag ställa sa till, att prinsen icke skulle hafva för trakigt under tiden. Vi besökte ena dagen artillerikasernen. Jag hade förut härom underrättat major Mörner, som jämte sina officerare mottog oss och visade oss logement, stallar och tygförråd. Kommendanten af Petersens och landssekreteraren Westin, hvilka förut uppvaktat prinsen, atföljde honom äfven till kasernen, hvarifran H. K. H. tyvärr ej skulle komma att medföra något vidare fördelaktigt intryck af det svenska artilleriet. En kanon hade nämligen i största hast blifvit förspänd med officers- och trumpetarhästar, hvilka fingo ersätta de för tillfället a exercisfältet utanför staden varande stamhästarna. Till en början tycktes allt gå bra, men då prinsen framställde en önskan att få se en kanonexercis, gaf Mörner, utan att nämna något om anspannets beskaffenhet, order at löjtnanten att brösta af. I det ögonblick hästarna satte sig i rörelse rusade olyckligtvis en liten hund fram och åstadkom stor förskräckelse bland dem. Djuren reste sig samt räkade därvid trassla in sina ben i draglinorna, och snart hade de 6 hästarna, dragande hvarandra med sig i fallet, bildat en lefvande pyramid, där djur och människor lago sprattlande i en enda stor röra. Det behöfdes en god kvarts timme, innan allt kunde blifva klart igen. Händelsen tilldrog sig på en ganska trang gård, men till all lycka kom ingen af åskådarne med i tumultet.

Vi gingo sedan till museet, nyligen inrättadt och helt och hallet lämpadt efter göteborgarnes mera praktiska läggning.

Man förevisar här till en början själfva råmaterialet och därefter alla de förändringar, det har att genomgå, innan det uppnar fullkomligheten.

Det vore emellertid synd att härvidlag tala om någon fullkomlighet hvad de sköna konsterna beträffar; atminstone förefalla färgerna måttligt vackra, då de kommit på duken.

Efter en tur på båt för att bese porterbryggeriet och ett besök i Keillers mekaniska verkstäder förde jag hela sällskapet till badinrättningen. Å teatern sågo vi på aftonen arabiska akrobater i sina gymnastiska produktioner: de visade en färdighet lik apans, men fullständig brist på smak i iscensättningen.

Den 8 aug. föreslog konsul Krafft en utflykt till Jonsereds segelduksfabrik. Vi foro dit på järnväg och funno vid framkomsten herr Gibsons vagnar, som förde oss till hans hem, där damerna väntade med frukost. General Rossi ställde med anledning häraf till ett litet uppträde, under påstående att detta vore ett försåt, att hofetiketten i Turin ej tillåte, att prinsen besökte enskilda personer, och att konsuln och jag borde i prinsens namn hafva nekat att mottaga inbjudningen. Jag hade mycket besvär med att lugna honom, framhållande, att det på resor vore bäst att följa det lands vanor, där man vistades, samt att i Sverige den kungliga familjens medlemmar ansågo sig hedra de personer, hvilkas inbjudningar de mottogo.

Familjen Gibson hade hos sig på besök en engelsk dam med dotter; den sistnämnda, som talade italienska, var också den enda af sällskapet, som kunde meddela sig med gästerna; jag måste öfversätta de öfrigas yttranden. Fabrikerna vid Jonsered äro i utmärkt stånd.

Vi besågo äfven kyrkan samt Oscar Dicksons egendom Bokedal och återkommo till Göteborg före middagen. På kvällen lät artillerimusiken höra sina toner utanför prinsens fönster, hvarefter vi slutade dagen i Trädgårdsföreningen.

Prinsen och hans herrar afreste kl. 4 följande morgon till Kristiania och jag några timmar senare till Råbäck.

Före skilsmässan förärade H. K. H. mig kommendörstecknet af S:t Mauritii orden, och samtidigt bad han på ett särdeles älskvärdt sätt, att jag — som ett personligt vänskapsbevis och som en gärd af tacksamhet för det utmärkta sätt, hvarpå jag vetat till hans stora belåtenhet ordna resan — af honom ville mottaga en minnesgafva. Därpå aftog han sin klocka med vidhängande kedja och briljanterade berlock samt öfverlämnade densamma åt mig.

Konsuln och jag följde de resande ombord å ångbåten; jag gick genast därefter till min båt och väcktes först när vi voro nära Vänern. På aftonen gjordes några timmars uppehåll i Vänersborg, hvaraf jag begagnade mig för att besöka mr Lloyd, som jag

påträffade i en vindskupa promenerande barfota omkring i rummet. En tältsäng och tre stycken stolar, af hvilka en uppbar tvättfatet; ett någorlunda stort bord, betäckt med papper; slutligen en bokhylla med ganska vackra band, se där hela möblemanget. Såsom prydnader hängde på väggen utan ringaste symmetri tvenne uppstoppade ofantliga laxar samt kranierna af en björn och en varg liksom äfven af en älg med sina horn. Den åldrige björnjägaren klagade öfver en ådragen vrickning samt öfver sina döttrars frånvaro. Han kunde, sade han, endast bjuda på ett glas »brandy and water» och föreslog, att han skulle följa mig till major Kuylenstjerna för att där dricka te. Därpå lyfte han på en engelsk flagga, som under sina veck dolde linne och gångkläder, tog fram en snygg redingote, ett par grå benkläder samt en ren hvit skjorta, och efter ett ögonblick stod gubben Lloyd där förvandlad till en gentleman.

L. LLOYD.

Vi begåfvo oss därpå till Kuylenstjernas. Under vägen dit såg jag Lloyd hälsa på en tämligen sluskig person. »Det är en landsman till mig», sade han, »som i likhet med mig sedan många år befinner sig i Sverige. Trots sitt ruskiga utseende är han född gentleman, hans enda fel består uti att vara en fyllhund».

Fadern, som är präst och i goda omständigheter, lär gifva honom ett årligt underhåll af hundra pund, som han super upp här i Vänersborg. Full är han nästan beständigt; han sätter en ära däri och talar om delirium som en annan om en kamrat. »Lilla dille», försäkrar han, är mycket treflig, men stora dille, hu! då ser man fan i kakelugnen.» Häromdagen hade han för Lloyd bittert klagat öfver den dåliga polisen i staden. »Kan ni tänka er», sade han, att de lymlarne inte en gång plocka upp mig, när jag ligger dödfull på gatan!»

Vi träffade hos Kuylenstjernas ett dussin personer samlade till supé. Jag stannade där till kl. 9 och återvände sedan till båten, som landsatte mig följande dag den 10 aug. i Hellekis hamn.

September.

Återkommen till Stockholm efter slutad semester, bevistade jag Otto Ramels bröllop med fröken von Blixen-Finecke, hvilket ägde rum i all enkelhet hos hennes moder. Den unga bruden är fastän något mager ovanligt vacker samt förefaller mycket lugn trots sina stora blixtrande ögon. Dagen efter vigseln gaf brudparet middag på Hasselbacken för bröllopsgästerna, hvilka nästan alla tillhörde familjen Ankarcrona.

Efter middagen, som var mycket animerad, for brudparet hem till sig, och återstoden af sällskapet tillbragte aftonen med att åhöra Schantz' konsert, hvarefter herrarne intogo supé, som kryddades af bröderna Ankarcronas skämtsamma infall.

Då jag sedan en dag uppvaktade H. M., bjöd han mig kvar till frukosten samt bad mig härjämte komma ut till Ulriksdal på en veckas tid för att närvara vid den stundande hjortjakten. Han fäste sig ej vid min invändning, att jag ej vore jägare, och att denna inbjudning kunde vara mera begärlig för någon annan. »Du skall rita af våra bedrifter och hålla drottningen sällskap», svarade H. M.

Jag begaf mig alltså den 7 på kvällen till Ulriksdal och såg under de följande dagarna de inbjudna jägarne småningom anlända.

Först inställde sig Louis Wrede, just hemkommen från en

resa med prins Oscar i Ungern och Bayern. Han hade härunder deltagit i en stengetsjakt och bar följaktligen tyrolerdräkt. Drottningen hade mycket nöje af att höra beskrifningen öfver hans resa, hvilken han skildrade i detalj.

R. TORNÉRHIELM.

Sedan anlände den store Tornérhielm, Oscar Dickson, C. E. Platen, ryttmästare vid dragonerna och nyss utnämnd till adjutant hos konungen, bröderna Claës och Adam Lewenhaupt, Nordlander och Snoilsky. De öfriga kommo först senare till mötesplatsen för jakten, såsom Horn, Rehbinder, Ramel m. fl.; slutligen anlände tre unga franska turister, med hvilka kungen händelsevis sammanträffat och för hvilka han fattat vänskap. De flesta af herrar jägare voro iförda jaktdräkter med kungens namnchiffer på axeln; somliga af dem tycktes taga saken helt allvarsamt, de tyntes uppfyllda af medvetandet om sin egen betydenhet.

W. SANDELS OCH O. DICKSON.

Jag bevistade i drottningens och hennes damers sällskap jakten. Vi fingo från en med grönt klädd tribun åse, huru några dofhjortar fälldes. Jägarne stodo i grupper fem och sex tillsammans bakom förhuggningar med 50 steg mellan hvarje grupp. Drefkarlar körde fram villebrådet mot skyttarne, och djuren störtade i vildaste fart förbi förhuggningarna, under det skotten af-

lossades. Att döma af slutresultatet voro jägarne just icke synnerligen skickliga. Af omkring hundra skott, som jag hörde afskjutas mot 30 à 40 djur, dödades endast 5 af dessa. Ändock påstod hvarenda en af de 25 jägarne, att han skjutit träff. Det enda, som verkligen kunde konstateras, var, att ett skott, som gått tvärs igenom hufvudet på en hjort, hade skjutits af kungen. Hvad de öfriga fällda djuren angår, så tycktes alla à dem igenkänna märken efter sina skott.

Vi frukosterade i skogen, och på aftonen begåfvo sig alla till Ulriksdal, där i festsalen en riklig middag serverades. Kungen hade äfven inbjudit en sångkör, bestående af hans forna studentkamrater från Uppsala, nu välbeställda ämbetsmän. Denna alternerade efter middagen med regementsmusiken, i hvars midt man fick skåda prins August, hela aftonen med stor ifver trakterande bastrumman.

Som afslutning på denna omväxlande fest afbrändes ett ståtligt fyrverkeri.

Franske ministern Fournier, som befann sig bland gästerna, talade länge med mig politik, under det vi spatserade i parken. Han är en fin diplomat, som ger sig sken af att meddela förtroenden i förhoppning om att själf erhålla sådana tillbaka. Jag var emellertid på min vakt.

Under min vistelse på Ulriksdal hade kungen flitiga öfverläggningar med sina statsråd angående den off- och defensiva traktat, han vill inga med Danmark gentemot Tyskland och dess anspråk på hertigdömena.[1] Ännu så länge har det ej lyckats H. M. att förmå dessa herrar att biträda hans mening. Sant är också, att afslutandet af en dylik traktat, innan ännu fientligheterna börjat, skulle kunna tagas som en utmaning mot Tyskland. Det synes i hvarje fall klokast att först försäkra sig om Frankrikes och Englands kraftiga stöd. Dessutom tycks allmänna opinionen inom landet

[1] Det var också nu den 8 september det märkliga sammanträde ägde rum, då till följd af De Geers, Sibberns och främst Gripenstedts bestämda uppträdande alliansplanen faktiskt fick dödsstöten.

vara tämligen likgiltig för Danmarks tvister. Man vill icke för Danmarks skull utsätta sig för vådan af ett krig med Tyskland.

Armén själf har icke stort förtroende till de materiella resurser, regeringen har till sitt förfogande för att därmed börja ett fälttåg. Artilleriet äger icke en enda refflad kanon och flottan ingen pansarbåt. Nuvarande generalfälttygmästaren är en framstående lärd men saknar praktisk blick. Till kung Carls envisa fasthållande vid sin en gång fattade föresats att komma vännen Fredrik till hjälp och för dennes skull till och med störta sitt rike i krig måste man emellertid söka andra skäl än blott en svensk konungs naturliga önskan att utmärka sig på slagfältet; härunder ligger helt visst dessutom ett rent dynastiskt intresse, hvilket också misstänkes af det antiskandinaviska partiet. Genom att högt uttala sina krigiska afsikter inverkar emellertid Carl XV otvifvelaktigt på den politiska ställningen och vållar Tyskland vissa svårigheter med hänsyn till dess planer på Danmark. Måhända blir också till följd häraf själfva anfallet uppskjutet till ett lägligare tillfälle, hvarigenom kungen, utan att behöfva slösa med annat än ord, gör sin vän och granne en utomordentlig tjänst.

Jag lämnade den 10 september Ulriksdal i A. Lewenhaupts sällskap och stannade en dag hos honom på Sjöholm. Han visade mig med verklig stolthet det nya slottet med sina torn, som just nu höll på att uppföras, den förtjusande utsikten öfver sjön och trädgårdens härliga frukter. Jag beundrade allt utan invändning, så mycket hellre som gästfriheten utöfvades på ett särdeles hjärtligt sätt.

Nästa dag gjorde jag Trolle-Bondes ett besök på Säfstaholm. Värden själf var ej hemma för tillfället, men jag träffade Johan Liljencrantz, som var i sjunde himmelen af förtjusning öfver sin fästmö Louise Bonde, en pikant men föga meddelsam brunett. På aftonen utvecklade Liljencrantz för sin blifvande svärmor sina filosofiska och sociala idéer, hvilka hon med beundran åhörde.

Sonen Fredrik Bonde befinner sig nu i London för att ingå giftermål med miss Marryat, i hvilken han är häftigt förälskad. Hans föräldrar hafva om också motvilligt måst gifva sitt samtycke här-

till, sedan den unge mannen förklarat sig eljest ämna handla oberoende af detsamma. Han går genom detta giftermål miste om fideikommisset Trolleholm i Skåne, hvars årliga afkastning utgör 70,000 rdlr. Stiftaren af detta fideikommiss har nämligen stadgat såsom villkor för dess tillträdande, att fideikommissarien ej får äkta någon annan än en dam af adlig börd. Brodern Carl Bonde tröstar sig nog lätt öfver detta giftermål, eftersom det blir han, som i stället kommer att i framtiden tillträda det präktiga godset.

24 nov.

På Koberg i Västergötland, där jag med min familj tillbringat en tids ledighet, erhöll jag, åtta dagar innan min vaktgöring hos kungen egentligen skulle börja, ett telegram, som kallade mig att som adjutant aflösa Thott, hvilkens mor häftigt insjuknat. Jag afreste därför den 21, låg natten öfver i Alingsås och anlände till Stockholm den 22 dennes.

Danske kungens plötsliga dödsfall har åt den Schleswig-Holsteinska frågan gifvit en helt ny vändning. Den unge prinsens af Augustenburg proklamation har i hertigdömena framkallat en häftig jäsning. I densamma förklarar han sig såsom rättmätig arfvinge till Schleswig-Holstein och tyckes härvid understödjas af Nordtyska förbundet, som aldrig varit med om att underteckna Londonprotokollet, hvilket tillförsäkrar Christian IX besittningsrätten öfver Danmark jämte hertigdömena.[1]

Med spändt intresse afvaktar man nu hvad de stormakter ämna göra, som undertecknat ifrågavarande fördrag, hvilket Sverige äfven biträdt till stort men för skandinavismen, eftersom i kraft däraf en ny dynasti upphöjes på danska tronen. Kung Carl och hans vän Fredrik lära haft för afsikt, påstås det, att just dagen, innan den senare dog, underskrifva en off- och defensivtraktat, uppgjord i syfte att skydda Schleswig mot Tysklands anspråk. Frågan

[1] Uti det s. k. Londonprotokollet 1850 förklarade Frankrike, England, Ryssland, Österrike och Sverige-Norge, att det för bevarandet af den europeiska jämvikten kräfdes, att den danska monarkien förblefve odelad. Genom Londontraktaten 1852 erkände sedan samtliga stormakter äfvensom Sverige-Norge prins Christian af Glücksburg som arfvinge till danska riket, hvars integritet ånyo fastslogs. Öfverallt, där förf. omnämner Londonprotokollet, synes han afse Londontraktaten.

är nu den, om Sveriges konung hädanefter har samma skäl som förut att blanda sig i sin grannes affärer? Skulle det ej för honom vara fördelaktigare att se protokollet af år 1852 sönderrifvet af de makter, som underskrifvit detsamma? Om blott Preussen begagnat sig af första ögonblickets förvirring och med 80,000 man infallit i hertigdömena samt under trycket häraf förmått dessas invånare att uttala sig till förmån för hertigen af Augustenburg, är det troligt, att stormakterna skulle hafva godkänt detta som en »fait accompli», alldeles som när Belgien och Holland åtskildes, eller Savoyen och Nizza införlifvades med Frankrike. Nu är det för sent, diplomatien kommer att blanda sig i saken, och pennkriget tager sin början.

Svenske kungen begärde i går af riksdagen en summa af tre millioner för att kunna mobilisera 12,000 man, med hvilka han i händelse af behof skulle kunna rycka i fält i vår. Förstärkt statsutskott skall behandla den kungliga propositionen.

Vid gårdagens debatt på Riddarhuset ansågo flera talare den begärda summan alldeles för liten. General Kleen fordrade 20 millioner, hvilken summa krigsministern angifvit såsom behöflig för mobilisering af 50,000 man; dessas underhåll skulle dessutom gå till 7 millioner i månaden. Man har ej velat antaga detta förslag, hvars bifallande skulle vittna om en krigisk stämning i landet, som ej förefinnes. I allmänhet äro sinnena böjda för freden, och kung Carl tycks vara bestämd att ej företaga något utan ständernas samtycke. De tre millionerna beviljades emellertid.[1]

26 nov.

I dag var jag på uppvaktning hos prins Oscar, som jag fann ännu mer krigisk än sin broder kungen. Han anser ingen förändring hafva inträffat genom Fredrik VII:s död i Sveriges skyldighet att bistå Danmark.

Prins August afreste i dag till Schweiz. Det sägs, att H. K. H. aflägsnas för att därmed göra ett slut på hans giftermålsfunderingar. Dessa lära hafva gällt en fröken W., till hvilken prinsen skulle hafva friat under sin vistelse vid en badort förra sommaren.

[1] Den sista meningen har blifvit senare tillskrifven.

29 nov.

Bildt återkom i går efter i Danmark väl förrättadt uppdrag. Han påstår, att om kung Christian dröjt endast 24 timmar med att underskrifva den akt, som införlifvade Schleswig med Danmark,[1] skulle en revolution hafva utbrutit. Det rörde sig om ingenting mindre än hans krona, hvilken man i så fall ämnade erbjuda åt prins Oscar. Om en plan i enahanda syfte lära för öfrigt redan förra hösten öfverläggningar hafva ägt rum mellan Hamilton och inflytelserika danskar. Genom en dylik kombination skulle alltså vid Carl XV:s frånfälle de trenne kungakronorna komma att tillfalla prinsen och det föreslagna giftermålet mellan kung Christians äldste son och Carl XV:s dotter antagligen omintetgöras. Detta giftermål är en idé af Blixen, som härigenom vill förena de tre rikena under Glücksburgska husets spira. Huru föga trolig en dylik lösning än kan förefalla, är blotta tanken härpå dock tillräcklig att ingifva prins Oscar farhågor att se sin egen ätt åsidosättas. Kung Christian gaf, säges det, endast vika för nödvändigheten och handlade emot Rysslands råd, när han underskref införlifningsakten.

H. FOURNIER.

Ministern Fournier, som jag i dag råkade, förklarade för mig Frankrikes hållning i den dansk-tyska frågan.

Genom att alltjämt intaga en afvaktande hållning bibehåller kejsaren sin fulla handlingsfrihet. Han kommer dock att begagna sig af det första utmanande steg från Tysklands sida, hvarför detta gör bäst i att tänka sig för, innan det infaller i hertigdö-

[1] Genom den nu utfärdade s. k. novemberförfattningen införlifvades i själfva verket ej Schleswig med Danmark. Båda länderna skulle nämligen alltjämt bibehålla hvar sin representation jämte den gemensamma.

mena, väl vetande, att Napoleon har ögat på Rhen, och att England hotar att sända en eskader till Sundet, om ej protokollet af år 1852 blir respekteradt.

I förgår gaf kungen audiens med sedvanliga ceremonier åt generalen grefve Blücher, hitsänd att tillkännagifva kung Christians tronbestigning; och i går öfverlämnade grefve Plessen sina nya kreditivbref såsom dansk minister i Sverige. Dessa herrar åto i går middag på slottet. Blücher är naturlig son till Christian VIII och således halfbror till den aflidne Fredrik VII.

Kung Carl har haft bref från grefvinnan Danner, som däri tackade för det beskydd H. M. erbjudit henne, i den händelse hon häraf skulle vara i behof. Man vet ej, om grefvinnan tänker stanna i Danmark eller slå sig ner i Sverige, där hon har egendomar.

30 nov.

Kungen åkte i dag med Blücher till Ulriksdal och visade honom sina dyrbara samlingar. Vi stannade där under tvenne timmar i oafbruten beundran öfver det gamla porslinet m. m. samt återkommo kl. 4 till staden.

I dag kände jag häftiga reumatiska smärtor i vänstra armen samt använde förgäfves frotteringar och kalla duscher. Kungen tröstade mig emellertid med, att han själf sedan snart tio år lider af reumatism.

1 dec.

Jag har just i dag i kungens atelier afslutat ett landskap i olja efter en studie tagen under vår Norrlandsresa. Jag ämnar skänka taflan till det lotteri, som årligen äger rum till förmån för artisternas och litteratörernas pensionskassa.

Louis Wrede har aflöst Knorring som kabinettskammarherre. Han börjar nu se lifvet från en mera allvarlig sida och ångrar, att han ej förut sökt sörja för framtiden. Jag är dock ledsen öfver, att han förlorat sitt glada lynne och sin sorglöshet, hvilka egenskaper hittills utgjort hans styrka. Möjligen var han i går särskildt fallen för melankoli efter några mindre vänliga ord, som kungen

ställt till honom under killespelet, hvilket för närvarande utgör de kungligas dagliga aftonnöje. Två nykomlingar göra nu tjänst hos drottningen, nämligen grefvinnan Malvina De la Gardie, en ung dam af ett jämnt och gladt lynne, samt Hedvig Lewenhaupt, som förefaller hvarken blyg eller bortkommen, oaktadt hon direkt anländt från sin så att säga »fäderneby» Halmstad.

Fröken Skjöldebrand tycks vara belåten med sin befattning hos den unga prinsessan.

Jag räkade Stedingk, hvilken i egenskap af teaterchef lyckönskade mig till min pjes »Doktor Mekara». Rollerna voro redan fördelade, och stycket skall uppföras å Dramatiska teatern i nästa månad. Jag bad honom bevara min anonymitet.

5 dec.

I går afton var friherrinnan Braunerhielm, född Koskull, på slottet och sjöng duetter tillsammans med kungen. Hon sjunger med uttryck och äfven med mimik, tvenne goda egenskaper, som komma en att glömma röstens ringa omfång.

Kl. 11, då jag just höll på att lägga mig, kom kungen in i mitt rum för att röka. Strax därpå inträdde prins Oscar, åtföljd af fyra kavaljerer. Denne senares visit var egentligen ämnad åt Wrede, till hvilken prinsen samma morgon sändt en anonym, parfymerad biljett, underrättande honom om, att en dam skulle infinna sig på hans rum mellan kl. 11 och 12. Wrede, som anade oråd, höll sig försiktigtvis borta, och de nattliga gästerna tröstade sig hos mig öfver sin misslyckade expedition.

Kungen lät hämta upp ungerskt vin, och det röktes och dracks till kl. 1 på natten. Claes Cronstedt var den, som höll målron vid makt, ty prinsens tre musketörer Arbin, Belfrage och Ström öppnade icke sin mun under hela tiden.

9 dec.

I går var det en ansträngande dag. Riksdagen afslutades då efter att hafva varit samlad 14 månader. Från kl. 10 på morgonen till kl. 10 på aftonen följde ceremoni på ceremoni utan nästan något uppehåll. Hur länge skall man anse det nödvändigt

att vid detta tillfälle utveckla en dylik teatralisk pomp och stat? Dagen förut redo härolder, klädda i siden och sammet, omkring i staden för att på torgen förkunna riksdagens afslutning. De voro åtföljda af två skvadroner kavalleri. Som det hällregnade, voro de arma härolderna, trots sina lysande dräkter, sorgliga att skåda. De utgöras af unga extra ordinarier i verken, som ofta äro alldeles okunniga i den ädla ridkonsten, hvarför det emellanåt inträffar mycket lustiga episoder.

UTBLÅSNINGEN AF 1863 ÅRS RIKSDAG — TVÅ RUD!

Denna gång ville sålunda två af dessa tillfälliga ryttare bestiga samma häst, en från hvardera sidan, hvarför de stötte ihop näsorna, då de möttes vid uppsittningen.

Vid ceremonien i rikssalen var det jag, som i egenskap af vakthafvande adjutant åt kungen öfverlämnade hans tal, hvilket H. M. framsade med mycken värdighet. Särskildt fäste man sig vid den del af talet, som rörde det nya representationsförslaget, hvilket monarken hoppades skulle vinna folkets sympatier, äfvensom vid den, som lugnade allmänna meningen med afseende på ett möjligt krig för Danmarks skull, ett krig, som regeringen

icke vore sinnad att företaga utan att först vara öfvertygad om, att de offer, som i sådant fall måste göras, också medförde motsvarande gagn.

Efter att hafva gifvit en större middag mottogo Deras Maj:ter äfvensom prins Oscar med gemål de fyra ståndens deputationer, hvarje stands särskildt, därvid tal höllos å ömse sidor. Grosshandlaren Schwan uppläste sitt med vanlig självsäkerhet.

J. G. SCHWAN.

Talmännen med undantag af ärkebiskopen, hvilken redan äger de högsta utmärkelsetecknen, blefvo samtliga dekorerade. Lagerbjelke infann sig till sist kl. 10 på kvällen för att återlämna landtmarskalkstafven, och det hela afslutades härmed till allmän belåtenhet.

15 dec.

Jag träffade i dag hos kungen en herr Rosenmüller,[1] som befanns vara en utpräglad skandinav. Han kommer från Köpenhamn och säger, att danskarne äro synnerligen förbittrade öfver Sveriges hållning efter kung Fredriks död. Enligt deras asikt förråda vi dem i afgörandets stund, sedan vi förut öfvertalat dem att göra just det, som Tyskland nu förebrår dem att hafva gjort.

Efter middagen anförtrodde mig kungen strålande, att han denna dag fattat sitt beslut med afseende på danska frågan. I

[1] Han var en i Köpenhamn bosatt svensk godsägare, som blifvit hitsänd af några ifriga danska skandinaver för att personligen söka inverka på Carl XV.

samråd med sina två främsta ministrar hade H. M. bestämt sig för att understödja sin granne, så snart Tyskland genom att öfverskrida Eidern inträngt i Schleswig. För detta ändamål ämnar han hålla i beredskap 20,000 man, som till våren skola sammandragas i Skåne. Det kommer icke att uppgöras någon skriftlig traktat, men man skall vid anfordran ställa dessa trupper till Danmarks förfogande, dock på detta lands egen bekostnad. Frankrike och England komma genast att erhålla del af detta beslut.

Jag känner ej de bjudande skäl, som förmått herrar Manderström och De Geer[1] att råda kungen till att frångå den försiktiga hållning han alltsedan den kunglige vännens död iakttagit, men jag kunde icke underlåta att säga H. M., då han anförtrodde mig detta, att den enda fördel, Sverige hade att vinna af sitt ridderliga ädelmod, vore, att landet skulle få en mera krigsvan armé.

Af kungens uttalanden märker man lätt, att han ännu icke helt och hållet öfvergifvit sina dynastiska förhoppningar, och att han genom att i egen person skynda till Danmarks hjälp åsyftar något mer än att blott framkalla tacksamma känslor.

Ett telegram i går meddelade, att Frankrike ånyo föreslår sammankallandet af en kongress för ordnandet af frågan om hertigdömena. Kungen tror icke, att frågan kan lösas utan med vapenmakt, och han hoppas kunna locka England och Frankrike att följa sitt exempel. Han ämnar dock icke, sade han, komma till Danmarks hjälp, såvida han ej själf får högsta befälet öfver alla skandinaviska trupper.

19 dec.

Kung Carl har fått ett konfidentiellt bref från Berlin, skrifvet af en person i preussiske kungens omgifning, som rent af föreslår Danmarks delning.

Carl XV har bestämdt tillbakavisat tanken på ett så trolöst förfarande, tilläggande att Polens olyckliga öde icke vore agnadt att ingifva honom smak för en dylik delning.

[1] I De Geers [illegible] att han [illegible] den 8 september [illegible] De Geer som Manderström.

Norska studenterna adagalägga vid för detta ändamål hållna möten sina danska sympatier, och inflytelserika borgare i Kristiania hafva till och med beslutit adresser i samma anda. Sverige har icke följt detta exempel; man fruktar synbarligen här för krig, emedan ingenting annat än nederlag synes däraf vara att vänta, åtminstone om ej någon af västmakterna lämnar sitt kraftiga stöd, men dessa makter synas i stället vilja söka förmå Danmark till eftergift för att sålunda undvika ett krig, hvilket skulle åstadkomma allmän oro i Europa.

Lunds studenter hafva svarat Kristianiastudenterna, som ville, att båda i förening skulle söka att öfva tryck på regeringen till Danmarks förman, att de hade fullt förtroende till konungens politik, och att deras sympatier för danskarne icke ginge ända därhän, att de skulle vilja söka inverka på händelsernas gång.

23 dec.

Kungen meddelade mig i går, att Fournier af sin regering erhållit order att anmoda svenska regeringen att bestämdt uppgifva det så väl moraliska som materiella bistånd densamma vore beredd att lämna Danmark.

Ryssland påyrkar genom sin minister i Köpenhamn återkallandet af det beslut, som införlifvar Schleswig med Danmark. Gortschakoff erbjuder i så fall sitt moraliska stöd för att söka tvinga Tyskland att nöja sig med denna eftergift men anser sig ej kunna lämna en enda soldat till Danmarks hjälp.

Kungen och drottningen äro sedan några veckor tillbaka sysselsatta med inpackning af julklappar samt härmed följande tillverkning af verser och charader i massa. Vi hafva redan i förväg fått oss tilldelade vara charader, men ingen lyckas tyda dem. De äro också omöjliga. Se här den jag erhållit:

Att söka efter solskens stunder,
Därtill jag brukas visst ibland.
Men om Oedipus hållit mig i hand,
Han hade åtskilt gröna lunder.

Hwasser och jag hafva äfven haft den äran att få samarbeta med de kungliga, han med sina verser, jag med mina ritningar.

Bakom en jättestor skärm i drottningens salong ligger redan ett helt berg af julpresenter. De komma att fördelas i kväll. Själfva julafton få vi tillbringa hvar och en i sin familj.

25 dec.

I förgår ägde julklappsutdelningen rum hos Deras Maj:ter. Där funnos presenter uppgående till ett sammanlagdt värde af 6 à 7,000 rdlr. Damerna fingo enhvar gåfvor för 500 rdlr; herrarne för ett värde af från 200 till 500 rdlr, allt efter deras rang.

Själf erhöll jag en silfverljusstake med skärm, en fältsäng jämte madrass klädd med indisk väfnad, ett album, en samling gravyrer samt några småsaker.

Kungen är vid sådana tillfällen helt och hållet till sin fördel. Han njuter af att kunna vara gifmild och gör sig ett ofantligt besvär med att söka utfundera, hvad som kan göra enhvar mest nöje.

28 dec.

Underrättelser från Schweiz tillkännagifva, att prins August och hans adjutant Ennes gästa min bror på Vigner.

H. K. H. har redan hunnit tömma den låda punsch, jag skickade förliden sommar, och ber nu Fischerström expediera ytterligare 100 buteljer af samma vara.

Prinsens flamma fröken W. säges helt plötsligt hafva afrest till kontinenten, åtföljd endast af en kammarjungfru. Man är okunnig om hvarthän. Detta oroar mycket änkedrottningen. Vi voro just på middag hos henne i går, Deras Maj:ter jämte uppvaktningen. Änkedrottningens salong är ganska stel; luften är tung af etikett, men maten äfvensom vinerna voro alldeles utmärkta.

I går var det stor middag hos Deras Maj:ter för hela hofvet; ett mindre antal tillsades att stanna till te. Man spelade whist, kungen med Lagercrantz, Grimsgaard och Lagerberg, drottningen med A. Lewenhaupt, Edholm och Essen. De öfriga herrarne språkade med damerna.

29 dec.

I afton uppläste vi en teaterpjäs af Scribe, »Björnen och Paschan», därvid hvar och en fått sig en roll tilldelad.

Underrättelserna från Köpenhamn ingifva mer och mer oro. Hallska ministären, som i förgår inlämnat sin afskedsansökan, hade i går återtagit densamma men har i dag ånyo afgått. Preussen fordrar, att Danmark före den 1 januari skall upphäfva förra månadens beslut angående Schleswig. Detta är detsamma som en krigsförklaring.

S. LAGERBERG.

Den stackars kung Christian, som ser sig hotad antingen med en ojämn strid eller, ifall han ger vika, med en inhemsk revolution, är i sanning att beklaga.

31 dec.

Min vakt hos kungen slutar i dag; den ändade med en eldsvåda på Ladugårdslandet, vid hvilken kungen trogen sin vana var en af de första på platsen samt stannade kvar från kl. 10 e. m. till öfver midnatt. H. M. är vid dessa tillfällen ej till sin fördel. Han blir het, ger order och kontraorder samt slutar ofta med att göra polistjänst genom att från brandstället bortköra onyttiga åskådare. Det händer honom icke sällan härvid att ryta åt sina undersåtar, ja till och med att utdela knuffar. Jag

är verkligen förvånad öfver, att H. M. icke någon gång träffar på en fyllbult, som betalar honom igen med samma mynt.

Jag tog mig därför i går på hemvägen friheten att säga H. M., huru litet detta uppträdande stämde öfverens med hans kungliga värdighet. Slutligen fick jag honom också att medgifva, att han haft orätt, men jag är öfvertygad om, att nästa gang H. M. befinner sig vid en eldsvåda, börjar han om på samma sätt.

Prins Oscar var äfven närvarande på olycksplatsen, deltog i släckningen och klättrade upp för en stege, som var rest mot det brinnande huset. Stegen ruskade betänkligt, men allt aflopp lyckligt.

Huru länge skall det dumma bruket fortgå att genom klämtning i alla stadens kyrktorn tillkännagifva, att eldsvåda utbrutit? Utom det barbariska, som ligger däri att icke låta Stockholms invånare få sofva i ro, medför detta bruk den olägenheten, att allt stadens slödder samlas på platsen såsom till en folkfest och genom sitt stora antal endast lägger hinder i vägen för släckningen.

Jag åsåg i dag en repetition af min pjäs »Doktor Mekara». Knut Almlöf var bra i doktorns roll men icke så Hedin, som i sin barnroll var osmaklig. Med ledsnad märkte jag, huru väl stycket behöft retoucheras, men nu är det för sent. Monologerna äro för langa, och jag har ej tillräckligt tagit hänsyn till aktörerna, då de befinna sig på scenen utan att tala. Där äro scener, som verka kyligt, andra äro illa anordnade, så att jag är långt ifrån det riktiga greppet.

Vi slutade året 1863 mycket gladt. Kungen hade befallt mig samma afton att i största hast inbjuda några af hans omgifning, hvilka icke för tillfället voro upptagna på annat håll. Alla skyndade genast att hörsamma kallelsen. De voro Edholm, Lagerberg, H. Falkenberg, Nordlander, Fischerström och Snoilsky.

Efter teet anordnades ett lotteri med kortspel; de vinnande erhöllo små handarbeten eller dylikt; de, som ej vändt sina kort, betalade plikt. Aftonen afslutades med en improviserad bal, hvarvid till följd af brist på damer kungen behagade bli min moitié.

Min vaktkamrat Lilliehöök reser i morgon till Göteborg för att träffa sin fästmö fröken Wijk. Han lämnar efter sig ett mycket angenämt minne af den tid vi kamperat ihop. Han är en allvarlig och rättradig ung man, som vinner vid närmare bekantskap.

Hans tjänstgöring i franska armén under italienska fälttåget har förskaffat honom ett välförtjänt anseende på grund af den tapperhet, han under kriget ådagalagt; också har han vid hemkomsten skördat mycken framgång. Sålunda har kungen utnämnt honom till sin ordonnansofficer, och Göteborgs rikaste arftagerska har skänkt honom sin hand. Han kan alltså i sanning sägas hafva gjort ett särdeles lyckligt fälttåg.

Dagboksanteckningar 1864.

2 jan.

Hela hofvet var i går kl. 1 samladt för att lyckönska Deras Maj:ter på det nya året. Drottningen gaf åt hvar och en sin hand att kyssa, likaledes hennes dotter prinsessan.

Efter börsbalen på aftonen, hvilken gafs af Stockholms stad, superade änkedrottningen hos sin son, och jag fick då den nåden att kyssa en tredje kunglig hand. Hennes Maj:t behagade vid tillfället yttra några älskvärda ord angående prins Augusts fortsatta vistelse hos min bror i Schweiz. Han lofordade mycket, sade Hennes Maj:t, det vänliga mottagande han rönt där i familjen.

Kungen tog mig afsides för att för mig uppläsa ett mycket undergifvet och vördnadsfullt bref, som denne prins tillskrifvit honom, och däri H. K. H. meddelar, att han enligt kungens befallning den 2 jan. skulle afresa till Düsseldorf för att se den med huset Hohenzollern besläktade prinsessa, med hvilken man önskar förmäla honom. Kungen tillade, att kejsar Napoleon gärna såge detta giftermål, emedan modern till den unga damen vore en Murat.[1]

Jag fruktar mycket, att detta lika så väl som flera föregående för denne prins föreslagna giftermålspartier kommer att gå om intet.

En stund därefter tog mig kungen återigen afsides för att säga mig att, om han skulle komma att utnämna mig till öfver-

[1] Skall vara mormodern. Antoinette Murat gifte sig 1808 med furst Karl af Hohenzollern och deras dotter Amelie 1835 med prins Edvard af Sachsen-Altenburg. I detta äktenskap föddes prinsessan Therèse, om hvilken det här är fråga.

intendent, han likväl hoppades, att jag skulle kvarstå i armén, och att han i hvilket fall som helst önskade fästa mig vid sin person genom att kalla mig till kabinettskammarherre.

Jag tackade utan att fästa allt för mycken vikt vid H. Maj:ts löfte. Jag har nämligen redan sett allt för många förhoppningar i den vägen svikas för att kunna säkert räkna härpå.

På börsbalen härskade efter vanligheten en förfärlig trängsel. De kungliga foro dit i galavagnar samt eskorterades af kavalleri. Vid inträdet i danssalen spelade musiken upp en triumfmarsch. Kungen, drottningen jämte prins Oscar togo plats på en tribun, omgifna af särskildt kommenderade officerare och det uppvaktande hofvet. Man kunde verkligen tro sig vara på operan. Efter en polonäs, i hvilken de mest framstående bland borgerskapets damer och herrar fingo den nåden att föras af Deras Maj:ter, gjorde de höga personerna en rund, därvid hvar och en erhöll några älskvärda ord. Sedan kom turen till diplomatiska kåren, för hvilken i en särskild salong gafs kur.

När balen var till ända och vi skulle fara därifrån, hittade ej lakejen min kappa, och jag måste utan öfverplagg begifva mig från den öfverhettade ballokalen ut i 10 graders kyla, hvarför jag, för att icke riskera en förkylning, i språngmarsch återvände till slottet. Kungen ville nödvändigt förära mig en af sina kappor, men jag afböjde detta hans vänliga erbjudande i hopp om att senare återfå min egen kappa.

2 jan. kl. 10 e. m.

Jag kommer nu från teatern, där jag med familj i en af Stedingk upplåten loge åsett första uppförandet af min pjäs. Det var icke utan otålighet jag följde de tre akterna af det mycket sentimentala stycke, som föregick »Doktor Mekara». Ändtligen går ridån upp; man ser framför sig gården i ett dårhus. Doktorn är full af entusiasm öfver sin mission, inbillar sig vara uppfinnare af en metod, som icke endast botar sjukdomen utan gör hvarje återfall i densamma omöjligt. Åt ingen annan än en af honom själf kurerad patient vill han gifva sin dotters hand. Den unga

flickan öfvertalar därför sin älskare att spela tokig. Denne kommer också till dårhuset iförd barnkläder, agerar ett litet barn samt öfverlämnar sig villigt åt doktorns experiment. Mekara lyckas utan svårighet bota patienten och skänker honom därefter sin dotters hand.

Se där hufvudinnehållet af pjäsen, mot hvilken man måhända kommer att anmärka, att ämnet är af alltför sorglig beskaffenhet för att låna sig till skämt. Jag har emellertid sökt undvika att framkalla ett dylikt intryck genom att icke låta någon verklig dåre uppträda på scenen. Huru som helst, publikens ihållande skrattsalfvor visade emellertid, att där fanns verklig komik i mitt stycke, och som jag icke lider af författarefåfänga, utlämnar jag gärna mitt inkognito åt kritiken, som nog ej lär uteblifva.

Det roade mig mycket att iakttaga min grannes i logen bredvid, vännen F:s, förvåning, då han hörde det tjocka förälskade barnet begagna sig af samma uttryck, som han brukar använda vid hofvet, då han talar om sig själf: »Kicke vill leka, Kicke är trött!» etc. Kungen och drottningen, som äfven bevistade föreställningen, funno säkert parodien öfver deras kammarherre ganska lustig.

Undantagandes kung Carl kände ingen i kungliga logen hvem författaren var.

4 jan.

I går åt jag middag hos Robert Lundberg tillsammans med åtskilliga andra, de flesta dock för mig obekanta personer; bland dem var en ung, mycket vacker och angenäm dam, fru Bäckström, hvilkens man är tobaksfabrikör. På kvällen gjordes sällskapslekar.

8 jan.

Kungen har mottagit ett telegram från Düsseldorf, däri prins August meddelar, att han samma dag skulle eklatera sin förlofning med prinsessan Therèse af Sachsen-Altenburg. Hon har blifvit uppfostrad af sin morbror fursten af Hohenzollern-Sigmaringen och är 27 år gammal.

Kungen tycktes nöjd med underrättelsen men däremot bekymrad öfver depescher, som han fått från Paris och London. »Jag

blir förmodligen tvungen», sade han, «att snart sammankalla både riksdag och storting.» H. M. uttalade sig ej vidare utan gick, atföljd af sin ordonnansofficer, till Kastellholmen för att åka

P. R. LUNDBERG BRYGGANDE EN SOMMARBAL.

skridsko: en kunglig klubb har nämligen bildats för idkande af sagda sport därstädes.

Scholander, som jag träffade ett ögonblick, berättade, att Anckarsvärdska familjen och kotteriet intrigerade af alla krafter för att få intendenten Anckarsvärd utnämnd till öfverintendent, när platsen i vår efter Söderberg blir vakant. Han försäkrade mig ånyo om den sympati, medlemmarne i Akademien för de fria

konsterna hyste för mig och min kandidatur till ifrågavarande syssla, samt uppmanade mig att bara gå djärft på.

Jag svarade, att jag vore nöjd med min nuvarande ställning och att jag icke hade tillräckligt förtroende till min förmåga för att uppställa mig själf som sökande till platsen, men att, om kungen skulle kalla mig därtill, så antoge jag den gärna.

Scholander lät mig samtidigt förstå, att det endast berodde på honom själf att blifva öfverintendent, men att han ej önskade detta, emedan han som arkitekt hade betydligt större inkomster. Professorn ville härmed gifva till känna, att om jag blefve utnämnd, så hade jag honom att tacka därför. Jag tänker likväl han gör sig för stora illusioner.

Samma afton råkade jag Anckarsvärdarne på ett sammanträde i Akademien för de fria konsterna, där det var fråga om att tillsätta ett stipendium för porträttmålare, hvilket blifvit ledigt efter Krafft.

En diskussion uppstod mellan Nyström och Qvarnström; den senare ville hafva stipendiet i strid med dess bestämmelser öfverflyttadt på en tämligen medelmåttig djurmålare Andersson. Majoriteten afslog emellertid detta förslag, och Troili erhöll stipendiet; han är också för närvarande den ende porträttmålare i Sverige, som är fullt värdig denna benämning.

10 jan.

På Militärsällskapet höll kapten Vegesack ett föredrag om amerikanska frihetskriget, i hvilket han under tvenne år deltagit på nordstaternas sida och hvarunder han jämväl befordrats till öfverste. Det är en man, som gör intryck af att vara öppen och kraftfull. Han borde dock hafva kunnat sätta mera färg på sina skildringar; man hade äfven varit honom tacksam, ifall han uppehallit sig mera vid krigets allmänna gang, chefernas egenskaper och arméns organisation än vid att på kartan för oss utpeka alla de marscher och kontramarscher omkring Richmond, som hjälten själf varit med om och hvilka trots all hans ådagalagda tapperhet dock medförde föga resultat.

11 jan.

Adam Lewenhaupt hade i går inbjudit mig till middag tillsammans med sin syster Marianne, Hedvig Lewenhaupt, Carl Bennet och Louis Wrede. Där var mycket gladt; på kvällen förevisade Adam sin autografsamling, som är särdeles dyrbar.

Prins Oscars äldste son hertigen af Värmland har allvarligt insjuknat i bröstinflammation.

I dag söndag var jag på middag hos Deras Maj:ter, hvarefter det spelades whist i kungens rökrum. H. M. bjöd på tokajer och roade sig med att hänga på oss sina stora band och kraschaner. Jag bar S:t Hubertuskorset; och vi maste sålunda utstyrda gå ned till drottningen, som skrattade rätt godt. Man uppläste sedan, hvar och en i sin tur, stycken ur Lidner och Stagnelius. Kungen, som kom i tagen, improviserade därefter under en hel timmes tid öfver olika ämnen valda af omgifningen. Sedan blef det allmänt kille-spel. Hans Maj:t talade med mig om min utnämning till öfverintendent i vår som om en afgjord sak, såvida ej kriget dessförinnan skulle utbryta. Han anförtrodde mig äfven sin afsikt att utnämna Dalström till major och chef för prins Augusts stab. Jag invände, att D. just ej hade ett utseende, som lämpade sig för befattningen, men kungen höll på sin idé. »Dalström», sade han, »är förtjust at denna befordran och har allt för godt hufvud för att betrakta den som ett slags onåd; från Borås kommer han lätt hit på järnväg hvarje gång min bror behöfver honom!»

12 jan.

På kungliga skridskoklubbens bana träffade jag i går konungen, som berättade mig, att det nu hade beslutats i konseljen, att norska stortinget skulle inkallas till ett urtima sammanträde för att sättas i tillfälle att bevilja honom nödiga medel att vid gynnsamt tillfälle kunna komma Danmark till hjälp. Fournier, hvilken jag i går frågade, om han ansåge ett tyskt infall i Schleswig antagligt, svarade, att han icke trodde tyskarne vara så djärfva. »Ils savent fort bien», tillade han, »que les français déjeuneront à Cologne le jour qu'ils voudront fixer eux-mêmes.»

Ett i går afton anländt telegram förmäler, att Frankrike helt hastigt beslutat sig för att inga på Englands förslag att med detta land träffa en separatöfverenskommelse angående reglerandet af den dansk-tyska frågan.

14 jan.

I dag har jag intagit middag hos ryske ministern Daschkoff, en man, hvilken här vunnit allmänna sympatier, oaktadt den misstro man i allmänhet hyser mot hans landsmän. Alla gästerna voro svenskar, dock mer eller mindre dekorerade med ryska ordnar såsom N. Gyldenstolpe, Sprengtporten, Hazelius, O. Björnstjerna m. fl.

20 jan.

I går kl. 9 f. m. blef jag kallad till kungen. Som jag för två dagar sedan hade träffat H. M., var jag ganska nyfiken att få veta, hvarför jag nu blifvit efterskickad. Kungen såg ut att vara vid ypperligt lynne. Vi språkade om hans på staffliet uppställda tafla och om de sista tyska telegrammen, och jag gick därifrån utan att hafva fått vidare besked.

Nätt och jämnt anländ en stund senare till min öfverste i tjänsteärenden, underrättades jag emellertid om att kungens ordonnansofficer väntade på mig.

Det var Snoilsky, som i största hast infunnit sig för att meddela mig, att som kungen nyss totalt glömt bort att omtala, hvarför han skickat efter mig, så sände han nu S. för att säga mig detta.

Se här den viktiga saken. Deras Maj:ter, som önskade på något lustigt sätt fira sin kammarherre H. Falkenbergs födelsedag, hade beslutat att i afton anordna ett vaxkabinett, hvilket jag ombads att förevisa. Jag åt följaktligen middag på slottet, och vi öfverenskommo om detaljerna för festföreställningen.

Man fick i densamma skåda »Kicke» vid olika skeden i hans lif, först som dibarn (Dalström) med amma (R. Lundberg), sedan vid 6 år (Melcher Falkenberg), därpå som 16-årig student (Snoilsky) samt slutligen som 26-årig löjtnant (Fleetwood). Man hade äfven tillfälle se familjens stamfader (L. Wrede). Jag fick här-

jämte beskrifva den välfödde kabinettskammarherrens föga händelserika lefnad. Drottningen och hennes damer skrattade hjärtligt härat. Den lilla tillställningen lyckades ganska bra, och Falkenberg syntes själf mycket smickrad öfver hyllningen samt tackade mig flera gånger, för det jag behandlat honom så hyggligt.

H. FALKENBERG.

Under det man höll på att kostymera sig, föreföll konungen nedstämd; man såg, att han längtade att få taga aktiv del i stycket; till slut förmådde han icke längre motstå sin åstundan utan lät hämta en Fra Diavolo-kostym, i hvilken jag också kort därefter fann honom utstyrd. Det var endast med mycket besvär vi fingo honom att gifva efter för våra föreställningar, att en sådan personnage skulle verka komisk bland de mera oskyldiga bilderna af Kicke. Konungen afklädde sig med en suck sin ståtliga dräkt och såg därvid lika ledsen ut som ett barn, hvilket man beröfvat en kär leksak.

Efter teet spelade några whist, de öfriga roade sig med »jeux d'esprit» utan att därvid ådagalägga någon vidare esprit.

25 jan.

Lilla hertigen af Värmland, hvilken ansågs som konvalescent, har fått ett återfall i sjukdomen, som inger allvarsam oro. Lungorna äro nämligen angripna.

Balen hos excellensen De Geer, hvilken skulle ägt rum i öfvermorgon, har därför blifvit uppskjuten.

Underrättelserna rörande danska frågan äro i dag mera lugnande. Österrike och Tyskland hafva genom ett bestämdt uppträdande gjort sig till herrar öfver den radikala rörelsen i Tyskland, som fordrade, att man trots västmakternas protester med våld skulle bemäktiga sig Schleswig. Man tror, att Danmark kommer att gifva vika i vissa punkter för att undgå ett alltför ojämnt krig, helst bundsförvanterna synas svika. I stället för soldater skickar Sverige ullstrumpor, hvilket ju alltid är något.

Fredrika Bremer är i spetsen för den damkommitté, som samlar ihop medel för att värma Dannevirkes försvarare. Andra listor äro i omlopp för att skaffa hjälp åt danska soldaternas hustrur och barn.

27 jan.

Diplomat-middag i går hos franske ministern. M:me Fournier förefaller älskvärd och är en utmärkt värdinna. På aftonen var jag hos doktor Minton, där jag träffade reformerte prästen Roerich, herr och fru Lallerstedt samt den gamle Arfwidsson, hvilken komplimenterade mig för min pjäs, som, efter hvad han sade, innehöll utmärkta dramatiska motiv och var ovanligt originell. A. är f. d. teaterdirektör samt författare till flera litterära arbeten.

28 jan.

Jag återkommer från en middag på slottet. Där voro flera generaler samt herrar Lövenskiold och Fleischer. H. M. sade mig, att gamle Nyström för honom uttryckt sin önskan att få mig till chef. Konungen hade då tillrådt honom att låta en deputation från Konstakademien anhålla om min utnämning, så snart Söderberg inlämnat sin afskedsansökan. H. M. ämnade då sam-

tidigt göra mig till öfverste i armén samt till kabinettskammarherre. Blir det krig, skall jag vara med i kungens stab. Jag bugade mig vördnadsfullt utan att yttra något.

Efter middagen hade Carl XIII:s-riddarne ett sammanträde i konungens lilla våning. Knappt hade vi samlats till te i salongen, förrän klämtningar förkunnade, att elden var lös. Kungen och

L. MANDERSTRÖM OCH J. LILJENCRANTZ.

hans officerare knäppte genast om sig sina stora sablar och skyndade till brandstället, hvarifrån de ännu ej återkommit kl. 11, då jag lämnade drottningen och hennes damer.

Jag kan ej förstå kungens smak att vilja tillbringa 5 à 6 timmar ute nattetid för att se ett hus brinna. Jag behöfver icke nämna, att minst 10,000 personer följa exemplet och därigenom endast försvåra släckningen.

30 jan.

Kungen firade sin namnsdag den 28 med att inbjuda en del af sin omgifning till supé. Man dansade några danser med hofföknarna och med den lilla prinsessan. Bland gästerna befann sig äfven Johan Liljencrantz, nyss utnämnd till kammarherre hos drottningen. Det var en gärd åt hans sårade fåfänga, som förfördelats därigenom, att tvenne äldre kaptener, hvilka dock senare än L. inträdt i konungens stab, tagit tur före honom vid befordran till adjutant. Liljencrantz, förargad häröfver, hade genast begärt sitt afsked från staben.

Kungen, helt stolt öfver att sålunda hafva klarerat saken, var nog nadig att härutinnan vädja till mitt omdöme. »Har jag icke skött saken slugt?» frågade H. M. »Det är ej min åsikt», svarade jag. »L. har endast blifvit behandlad enligt de militära lagarna, och om han icke är belåten, så mycket värre för honom. Vore jag kung, ville jag ej i min omgifning tåla ett dylikt uppträdande.» »Den mannen vill jag icke hafva till fiende», återtog H. M., »han kunde skada mig; jag vill genom ynnestbevis binda honom vid mig.

Under middagen hos professor Malmsten i går blef jag tillfrågad af dennes bror statsrådet om min tanke rörande kriget, och då jag erkände, att jag i egenskap af militär önskade gå i fält, utfor han: »Huru, därför att Ni och Edra gelikar vilja slass, skall landet blifva ruineradt?» »Jag är öfvertygad, svarade jag, »att om Sverige med utsikt till framgång börjar ett krig, och om det sker på bekostnad af den makt det hjälper, så blir detta en verklig fördel för landet. Ett fälttåg under nuvarande förhållanden skulle för öfrigt återupplifva folkets ridderliga anda; jag tror icke, att det är nog för ett folks ära att i lugn och ro tillverka ost och fabricera järn; för att kunna göra sig respekterad, såväl inåt som utåt, får en regering ej vara likgiltig för hvad som försiggår i Europa utan måste tänka på att hålla sitt lands fana högt.»

Statsmannen tryckte till slut min hand och förklarade, att han icke vore rädd för kriget; han fördömde lord John Russells politik samt prisade kung Carl XV:s konstitutionella sinnelag, och vi skildes åt som de bästa vänner i världen.

Jag träffade där äfven intendenten Anckarsvärd, svåger till Malmsten samt min rival till platsen som öfverintendent.

Danska frågan synes närma sig till en kris. Preussen och Österrike hafva låtit sina trupper aflösa de tyska småstaternas kontingenter, hvilka hade besatt Holstein. De marschera nu med stor styrka mot Eidern och synas bestämda att vilja öfvergå denna flod trots de öfriga stormakternas protester.

England påstås mobilisera 20,000 man; Frankrike tycks vilja afvakta Englands ingripande, innan det uppträder fientligt mot tyskarne, samt finner tillfället lämpligt att besätta Rhenprovinserna.

3 febr.

I går var jag med Edholm, Wrede och Adam Lewenhaupt ute på Djurgården; sedan gingo vi på Ladugårdslandsteatern och sågo nyårsrevyn för 1864, som var skäligen enkel.

Nyheterna i dag voro, att preussarne öfvergått Eidern; danskarne gjorde intet motstånd, men de hafva besatt den förskansade linjen vid Dannevirke. Temperaturen därstädes är sedan 2 dagar något mildare, hvilket inverkar fördelaktigt på försvaret, emedan, om den starka kölden fortfarit, danska hären lätt kunnat blifva kringränd och afskuren.

Kungen sade mig i dag, att ifall engelsmännen skickade trupper till Danmarks hjälp, vore han bestämd att icke låta sig af dem förekommas, samt att han påskyndade rustningarna för att vara redo att gripa in i rätta ögonblicket.

5 febr.

De senaste telegrammen tyckas vara förmånliga för danskarne, hvilka tillbakaslagit tvenne anfall, den 2 dennes preussarnes vid Mysunde och dagen därpå österrikarnes vid själfva Dannevirke. Man är ännu okunnig om den styrka, som å ömse sidor tagit del i dessa strider, men dessa två framgångar i början af kriget hafva en stor moralisk betydelse; den svenska publiken applåderar.

Samma dag, som underrättelsen om preussarnes första motgång inträffade, var jag på middag hos grefve Plessen, hvilken fick mot-

taga alla närvarandes varma lyckönskningar. Den gamle baron Beskow sjöng vid desserten verser, som han improviserat dagen till ära. Följande dag på kvällen samlade sig mycket folk utanför danska ministerhotellet, där tal, sång och hurrarop ljödo till Danmarks ära.

7 febr.

Allmän bestörtning; telegrafen meddelar, att danska armén utan strid natten mellan den 5 och 6 öfvergifvit sin ställning vid Dannevirke samt hals öfver huf vud retirerat till Flensburg, lämnande hela sin krigsmateriel i sticket. Man sväfvar ännu i okunnighet om orsaken, hvarför general Meza tagit ett sådant steg just i afgörandets stund, och alla äro uppbragta häröfver. Man talar om feghet eller förräderi.

Hvad som synes misstänkt är, att detta plötsliga återtåg företogs utan vare sig kungens eller hans förste minister Monrads vetskap, hvilka dock befunno sig endast några mil därifrån. Det var efter ett i krigsråd med nio röster mot en enda fattadt beslut, som armén nattetid öfvergaf sin, som det sades, ointagliga ställning.

General Lüttichau protesterade ensam; också är denne nu kallad att aflösa Meza som högste befälhafvare; den senare skall inställa sig i Köpenhamn för att svara för sitt uppförande.

Missnöjet är allmänt i den danska hufvudstaden, och upproriska folksamlingar hafva bildats därstädes. Kung Christian har till sina trupper utgifvit en ömklig proklamation, däri han säger sig vara öfvergifven af samtliga makter. Drottningen har lämnat Köpenhamn. Man fruktar en revolution och talar om att erbjuda kronan åt svenska dynastien, hvilket anbud i nuvarande stund kommer mycket olägligt, eftersom vi lida brist på all erforderlig materiel för att inlåta oss i strid med tvenne stormakter.

8 febr.

Nya telegram berätta, att den danska armén retirerat, förföljd af tyskarne, samt tagit ställning vid Düppel och på ön Alsen. Kungen söker förklara sin krigshärs reträtt genom truppernas på

grund af ansträngningar och köld medtagna tillstånd. Han fruktade äfven, att densamma skulle blifva kringränd af fienden, hvarigenom hans enda arme skulle gatt förlorad. Ingen uppmaning till motstånd eller vädjan till fosterlandskärleken; sannerligen visar ej kung Christian här en betänklig brist på kraft, samt att han ingalunda är den svåra ställningen vuxen.

10 febr.

Danskarne klaga öfver sina olyckor, och fienden kommer troligen att snart besätta hela Schleswig utom ön Alsen, som den nöjer sig med att blockera.

I afton hölls på militärsällskapet föredrag af kapten Keyser öfver befästningarna vid Dannevirke. Alla vattendrag och redutter, hvilka bilda denna försvarslinje, beskrefvos för oss i minsta detalj så mycket onödigare, som de blifvit utan svärdsslag öfvergifna och således numera endast hafva föga intresse.

Kungen tog sedan själf till ordet och meddelade auditoriet, hvad han visste om truppernas dispositioner och styrka, då katastrofen inträffade. Han kritiserade också tyskarne och menade, att dessa valt den längsta vägen vid förföljandet. Då detaljerna vid ifrågavarande tillfälle ännu äro okända, finner jag kritiken något förhastad. Det hade varit bättre att invänta vidare underrättelser, innan han gjorde sina anmärkningar.

Huru som helst, så framfördes det kungliga föredraget med mycken kläm, hvarigenom församlingen, som höll på att insomna vid ljudet af den förre talarens grötiga och entoniga stämma, med ens rycktes upp ur sin slummer.

Hedvig Lewenhaupt, som var hos oss till middagen, berättade, att drottningen på fettisdagens morgon infunnit sig i hoffröknarnas rum med ett fastlagsris för att väcka dem; Snoilsky, som H. M. mötte i trappan, erhöll också sin beskärda del af riset.

12 febr.

I går under en officiell middag hos Bildt råkade jag helt tyst säga till min bordsgranne Ad. Lewenhaupt, att jag hos den tjocke

Knut B., som satt ett stycke ifrån mig, fann en slående likhet med en kalkon. Döm om min förlägenhet, då jag hör B. utropa: »Du har rätt min bror, tack för komplimangen!» Hans fina öra och snabba öga hade uppfattat mitt mindre smickrande uttryck; jag kände mig obehagligt berörd af tillropet och hade intet att svara härpå. Det var så mycket olyckligare, som vännen Knut redan förut är min fiende och helt visst vid lägligt tillfälle ej kommer att lämna epigrammet ohämnadt.

13 febr.

I går voro vi på soaré hos Daschkoffs. Under denna vinter är en bal nästan en sällsynthet. Lilla prinsens sjukdom och äfven sympatierna för Danmark komma dansmusiken att tystna; man nöjer sig med att bjuda på middagar, och i morgon gifva Deras Maj:ter en sådan, som föregås af ett slädparti. De inbjudna höra alla, undantagandes fru Harmens med dotter, till hofvet.

14 febr.

I följd af plötsligt inträffadt töväder kunde slädpartiet icke äga rum; man fick nöja sig med en middag, hvilken efterföljdes af ett lotteri, där vinsterna utgjordes af små handarbeten, som drottningen köpt af Pauvres honteux. Middagen serverades vid småbord med två damer och två herrar vid hvart bord utsedda genom särskild lottdragning. Hvarje bord hade sitt nummer från 1—8 och var försedt med en härpå syftande allegorisk teckning. Kungen hade några timmar före middagen bedt mig utföra dessa teckningar. Deras Maj:ter underkastade sig äfven lottdragningen. Min hustru fick sitta vid drottningens bord jämte Wrede och Fischerström. Jag erhöll för egen del till grannar Aurore Gyllenhaal och fröken Jegerhjelm. Aftonen slutade med dans, och glädjen var allmän.

Denna improviserade lilla fest, som var den första för året på slottet, blef mycket lyckad. Damerna voro vid förträffligt lynne. Trots sina 60 år valsade fru Harmens lätt som en ung flicka.

16 febr.

Hemkommen i går afton från en afskedsmiddag, som regementet gaf för Lagerheim, Adlercreutz och Löwen, hvilka lämna vår-

jan för plogen, erhöll jag meddelande om fru Roger Björnstjernas plötsliga dödsfall.[1] Hon lämnar efter sig en liten ettårig son; mannen är förtviflad. Han ser efter endast två års äktenskap med ens hela sin drömda lycka förintas. Fru B. dog af lunginflammation, som börjat med en obetydlig halsfluss; efter 2 dagar var hon död.

18 febr.

Man har häktat major Stiernswärd, som, åtalad för flera begångna våldshandlingar, nekat att inställa sig inför domstol. Polisen postade hela morgonen utanför hans bostad, och en ganska stor folksamling inväntade arresteringen; den skulle, tänkte man, hafva till följd nya våldsamheter, och majoren ämnade nog försvara sig som ett lejon.

Ingenting dylikt ägde emellertid rum. Stiernswärd bad endast om tid att få kläda sig, tog på sig adelsuniform, fäste hederslegionskorset på sitt bröst och följde helt lugnt polisen till cellfängelset med tusentals nyfikna i hälarna efter sig. I öfvermorgon skall han dömas.

19 febr.

Major Stiernswärd, som förklarat sig vara sjuk, stannade endast några timmar i cellen. Läkaren har förskaffat honom tillstånd att vistas hemma tills vidare.

I går fingo vi veta, att löjtnant Bergenstråhle stupat i Mexiko, just då han var på hemväg efter 4 års fälttåg; hans kamrat, den unge Carl Ericson, blef vid samma tillfälle kvarlämnad svårt sårad på platsen.

Tyskarne hafva nu öfverskridit Kongeå och inträngt i Jutland. Det är således en verklig invasion fienden gör, och intill denna dag har ingen af de öfriga stormakterna gjort min af att motsätta sig denna traktatskränkning.

Englands drottning, som befinner sig i den ställning, att hon måste välja mellan sin måg kronprinsens af Preussen och sin svär-

[1] Jag hade ännu i lördags sett henne dansa hos Daschkoffs. (*Förf:s anm.*)

dotter prinsessan Alexandras intressen, tycks hafva ställt sig på den förstnämndes sida. Vår kung skulle nu gärna vilja med svenska trupper besätta Fyen och Seeland; därigenom blefve han i tillfälle att handla, då rätta ögonblicket vore inne.

Denna politik gillas dock ej af allmänna opinionen; man inser, att det icke vore klokt att nu inlåta sig i ett så farligt företag. Man har för mycket att förlora utan motsvarande utsikt att något vinna.

Henning Hamilton har varit synlig här under tvenne dagar; jag känner icke i hvad syfte. Kungen är mycket upptagen af det, som försiggår, och ville bra gärna taga aktiv del i händelsernas gång.

Ryktet går här, att Henning Hamilton återvändt med sina rapellbref, och att Oscar Björnstjerna blifvit utsedd till hans efterträdare i Köpenhamn.

24 febr.

Kungen lider af en förkylning. Jag skickade honom i går en skrifvelse från franska legationen, som lär hafva gjort stort intryck på honom. Bildt blef genast tillkallad och fick del af innehållet.[1] På kungens begäran är det jag, som förmedlar förbindelsen mellan honom och Fournier.

27 febr.

Kungens förkylning fortfar med halsåkomma jämte reumatiska plågor i benet.

Tyskarne, som redan inträngt i Jutland, hafva, sedan England hotat att sända en eskader till Danmarks hjälp, dragit sina trupper tillbaka, skyllande på ett missförstånd.

Ett förslag till konferens, godkändt i Berlin och Wien samt understödt af Frankrike, Ryssland och England, lär hafva blifvit förkastadt af Danmark, som envisas att ensamt vilja återtaga Schleswig, sedan det utan motstånd låtit 100,000 tyskar där intränga.

Grefve Henning Hamilton är officiellt återkallad från sin post som minister i Köpenhamn. Han blir provisoriskt ersatt af O. Björnstjerna.

[1] Det var förmodligen ett bref från kejsaren. *(Förfs anm.)*

29 febr.

I afton var det bal hos öfverståthållaren. De kungliga voro icke där, emedan kungens sjukdom hindrar honom att gå ut. Jag såg H. M. i går i sin atelier, han hade halsen omvirad med en tjock halsduk, och rösten var en smula skroflig, men som han rökte ur en stor långpipa, antar jag, att det onda är föga allvarsamt.

O. BJÖRNSTJERNA.

Man påstår, att sista konseljen varit stormig. Det rörde sig om Sveriges och Norges hållning till följd af tyskarnes framgångar. Kungen hade velat så fort som möjligt sammandraga en svensk-norsk armé i Skåne för att med denna göra en imponerande demonstration; statsrådens meningar lära härvid hafva varit delade.

4 mars.

Kungen har sedan en vecka hållit sig inne; i dag har H. M. emellertid varit ute för att vänja sig vid luften, innan resan till Kristiania den 9 dennes företages.

Drottningen gör dagligen långa promenader; i går gick hon med Hedvig Lewenhaupt ända till Ulriksdal.

En del officerare samt ett hundratal frivilliga hafva gått i dansk tjänst, och Aftonbladets redaktion söker få till stånd ett möte, som skall uttala sig till förmån för våra tappra grannar.

Den allmänna opinionen tycks dock vara ganska ljum och vill icke göra några stora uppoffringar för Danmarks skull. Å de listor, som sedan flera veckor spridts i landet för insamlande af

bidrag till danskarne, hafva endast tecknats 6 à 7,000 rdr.;[1] de listor åter, som haft till syfte att samla hjälp till den lilla staden Varberg, hvilken brann i vintras, hafva inbragt 140,000 rdr. Detta är siffror, som tala.

7 mars.

Det för Danmarks sak anordnade mötet ägde i går rum i De la Croix' salong. Jag känner icke de tal, som där höllos, men jag såg själf, då jag på aftonen vid 8-tiden vandrade hem, hur ett hundratal gesäller och arbetare tågade omkring på Brunkebergstorg under sång och larm; skaran växte sedermera, och oväsendet utsträcktes till Gustaf Adolfs och Carl XIII:s torg. Vakten måste rycka ut för att biträda polisen vid arresteringar, och en piket af 60 man fick förstärka vakterna kl. 1 på natten.

Skrikhalsarne bildade täta led och tvungo alla, som de mötte, att sluta sig till dem. Hela familjer, som beskedligt återvände hem, drogos med i tåget. Polisen tog slutligen till brandsprutorna och begöt därmed demonstranterna samt inmanade äfven omkring 65 personer i Gustaf-Adolfstorgsvaktens arrest, hvarifrån de sedan utsläpptes kl. 3 på morgonen, undantagandes 5 individer, hvilka fördes i häkte. En mekanisk arbetare bland dessa sistnämnda är tilltalad för våld mot själfve polismästaren Wallenberg.

Dessa oroligheter, begångna af hufvudstadens sämsta element, hafva icke en gång den förtjänsten att vara framkallade af några känslor af hänförelse; bråkmakarne veta själfva icke hvad de vilja, och högst få bland dem skulle vara villiga att gripa till vapen för att hjälpa de tappra danskarne. Man säger åt dem att skrika, och de tjuta utanför de personers fönster, som ledarne utpeka, hvarvid de stundom förblanda hurrarop och hotelser; sålunda hafva ropen varit desamma för ryske ministern som för den danske, för kung Carl som för preussiske ministern. Hvar och en kan tyda dem efter sitt behag.

10 mars.

De nattliga oroligheterna hafva upprepats den 7, 8 och 9, och pöbeln har krossat fönsterrutorna hos statsråden Manderström,

[1] Insamlingen uppnådde en slutsumma af omkring 39,000 rdr.

Gripenstedt och Bredberg. Man har varit tvungen att kommendera ut kavalleri samt att tillgripa bajonetten och battongen för att skingra de oroliga och nyfikna. Piketer, försedda med skarp ammunition, voro konsignerade i kasernerna samt färdiga att rycka ut och gifva eld vid första signal.

Till all lycka har man ej behöft taga till dessa kraftiga medel, och jag tänker, att allt snart skall blifva lugnt igen.

Kungen reste i går morgon till Norge, åtföljd af Silfverschiöld, Edholm, Schildt och Thulstrup. Statsråden Manderström, De Geer och Lagerstråle skola om några dagar äfven infinna sig i Kristiania.

Enligt de sista underrättelserna skulle tyskarne hafva marscherat mot Fredericia, som utgör själfva nyckeln till ön Alsen. Vi fortsätta alltjämt med våra förberedelser men komma troligen för sent.

15 mars.

Polismästaren Wallenberg har så eftertryckligt trakterat folkmassan med battongerna, att såväl skyldiga som oskyldiga blifvit misshandlade. Allmän förbittring häröfver råder nu i staden, och oroligheterna hafva de senaste nätterna åter tilltagit. De flesta polisvaktkontoren samt Wallenbergs enskilda bostad hafva fått alla sina fönster utslagna. Kavalleri och infanteri söka förgäfves återställa lugnet. Myndigheterna hafva gått från den ena ytterligheten till den andra. Polispersonalen synes modfälld och gör nu ingenting.

Öfverståthållaren och polismästaren bedja i tidningarna om ursäkt för de excesser deras underordnade begått. Den, som ursäktar sig, anklagar sig äfven. Skrattarne befinna sig nu på bråkmakarnes sida, hvilket är mycket beklagligt.

22 mars.

De senaste nätterna hafva varit lugnare; den i kasernerna konsignerade garnisonen samt de förstärkta vakterna tyckas imponera på bråkmakarne.

Ett telegram, som förmälde, att prinsen af Augustenburg aflidit, har ej besannats. Pretendenten har aldrig mått bättre. Emel-

lertid ser det ut, som om Danmark verkligen nu vore böjdt för att gå med på en konferens på grund af traktaterna af 1850 och 1852.

Order äro utgifna till regementena i Sveriges sydligare landskap att, 4 dagar efter erhållandet af ytterligare order, vara färdiga att rycka i fält.

Kungen har till norska stortinget afgifvit sina propositioner. H. M. begär bemyndigande att sätta 8,000 man på krigsfot samt ett anslag af $2^1/_2$ millioner till att börja med, att användas så snart han finner stunden inne.

I går var jag närvarande vid Akademiens för de fria konsterna prisutdelning, hvarvid prins Oscar presiderade. Öfverintendenten Söderberg gaf sedan middag för 60 personer. Hvarken han eller hans underordnade tyckas hysa något tvifvel om, att jag om några veckor kommer att efterträda Söderberg.

När jag jämför denna ceremoniösa och stela middag, där jag kände mig ensam bland arkitekter och ämbetsmän, med de glada måltiderna vid regementet, kan jag vid tanken på det förestående ombytet af yrke icke låta bli att draga en saknadens suck.

31 mars.

Wrede och jag äro återkomna från Claëstorp, där vi firat påsken; de tre dagar, vi tillbragt där, voro särdeles angenäma, tack vare det hjärtliga mottagande Claës Lewenhaupt och hans fru beredde oss. Det är nu 20 år, sedan vi båda tillsammans första gången besökte detta ställe; vi voro då mera rika på ungdom och glädje än på guld samt hade på grund häraf åtskilliga svårigheter vid vår hemfärd, såsom ofvan[1] jämväl omtalats.

Historien om denna vår lilla resa, så uppfylld af komiska händelser, har blifvit så att säga en tradition inom familjen Lewenhaupt, hvilken för att komma i godt humör då och då gärna påminner sig densamma. Denna gång återvände vi långt mera allvarliga och sittande i en bekväm järnvägsvagn, som förde oss hit på 4 timmar i stället för de 14 vi förra gången behöfde.

[1] Se första delen, sid. 29—32.

Claës L. och hans hustru tyckas lefva ett stilla och angenämt familjelif. Utan barn, som de äro, hafva de öfverflyttat sin kärlek på hundsläktet; huset är öfverfullt af dessa intelligenta djur, hvilka där spela en viktig roll och af värdfolket omfattas med det lifligaste intresse. Hvarje hund har sin egen karaktär och sina bestämda vanor; dess minsta rörelser följas med uppmärksamhet.

CLAËS LEWENHAUPT.

Annandag påsk var det middag för grannarne: kyrkoherden, inspektoren samt herr Indebetou, alla tre nygifta och försedda med söta fruar. Claës förde oss ut att bese stora stenlager, hvilka, enligt hvad han upptäckt, utgöras af marmor, och som han ämnar låta bryta. En terpentinfabrik är också här inrättad äfvensom en bokbinderiverkstad; han arbetar dessutom vid sin svarfstol och gör jämväl rakstriglar af björktickor samt är träget sysselsatt hela dagen i ända. Brodern Carl, som äfven bor på Claëstorp, har enahanda smak.

Vid min återkomst till Stockholm låg mig till mötes ett bref från Lilliehöök, som meddelade, att denne kommit öfverens med lilla O. om tjänstebyte. Jag gick genast att delgifva min öfverste denna glada nyhet. Han sade mig emellertid, att subalternofficerarne för att hindra en indelt officers inträde på regementet förenat sig om att betala O:s skulder, så att denne skulle kunna komma ifrån uppgörelsen med Lilliehöök. Denna underrättelse torde hafva träffat L. just i dag, då hans bröllop med fröken Wijk äger rum i Göteborg.

Emedan det var jag, som ingifvit honom idén om tjänstebytet, hvilket äfven gillats såväl af kungen som af öfversten, förargar

mig särskildt den oväntade utgång saken fått. Dessa unga herrar hafva mera tagit hänsyn till sin fåfänga än till sitt regementes bästa för att icke nämna O:s. Det är mycket antagligt, att denne senare med sin fallenhet för slarf och dryckenskap snart igen råkar i skuld och blir tvungen att lämna tjänsten men då utan någon utsikt att kunna erhålla en annan anställning.

Man har goda underrättelser från kungen, som i morgon hemförlofvar stortinget samt därpå omedelbart återvänder till Stockholm efter att hafva fått sig beviljadt allt hvad han begärt. Majoriteten har varit så godt som enhällig, men norrmännen, som äro misstänksamma till sin natur, hafva i sitt nu fattade beslut inflickat några ord, hvilka låta tydligt förstå, att allmänna meningen inom landet icke vill höra talas om någon politisk sammanslutning med Danmark. De känna i luften, att om de trenne rikena blefve förenade, skulle Norge riskera att stå ensamt mot de båda andra och således blifva mindre självständigt, än hvad förhållandet nu är, då dess röst i alla unionella frågor gäller lika med Sveriges.

Jag har under kungens frånvaro roat mig med etsning för att vara i stånd att därmed hjälpa H. M., då han kommer hem.

Kung Carl har nämligen blifvit vald till hedersledamot i sällskapet för etsning i Paris och önskar själf visa prof på sin skicklighet i landskapsetsning.

Mina försök hafva hittills icke varit vidare tillfredsställande.

3 april.

Jag har i afton varit och mött kungen vid järnvägsstationen. Drottningen hade rest honom till mötes ända till Säfstaholm. H. M. föreföll glad likaså uppvaktningen, hvilken under tre veckor festat om i Kristiania. Fournier jämte sekreterare voro också med; de återvände båda dekorerade med S:t Olafsorden.

8 april.

Kungen hade i går samlat till middag ett hundratal aktieägare i Åminne. Å. är ett betydligt jordområde i Lappland, inköpt af kungen och hans reskamrater 1859. Vi voro från början endast

6 aktieägare, men som jag vid tecknandet af min aktie fäst det uttryckliga villkor, att jag icke skulle behöfva erlägga mer än de 300 kronor aktien ursprungligen kostade, blef det sedermera nödvändigt för att få medel till erforderliga arbeten å nybygget att betydligt öka antalet aktieägare.

För närvarande är en mönstergård där anlagd, som omfattar 110 tunnland odlad jord. Det faller af sig själf, att den enda utdelning, som erhålles, består i den årliga kungliga middagen, hvilken serveras vid småbord med 4 personer vid hvarje bord. Kungen, som är bolagets styresman, håller ett för tillfället lämpadt tal, hvilket sedan besvaras af presidenten Åkerman på dennes välkända kvicka sätt. Det går i allmänhet mycket gladt till. I går föreslog prins Oscar, som är suppleant i styrelsen, skålen för denna, hvilket ej var fullt korrekt, hvarför kungen också svarade sin bror ganska ironiskt, alluderande på broderns ställning som suppleant till kronan; han hoppades, sade han, att det ännu skulle dröja länge, innan denne behöfde öfvertaga affärerna, samt att, när detta en gång inträffade, prinsen måtte finna allt arbete undangjordt, hvarjämte han uppmanade honom till tålamod o. s. v.

OSKAR DICKSON.

Prins Oscar svarade mycket taktfullt och tillönskade den nuvarande styrelsen, hvars arbeten han fullt uppskattade, långt lif.

Efter middagen inbjöd kungen mig att närvara vid en sångrepetition, hvilken drottningen äfven åhörde. Oscar Dickson, som också var där, underhöll mig större delen af aftonen med att för mig framhålla det stora inflytande han utöfvade på kungen och hans politik; brodern James är mera reserverad.

Kungen sade mig, att jag ej, såsom H. M. hade hoppats,

kunde kvarstå i armén, då jag blefve öfverintendent, hvarför vi kommo öfverens om att bedja Söderberg dröja med inlämnandet af sin afskedsansökan ännu några veckor, så att man finge se, huruvida den nu föreslagna konferensen skulle åstadkomma fred, hvars inträdande jag hade gjort som villkor för att redan nu antaga platsen.

Detta tillstånd af ovisshet är mig emellertid ganska obehagligt af flera skäl.

Allmänheten sysselsätter sig ganska mycket med en artikel,[1] som Henning Hamilton dessa dagar låtit införa i tidningarna och hvari han söker försvara förre danske konseljpresidenten Hall gentemot Manderströms dementi af vissa hans påståenden. Hall hade nämligen yttrat, att Sverige återtagit sitt gifna löfte om en allians mellan de två rikena utan att med fog kunna grunda detta sitt beslut på utfärdandet af novemberförfattningen om Schleswigs införlifvande med Danmark, eftersom den svenska regeringen erhållit kännedom om denna författning samt till och med tillrådt densamma. I anledning af ifrågavarande dementi säger nu Hamilton, att efter hvad som passerat mellan honom och Hall samt på grund jämväl af de depescher, som han meddelat Hall, denne varit fullt berättigad att uttala sig, såsom han gjort, och att om något fel vore begånget, så toge han, Hamilton, det på sitt ansvar.

Detta vill med andra ord säga, att Sveriges politik varit tvetydig, eller att Hamilton i det kritiska ögonblicket vid sidan af de officiella instruktionerna äfven tagit hänsyn till kungens personliga mot desamma stridande mening. Det är ganska troligt, att Hamilton, sedan han ingifvit danska regeringen förhoppningar, hvilka icke realiserats, velat begagna det nu erbjudna tillfället för

[1] I Posttidningen den 4 april. H. vänder sig här mot en uppsats i Nya Dagligt Allehanda den 14 mars, hvari bestrides sanningsenligheten af ett af Hall fälldt yttrande. Denne hade nämligen sagt, att Hamilton den 16 nov. 1863 ägt kännedom om, att hans regering, som då mottagit underrättelse om novemberförfattningens antagande, betraktade frågan om allianstraktaten såtillvida afgjord, att den nödiga fullmakten oförtöfvadt skulle komma honom till handa. Hamilton medger sig också hafva yttrat, att han dagligen väntade den för traktatens afslutande nödiga fullmakten, samt förklarar, att Hall fullt sanningsenligt angifvit de båda regeringarnas ståndpunkt till alliansfrågan. Om något misstag begåtts, vore det på Hamilton ansvaret därför borde falla.

att gifva luft åt sin harm och två sina händer rena inför danskarnes ögon.

Lagerbjelke, som nyligen anländt, har långa öfverläggningar med kungen, öfver hvilken han äger ett visst inflytande, och det skulle ej förvåna mig, om dessa båda tillsammans öfverlade om en ministärförändring.

9 april.

Vi hafva varit på en soaré hos Mecklenburgs, där det dansades; själf spelade jag whist med Bildt, Wrede och Francken för att döda tiden. På morgonen inspekterade kungen i kasernen rekryternas gymnastiköfningar, sedan var jag i hans atelier och gaf honom en lektion i etsning. H. M. för bättre penseln än gravörstiftet, och jag fruktar det kommer att dröja, innan han blir i stånd att frambringa något hjälpligt i den vägen.

12 april.

Vacker bal hos franske ministern. Kungen, de båda drottningarna samt prins Oscar med gemål bevistade densamma. Dutheil anförde kotiljongen, i hvilken två för Stockholm nya turer förekommo. I den ena ställdes herrarne upp bakom ett draperi samt togo masker på; när de sedan åter visade sig, voro de flesta oigenkännliga. I den andra turen läto damerna sina kavaljerer hoppa genom tunnband, öfverspända med silkespapper, alldeles som på cirkus. Kungen talade med Fournier angående hedereslegionen för Tigerhielm och befallde mig lämna ministern dennes tjänsteförteckning. T. har tjänstgjort i franska armén i Afrika.

25 april.

Sedan 8 dagar talar man nästan utslutande om preussarnes intagande af Düppel; det var den 18, som fästningen föll efter två månaders envist försvar mot en tre gånger talrikare fiende. Preussiska artilleriet var alltför öfverlägset för att ej till sist vinna seger, och man klandrar danske krigsministern därför, att han motsatte sig ett frivilligt återtåg, föreslaget af generalerna några dagar innan katastrofen ägde rum. Man skulle då hafva undvikit onödiga förluster.

Denna strid kostade Danmark 40 officerare och 5,000 man,[1] hvaraf 3,000 stupade och 2,000 blefvo fångar. De svenska frivilliga officerarne hafva mycket utmärkt sig. Nordenfalk föll svårt sårad af en kula, som gick tvärs igenom käken; under det han sedan sökte resa sig upp, gaf en hel preussisk pluton eld på honom. Sju kulor gingo genom hans kappa, och en studsade mot fältflaskan.

Åkerhielm räddade genom sin sinnesnärvaro den skans, där han förde befälet; en bomb, som plötsligt sprang, hotade nämligen att antända krutmagasinet; det blef allmän panik. Å. lyckades emellertid att med en i hast tillgripen spade öfverösa den farliga pjäsen med jord. Danskarne hunno under reträtten till ön Alsen spränga bron; hade preussarne kommit öfver, skulle hela danska armén blifvit fångad liksom i en råttfälla.

Det påstås, att kejsar Napoleon lyckönskat konungen af Preussen till segern. Få nu se, om konferenserna kunna medföra vapenhvila, innan Alsen och Fredericia fallit i tyskarnes händer.

Tisdags afton hade kungen inbjudit mig att smaka på en del viner, som nyss anländt. Drottningen, hos hvilken vi därefter tillbragte kvällen, tycks äfven vara hågad att försöka sig på etsning. Hon frågade mig, hvad som härtill behöfdes, samt bad om min ledning. Hennes Maj:t ämnar börja, så snart de fester äro öfver, hvilka förberedas till firande af prinsessan Therèses ankomst, hvilken äger rum i morgon afton.

Kungen och drottningen möta henne i Vaxholm ombord på Vanadis. De nygifta göra med detta fartyg sitt intåg i Stockholm.

Sedan Deras Maj:ter hälsat sin svägerska, resa de i förväg med en mindre båt tillbaka till hufvudstaden för att där mottaga prinsessan. Dagarna därpå blir det galaspektakel, middag, promenad i vagn och officiell mottagning.

27 april.

Det nyförmälda furstliga paret anlände i afton kl. half 8 i det vackraste väder. Hela Skeppsbron var uppfylld af nyfikna, och drottningens våning af det i och för högtidligheten samman-

[1] 4,800 man, hvaraf 3,400 fångar.

kallade hofvet. Prinsessan Therèse ser anspråkslös ut samt är liten och klen till växten; ansiktsuttrycket förefaller mildt och sympatiskt.

Hofvet blef af kungen i egen person föreställdt för henne, åtminstone herrarne, och jag fick den nåden att kyssa hennes hand. Prins August såg strålande ut. Han talade med mig i förbigående om de tre besök, han under sin frånvaro gjort i St. Blaise, och om min yngste brorsons dop, hvilket han som fadder öfvervarit. Ehrenborgh och Ennes, prinsens följeslagare på resan, prisade mycket det mottagande de rönt hos min bror och förklarade, att prinsen aldrig känt sig så hemmastadd som där. Det hade också först varit meningen, att han hela sommaren skulle stanna där i trakten, men order hemifrån gjorde sedan denna plan om intet.

29 april.

Vi bevistade i går Fredrika Falkenbergs bröllop med Axel De la Gardie. Bruden såg mycket försigkommen ut; man hade lätt kunnat taga henne för en ung änka, som gifter om sig. Fröknarna Lagerheim, Hedv. Lewenhaupt, H. Wachtmeister och Hedda De la Gardie voro tärnor. Brudgummens familj äfvensom O. Ramel med friherrinna hade rest upp från Skåne för att öfvervara bröllopet.

Londonkonferensen är öppnad, dock har man ännu icke kunnat enas om någon vapenhvila. Danskarne sätta som villkor härför, att de få bibehålla alla sina nuvarande ställningar äfvensom fortfarande blockera tyskarnes hamnar, under det dessa å sin sida fordra utrymmandet af ön Alsen och blockadens upphäfvande. Man riskerar således att ej alls kunna komma öfverens. Kejsar Maximilians afresa till Mexiko och Frankrikes närmande till England ingifva dock hopp om fred. Det talas äfven om, att konferensen skulle öfvergå till en europeisk kongress, hvilken skulle söka reglera alla tvistiga frågor, som hota det allmänna lugnet.

1 maj.

Den sedvanliga kungliga kavalkaden har till följd af häftigt snöväder blifvit inställd. Jag gjorde i Edholms sällskap en pro-

menad till Djurgården, och på aftonen var det supé hos Deras Maj:ter för kungens stab, däruti den kungliga familjen i sin helhet deltog. På morgonen hade Te Deum ägt rum i slottskapellet till ära för de nyförmälda. Predikanten hade ej varit lycklig

vid valet af sin text: »Den som söker han finner!» Enhvar såg häri en hänsyftning på prinsens många försök, innan han slutligen fann en till äktenskap villig prinsessa. De kungliga bevistade ceremonien på sin särskilda läktare, hvarifrån den nygifta furstinnan sedan begaf sig ned i kyrkan för att hälsa de försam-

lade; hon var vid tillfället iförd en mindre smakfull hermelinfodrad mantel, och hennes uppträdande imponerade ej vidare; dock fann man hennes uttryck mildt och behagligt.

5 maj.

I förgår var det galakur; alla civila och militära ämbetsmän äfvensom ett femtiotal damer defilerade förbi de kungliga och gjorde en djup bugning för att visa sitt deltagande. Som det äfven var kungens födelsedag, hade H. M. inbjudit några af sina vänner att tillbringa aftonen hos sig; bland andra Bildt, som han i dag

GALAMIDDAG PÅ SLOTTET.
Personerna å bilden äro: Cronstedt, hertiginnan Sophie, G. Djurklou, Tornérhielm, K. Bonde, drottningen, Corti.

gjort till baron. Efter supén blef det dans; därpå samlades vi i rökrummet för att språka strategi och militärorganisation.

Prins Oscar var efter vanligheten af annan åsikt än kungen. Den förstnämnde vill framför allt förbättra soldatens skjutskicklighet, medan den senare hyser mesta förtroendet till bajonetten.

Fredericias garnison har utan strid öfverlämnat fästningen åt tyskarne, hvilka nu innehafva hela Jutland och hota Fyen.

Ett uppror, som utbrutit i Algeriet äfvensom i Tunis, kommer, fruktar man, att förlama Frankrikes inflytande på den europeiska politiken.

I går var det galamiddag på slottet för 150 personer. Kungen föreställde mig ånyo för prinsessan Therèse. Drottningarna och hertiginnorna gjorde en rund hvar och en med en kammarherre

bakom sig, hvilken uppbar vederbörandes släp. Somliga utförde detta uppdrag med ett komiskt allvar, andra åter med en ledighet närmande sig till vårdslöshet, såsom till ex. Claes Cronstedt, som passade på, då punschbrickan bars omkring, att tömma ett glas, allt under det han troget fasthöll det furstliga släpet.

Förutom friherrevärdighet åt Bildt har kungen äfven förlänat adelskap åt Lovén och Bennich. C. Björnstjerna, Klint och G. Sandels äro utnämnda till generalmajorer. Flera hafva äfven hugnats med ordnar. Sibbern och Fåhræus fingo serafimern. Många äro således de lyckliggjorda men ändock flera de missnöjda.

9 maj.

Den 6 var det galaföreställning på operan. Man gaf två akter ur Ernani samt en ny balett »Bina». Följande dagar gåfvos officiella middagar hos änkedrottningen och prins Oscar. Denne prins skall taga befälet öfver en eskader, som har order att hålla ögat på inloppet till Öresund. Det säges, att England äfven ämnar sända en flotta i samma syfte. Man misstror tyskarne, hvilkas hållning efter framgången vid Düppel blifvit mycket öfvermodig; äfven tviflar man på, att konferensen i London kommer att medföra något resultat. Emellertid äro sedan i går franska och engelska statspapper i starkt stigande.

Den 7 voro min fru och jag på middag hos Plessens, hvilka, på samma gång de präktigt undfägna sina gäster, utöfva sitt värdskap på ett synnerligen älskvärdt sätt, men man äter och dricker för mycket hos dem.

I går hade Edholm middag för sina vänner på Hasselbacken, som nu blifvit tillbyggd och förskönad. Vi voro sex personer vid bordet: Claës och Ad. Lewenhaupt, Douglas, Wrede, värden själf och jag. Kaffet intogs på en balkong invid salongen. Utsikten därifrån var förtjusande, skada blott att luften var isande kall och landskapet grått i färgen.

12 maj.

Tvenne ångbåtar förde i dag hit från Uppsala studentsångarne, som skola gifva tre konserter till förmån för de danska familjer,

hvilkas män och fäder stupat i striden för fosterlandet. Studenterna med sina fanor i spetsen tågade först till Kungl. slottet, hvarest de på borggården utförde åtskilliga sångnummer; därifrån begåfvo de sig till Gustaf Vasas staty för att med nya sånger hedra denne konungs minne. Samtliga dessa ynglingar äro inkvarterade hos hufvudstadens invånare.

Från och med i dag inträder stillestånd mellan de krigförande makterna, hvilka bibehålla sina respektive ställningar. Tyskarne förbinda sig att själfva bekosta sina truppers underhåll på Jutland och danskarne att upphäfva blockaden af de tyska hamnarna.

Danska flottan hade den tillfredsställelsen att före stilleståndet vinna en fördel öfver en österrikisk eskader i närheten af Helgoland; därvid stupade 170 man på fiendens sida men endast 14 danskar.

Troligen kommer vapenhvilan att medföra fred. Kungen sade mig också, att ingenting numera hindrade inlämnandet af Söderbergs afskedsansökan, så att jag skulle kunna blifva utnämnd omedelbart efter exercistidens slut. Jag tänker det blir den 1 juli.

15 maj.

I går först ägde den kungliga kortègen till Djurgården rum. Kungen med sin stab och alla de kungliga personerna deltogo däri, damerna i galavagnar. Vädret var strålande vackert, men icke ett enda grönt blad syntes på träden.

På morgonen tog prins Oscar farväl af Lifgardesbrigadens officerare, hvarvid han tills vidare öfverlämnade befälet till prins August för att själf taga kommandot öfver flotteskadern. »Jag får 14 krigsskepp under mitt befäl», sade H. K. H., »det är en särdeles viktig kommendering i synnerhet under en orolig tid som denna, och jag känner mig smickrad öfver det förtroende kungen visar mig. Skulle kriget utbryta, lämnar jag mitt fartyg och återvänder till eder!»

Efter denna oväntade afslutning på sitt tal begaf sig prinsen till Lifgardet till häst.

28 maj.

En till en norsk tidning insänd artikel daterad Köpenhamn talar om en hemlig mission, som Carl XV bakom sin ministärs rygg uppgifves hafva anförtrott åt sin bibliotekarie v. Qvanten.

GREFVE NILS GYLDENSTOLPE.

H. M. skulle nämligen hafva skrifvit till Christian IX och konseljpresidenten Monrad samt föreslagit dem att ingå på en skandinavisk allians omfattande de tre rikenas försvarsväsen och utrikespolitik. Ett gemensamt parlament skulle handhafva de unionella angelägenheterna men hvartdera riket behålla sin nuvarande dynasti, till dess med tiden det Bernadotteska och det Glücksburgska huset kunde förenas i en enda familj. Man vet

icke, huru detta kungens helt och hållet förtroliga uppslag[1] kunnat blifva kändt, men det har emellertid väckt rätt mycken förargelse bland allmänheten, och jag har trots kungens svaga protester skäl att tro på ryktets sanningsenlighet. Ministären känner sig sårad öfver att i en så viktig sak ej hafva blifvit rådfrågad. Danskarne åter mena, att nu, då Sverige genom att underlåta att komma dem till hjälp låtit dem beröfvas hertigdömena, tidpunkten vore illa vald för framläggande af ett dylikt förslag.

I förgår afled riksmarskalken grefve Nils Gyldenstolpe. Han hade vid rakning råkat skära sig i tummen; såret blef illa skött, blodförgiftning tillstötte, och efter två dagar dog patienten. G. var oaktadt sina 65 år ännu mycket kry.

Kungen reste i dag till Norge. H. M. sade mig, att han vid sin återkomst ämnade utnämna mig till öfverintendent. Han hade uppdragit åt Molin att i denna sak söka utforska sina kamraters mening, hvilka denne också i och för sagda ändamål inbjudit till middag på Djurgården. De lära härvid alla hafva uttryckt den önskan, att bland samtliga kandidater till platsen jag företrädesvis skulle utses till deras chef. Scholander var den ende, som försökte motsätta sig denna demonstration, hvilken han icke utan skäl anser vara ett farligt exempel för framtiden. Han torde äfven fruktat, att professorerna kunde komma att gå illa åt hans svåger Anckarsvärd, min medtäflare till befattningen, som de för ingen del önska få till chef. Molin har till kungen framfört resultatet af sin verksamhet för utförande af det kungliga uppdraget.

29 juni.

Den 27 dennes begåfvo sig samtliga garnisonens trupper ut på manöver i trakten af Silfverdal. Prins August, som förde kåren A, gick till anfall mot Carl Björnstjerna, hvilken hade befälet öfver kåren B. Regnet strömmade ner under hela dagen med sådan styrka, att man såg sig nödgad att inställa bivackeringen under natten. Sedan kungen på Ulriksdal förplägat officerarne, aftackades

[1] Förslaget var i själfva verket uppgjordt af v. Qvanten och K. Rosenberg m. fl. men synes af kung Carl hafva omfattats med mycken sympati.

trupperna, och dessa marscherade till sina kaserner, dit vi alldeles genomvåta vid midnatt återkommo. Detta blef slutakten i mitt militära lif; kungen talade nämligen nu om för mig, att jag vore utnämnd till öfverintendent, hvilket också om några få dagar skulle blifva officiellt. Alla lyckönskade mig. Samtidigt som jag med glädje mottager en mera nyttig och angenäm syssla än den militära under fredstid, lämnar jag dock med verklig saknad mina goda regementskamrater.

Enär Londonkonferensen icke medfört något resultat, hafva fientligheterna åter börjat. Vår eskader har dumt nog sedan åtta dagar skingrats samt återvändt till Karlskrona och Horten. Om dess ändamål varit att skänka Danmark ett stöd i dess diplomatiska förhandlingar, synes det föga klokt att just i ett afgörande ögonblick låta densamma lämna hafvet. Kung Carl ser tankfull och nedstämd ut. H. M. hade tänkt sig en helt annan roll i denna strid.

»Hvilken mission har er eskader?» frågade nyligen danske marinministern premiärlöjtnant Gade vid norska flottan. »Det vet jag icke, förmodligen att gifva er ett moraliskt stöd», svarade denne. »Alldeles icke», återtog ministern, »er eskader befinner sig här för att passa på sitt rof!» Detta uttalande visar bäst danskarnes misstro till oss.

Fournier, hos hvilken Bildt och jag tillbringade aftonen i går, talade ironiskt om Sveriges skrytsamhet. »Ni äro ena riktiga gaskognare», sade han, »som skrika högt och skramla med sablarna för att få Europa att tro er vara lejon, men när det blir fråga om att slåss, då äro ni spaka som lamm!» Saken är den, att F., som i början satte tro till kungens krigiska tal och Aftonbladspartiets försäkringar, hade ingifvit sin regering vissa föreställningar, hvilka emellertid sedan befunnos stå i föga öfverensstämmelse med den allmänna meningen inom landet; däraf F:s förargelse.

7 juli.

Ändtligen är jag installerad i min nya befattning. Utnämningen skedde den 22 juni men blef offentliggjord först den 1 dennes.

Regementets officerskår gaf den dagen afskedsmiddag för mig i Hasselbackens stora festsal. De saknadens känslor jag erfor, då jag lämnade den uniform jag under 27 år burit, voro både lifliga och djupa; det var också med svårighet jag återhöll mina tårar vid de afskedsord jag framförde såsom tack för öfverstens smickrande tal för mig. Jag kan också säga, att väl halfva auditoriet delade min rörelse, ty intet förmår så väcka genklang som tillgifvenhet, då den är sann.

EN SESSION I ÖFVERINTENDENTSÄMBETET.
Personerna å bilden äro fr. v. t. h.: arkitekten J. F. Abom, arkitekten A. Tornqvist och sekreteraren F. A. Ekmarck.

Efter middagen återtog hvar och en sin naturliga glädtighet, och aftonen afslutades vid en bål, hvarur alla mina vänner i tur och ordning fyllde en pokal af kristall, som tömdes till min välgång. Jag förvarar troget denna vänskapens pokal.

Söndagen därpå tillbringade jag på Ulriksdal, dit kungen till middag inbjudit min företrädare samt några artister. Man åt vid småbord, och det var mycket gladt. Efteråt sjöng kungen med Hwasser och improviserade på vers. Vi drucko te på Haga. Jag återkom till staden på måndagen för att taga emot en uppvaktning af mina underordnade i Öfverintendentsämbetet. Dagen därpå

mottog jag likaledes Akademiens för de fria konsterna ledamöter, anförda af sin direktör Qvarnström, som i sitt tal uttryckte den allmänna belåtenheten med min utnämning till preses. Sedan ägde min första ämbetssession rum.

Nyheterna från kriget äro för danskarne olyckliga. De hafva låtit tyskarne fråntaga sig ön Alsen samt 3,000 man.

9 juli.

Kungen, med hvilken jag i går frukosterade i staden, har utnämnt löjtnant Ericson till sin ordonnansofficer. Denne återkommer just från Mexiko, hvarest han varit nära att sätta lifvet till i ett bakhåll. E:s utnämning kommer att göra ett godt intryck.

14 juli.

Ministärförändring har inträffat i Danmark på kungens egen tillskyndan. Det var verkligen hög tid, ty såsom händelserna nu utvecklade sig, skulle snart fienden hafva dikterat sina villkor i själfva hufvudstaden. Under det att regeringen motsatte sig hvarje eftergift, manande folket till ständigt nya uppoffringar, hade armén förlorat förtroendet till sina chefer och stred endast motvilligt.

Bluhme har blifvit chef för ministären, och det påstås, att prins Hans, kungens broder, begifvit sig till Berlin för att erbjuda afträdandet af Holstein och en del af Schleswig.

Den svenska kungliga familjen har tillbringat tre dagar på Gripsholm, därifrån den återkom i går. Hela sällskapet lär härvid hafva uppträdt i medeltidsdräkter i trogen öfverensstämmelse med slottets stil. Kungen hade äfven medtagit sina sångare. Gästerna, ej nöjda med dagens förlustelser, använde en del af natten att agera spöken för att skrämma hvarandra.

19 juli.

Jag återkom i dag från Ulriksdal, där jag och Edholm tillbringat lördag och söndag. Alla hafva varit älskvärda. Det ställdes till en utflykt i vurstar med supé i det gröna samt en båtfärd på Brunnsviken, hvilken dock till följd af oväder måste afbrytas.

Kungen har låtit uppföra en kägelbana bakom den villa, som Hwasser disponerar, där vi äfven tillbragte en del af dagen. Fru Hwasser, bolmande på en stor cigarr, för protokollet samt gör tillika les honneurs vid en läskande bål.

CARL XV:S KÄGELKLUBB.
Personerna äro fr. v. t. h. Hwasser, Car XV, Wennerberg, R. Lundberg.

25 augusti.

Min dagbok har för en tid blifvit afbruten till följd af en tre veckors inspektionsresa i västra Sverige, af mig företagen i ändamål att söka förvärfva en inblick i den mera praktiska delen af mitt nya ämbete. En ung och talangfull arkitekt Dahl åtföljde mig härvid. Vi besökte åtskilliga kronans residens och andra

byggnader, börjande med Leckö slott, dit vi från Stockholm begåfvo oss på ångbåt. Denna gamla borg, till hälften en ruin, är kolossal och innehåller öfver 200 rum, alla i dåligt stånd. Därifrån foro vi till Mariestad, hvars residens landshöfding Wærn i minsta detalj förevisade. W. är en gammal, tämligen knarrig man, som beklagar sig öfver allting men dock gärna vill sitta i ostörd ro under sin återstående ämbetstid. Han var nog vänlig att icke bjuda oss på middag.

Meningen hade varit att sedan besöka Vänersborg, men en storm gjorde sjöfarten på Vänern mindre behaglig, hvarför vi i stället foro med tåget från Töreboda till Göteborg.

Hos Ehrensvärd stannade jag i två dagar. Som nyblifven landshöfding har denne stora anspråk på reparationer i sitt residens; han begär en ny byggnad till ämbetslokaler samt äfven ett nytt stall. Jag bad honom göra ansökan härom hos Kungl. Maj:t och lofvade att tillstyrka densamma. Vi gjorde sedan en promenad i vagn i sällskap med hans svåger doktor Vogt. Jag besåg i detalj Göteborgs museum, förevisadt af dess direktör Hedlund, en man uppfylld af nit och intresse för denna, man kan med allt fog säga det, hans egen skapelse.

Jag lämnade Dahl kvar här för att tillsammans med Ehrensvärd afhandla dennes byggnadsplaner samt gjorde ett kort besök i Marstrand, där jag hade ett förrådshus att inspektera. Denna badort var så upptagen af en elegant publik, att icke en säng stod att finna. Till slut erbjöd mig Edholm att få bo hos honom på Koön. Lifvet i Marstrand föreföll mig mycket behagligt. Ur sängen kastade jag mig direkt i hafvet, vi frukosterade sedan på en veranda därinvid, och dagen förflöt under visiter och promenader. Bland andra bekanta, som jag hade nöjet att här återse, var Caroline De Geer, hos hvilken jag åt middag efter att aftonen förut i hennes sällskap hafva besökt den soaré, som för att fira drottningens födelsedag gafs i societetshuset. Denna fest var särdeles ståtlig och bevistad af många vackra damer. Där förekom bland annat en transparang i rococo, målad af löjtnant Brandelius.

Från Marstrand for jag till Gustafsberg, en numera omodern badort men med ett härligt läge, där jag råkade baron Beskow med fru.

Uddevalla besöktes också; det är en vacker liten stad, som helt nyligen byggt sig en teater till det fabulösa priset af 9,000 rdr., dekorationer jämväl inbegripna. Man får dock medgifva, att den är därefter. Sedan jag hälsat på vännen Arsenius, begaf jag mig med skjuts till Vänersborg, dit jag anlände kl. 7 på aftonen, just som en folkfest där pågick med olympiska lekar, kappspringning efter gris och brottningar, allt under musik; efteråt blef det teater och bal. Jag träffade här Dahl, och vi återupptogo nu morgonen därpå våra afbrutna arbeten. Landshöfding E. Sparre inkom just från landet, medan vi på hans vind voro i färd med att hugga hal på en bjälke, som föreföll murken; grefvinnan S. och tjänstefolket voro borta, men landshöfdingen, försedd med en ofantligt stor nyckelknippa, visade oss själf omkring; det var dock ofta svårt för honom att finna den rätta nyckeln bland ett femtiotal dylika, också svettades han förskräckligt. De, som hörde till köket och källaren, kommo heller aldrig till rätta. Detta residens ingaf ej något vidare intryck af ordning; jag ber den vackra grefvinnan Ottiliana tusen gånger om förlåtelse.

LANDSHÖFDING SPARRE.

Efter en färd på bondskjuts inträffade vi alldeles genomvåta af regnet kl. 10 på kvällen i Lidköping. Man nekade emellertid att servera oss supé, på grund af att det i denna stad vore förbjudet att göra upp eld efter kl. 10 e. m. Med nöd fingo vi litet kallt kött och bröd.

Vi hade här att inspektera några sädesmagasin tillhörande kronan. Förvaltaren hade förut skriftligen meddelat mig, att som han vore öfver åttio år gammal och sedan länge ej kunde lämna sina rum, skulle en kryddkrämare Falk infinna sig å bestämd tid med nycklarna till huset. Brefvet var undertecknadt von Meijer, major.

Falk förevisade oss nu dessa magasin, hvilka han själf för första gången beträdde. Han var heller icke i stånd att gifva oss några upplysningar angående de reparationer, som blifvit gjorda eller vore af nöden. Byggnaderna äro för resten tomma och användas numera ej. Major Meijer, förvaltaren, uppbär, för det att han icke tager någon befattning med dem, 1,000 rdr årligen, och deras underhåll kostar dessutom lika mycket. Detsamma är förhållandet med nästan alla dylika magasin. Sedan kronoskatten numera icke utgår in natura, finns det heller ingenting att lägga in i dem.

En vagn från Råbäck hämtade oss nu, och jag fick nöjet att tillbringa en vecka med min familj. Dahl inbjöds äfven att stanna där några dagar och ordna de anteckningar, vi gjort under resan.

Resultatet af denna min inspektion är, att jag fått visshet om, huru ofördelaktigt för staten det system är, efter hvilket kronans byggnader nu underhållas. Detta system bör därför ändras. De förslag till reparationer, man hvarje år lämnar mig till godkännande, äro uppgjorda af handtverkare, hvilka hafva intresse af att själfva få utföra desamma; de förorda därför dyrbarare arbeten, än hvad som är nödvändigt för byggnadens bestånd. Dessutom finnes icke någon lokalkontroll, och mitt ämbetsverk har ej inom de särskilda länen någon representant, som kan vaka öfver rätta användningen af de medel staten anvisar.

Återkommen till Stockholm, hade jag i denna angelägenhet en längre öfverläggning med finansministern, hvarvid jag helt djärft föreslog honom, att det inom hvarje län borde tillsättas en arkitekt, samt att kommunerna skulle anmodas att härtill bidraga med halfva kostnaden. Nyttan af att vid såväl allmänna som enskilda byggnadsföretag alltid hafva en i yrket skicklig arkitekt att rådfråga skulle godt uppväga den ringa kostnad detta förslag kräf-

ver. Efter att med ganska stor framgång hafva gendrifvit statsrådet Gripenstedts invändningar mot förslaget lämnade jag honom, medförande hans löfte att grundligt tänka på saken samt att också tala därom med sin kollega civilministern.

Då jag uppvaktade kungen för att tacka honom för min utnämning till kabinettskammarherre, som hade ägt rum under min frånvaro, inbjöd mig H. M. att såsom vanligt tillbringa lördagar och söndagar på Ulriksdal.

Josefinadagen firades å detta lustslott först på morgonen till ära för fru Josefina Stang, f. d. favoriten och för närvarande Deras Maj:ters gäst. Därefter längre fram på dagen för att hylla änkedrottningen, som anlände till middagen jämte prins August med gemål. Drottning Louise hade bedt mig om en ritning för fru Stang, och jag kunde ej hitta på någonting bättre än att framställa henne som en najad, uppfiskad i Ulriksdals vatten. Den vid ritningen fogade underskriften innehöll, att sedan fiskare fört sin sällsynta fångst till slottet, alla i najaden igenkänt den älskvärda Josefina, hvilken för icke länge sedan blifvit från Ulriksdal bortröfvad af en ung och djärf norrman, som vunnit hennes hjärta och hand. Utom denna teckning förekommo äfven verser af kungen samt presenter från drottningen. Uti en med blommor utsirad stol tronade den lycksaliga »Jossan», öfvervakad af sin make, hvars ögon icke lämnade henne en minut, och som förefaller mycket kär och undergifven. För öfrigt är kungens hållning gentemot sin forna favorit fullt korrekt. I början lär drottningen känt sig oroad af detta besök; en afton höll Hennes Maj:t på att få konvulsioner i biljardsalen, men detta illamående sökte man bortförklara genom att framställa händelsen som orsakad af hennes kammarherre Liljencrantz, hvilken skulle hafva stött till henne med sin biljardkö.

Middagen för änkedrottningen var mycket ståtlig, och Hennes Maj:t var nog älskvärd att dricka med fru Stang, hvilken uppmärksamhet särdeles gladde kungen. Efter middagen försvann ungdomen plötsligt och återkom först efter en timmes tid utstyrd i svenska och norska nationaldräkter samt åkande i tre höskrin-

dor, som körde in på borggården. Sedan intågade de i procession i vapensalen, där änkedrottningen hälsades. Rütger Wachtmeister, som jämte sin fru anförde tåget, sjöng med sin aldriga stämma kupletter af Hwasser, hvarpå alla för H. M:ts fötter nedlade landtliga håfvor. Till slut blef det dans och supé.

Prins August och hans hertiginna voro iförda daldräkter; han i skjortärmar och skinnbyxor, en för denne furstes långa lif och korta ben föga klädsam dräkt. Gemålen var däremot en ganska söt liten dalkulla fast kanske något för naturlig som sådan. Makarna Stang uppträdde i norsk kostym; »Jossan» tog sig utmärkt bra ut. Fröknarna Ramsay och Lagerheim voro två förtjusande skånskor, och de unga fröknarna Manderström och Sparre voro riktigt retande, den ena som dalkulla, den andra som Vingåkersflicka. Då dessa damer uppträda i sina vanliga dräkter, taga de sig ej lika bra ut. Det ser nästan ut, som om naturen ämnat dem till herdinnor.

Denna fest med sina landtliga upptåg lyckades förträffligt, och den höga gästen, som var föremålet därför, syntes verkligen road.

Prinsens och prinsessans af Wales besök vid svenska hofvet i september och oktober 1864.

I slutet af september beordrades jag att tjänstgöra hos D. K. H. prinsen och prinsessan af Wales under deras besök i Stockholm; de öfriga uppvaktande voro stallmästaren Fischerström och kommendörkapten Sundin hos prinsen, grefvinnan A. M. Piper, hoffröken A. Horn och Axel E:son Leijonhufvud hos prinsessan samt slutligen Schildt hos prinsen af Glücksburg, som åtföljde de höga resande. Prins Oscar hade i uppdrag att möta dem den 26 september med en ångare i Vaxholm. I stället för att först invänta underrättelse från Dalarö om engelska ångbåtens ditkomst körde oss prinsen i sin feberaktiga ifver i väg redan kl. 8 f. m, och vi nödgades sedan stanna i Vaxholms farvatten ända till kl. 5 e. m. Personalen vid såväl den engelska som den danska legationen var äfven ombord. Vid tvåtiden visade alla en sådan matlust, att jag tog på mitt ansvar att å kungens vägnar inbjuda hela sällskapet att intaga middag på hotellet i Vaxholm. Denna lilla omväxling var ganska välkommen.

Då engelska ångaren Osborne och fregatten Aurora, som eskorterade densamma, fingo sikte på vårt fartyg, stoppade de sina maskiner, och vi stego ned i roddbåtarna för att begifva oss ombord på Osborne, där prinsen och prinsessan af Wales befunno sig. Samtidigt skedde emellertid en olycka; en man af engelska besättningen föll nämligen öfver bord, och oaktadt båt genast utsattes och en boj utkastades, försvann mannen i djupet utan att lämna andra spår efter sig än sin vaxdukshatt.

Denna händelse framkallade helt naturligt en misstämning hos alla dem, som varit vittnen till densamma; också funno vi prinsessan Alexandra och hennes damer mycket upprörda häröfver.

Ankomsten till Skeppsbron ägde rum vid fackelsken kl. strax efter 7 e. m. Drabanter till häst eskorterade de kungliga vagnarna under färden till slottet. Kungen och drottningen mottogo sina gäster i drottningens våning, där presentationen försiggick, hvarefter de resande visades till sina rum för att kläda om sig till middagen, därvid alla herrar voro i uniform utom lord Spencer, som ej medtagit någon sådan; däremot har han med sig det, som är vida bättre, nämligen sin hustru.

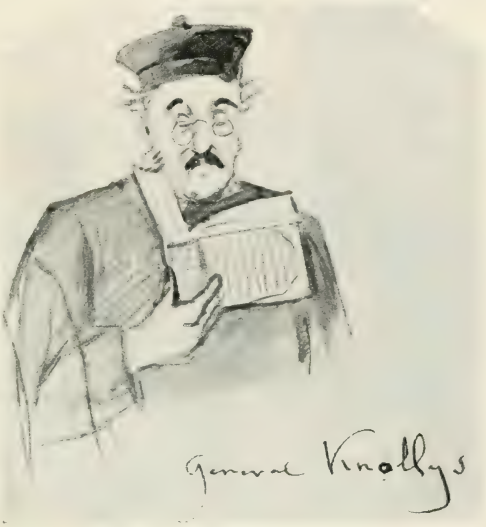

GENERAL KNOLLYS.

Lady Spencer är en sann typ för engelsk kvinnlig skönhet; hon är blond, blåögd samt har skär hy och bländande hvita tänder, figuren är elegant och välformad, det hela är fullt af distinktion. Fursteparets uppvaktning utgöres för öfrigt af fru Grey, född v. Stedingk, en högväxt, mera kraftig gestalt men också vacker i sin art; general Knollys, gammal och flegmatisk; lt. colonel Keppel, en spenslig, halfslocknad dandy, som mest tänker på sina vackra polisonger; den sarkastiske doktor Minten med sitt jovialiska ansikte infattadt i ett yfvigt krithvitt kindskägg samt slutligen mr Meade, prinsens sekreterare, som förut i dennes sällskap besökt Orienten. Han har äfven tillhört engelska ambassaden i Syrien, under det blodbaden där pågingo.

Mr Meade och lord Spencer äro de af sviten, som visa sig mest tillgängliga.

Första dagen åto de kungliga för sig själfva, och jag presiderade vid uppvaktningens bord. Aftonen afslutades å kungl. teatern, där »Regementets dotter» uppfördes med m:lle Gelhaar i titelrollen; några dagar senare hörde vi Faust, som gafs bättre tack vare särskildt m:lle Signe Hebbe som Margareta.

ÖFVERSTELÖJTNANT KEPPEL, DOKTOR MINTEN OCH MR. MEADE.

Dagen efter fursteparets ankomst var kungen redan kl. 9 på morgonen vid prinsens dörr; denne blef dock icke synlig förrän efter kl. 12. Mosebacke och Lifrustkammaren besågos nu, därefter besöktes prins Oscar. Middag intogs på Ulriksdal, dit nära hundra personer hade inbjudits. På onsdagen var det änkedrottningen, som gaf middag på Drottningholm med bal efteråt. Detta slott är verkligen kungligt och lämpar sig förträffligt för dylika fester. Prinsen af Wales dansade med de vackraste damerna: grefvinnorna Frölich, f. Schartau, Bonde, f. Marryat, och Plessen,

f. Lewenhaupt. Prinsessan lät sig föras af Bildt och dansade kotiljong med Aminoff, f. d. attaché i Köpenhamn och, såsom det sägs, prinsessan Alexandras första tycke.

Kung Carl hade önskat, att sagda utmärkelse skulle tillfalla Gyllenram, men änkedrottningen stod på sin kammarherres rätt och segrade. A. E:son Leijonhufvud vrickade sin fot under en

PRINSARNE AF WALES OCH GLÜCKSBURG.

vals med hertiginnan Therèse, som jag äfven fick äran dansa med utan att dock lyckas få henne i takt. Då hon sedan yttrade sin afsikt att hedra G. Ehrenborgh med nästa vals, gjordes hon uppmärksam på, att E. vore känd som dålig valsör. »C'est égal», svarade hon, »il est si bon!»

Under cigarrökningen, innan balen skulle börja, lade kungen beslag på prinsen af Wales och förde honom in i ett sidorum, där han hela tiden underhöll honom med sin sång. Prins Oscar sökte förgäfves afbryta detta samkväm och anmodade slutligen

mig att föreställa H. M. olämpligheten af detta långvariga sjungande. Jag betackade mig emellertid för uppdraget och yttrade: »Då E. K. H. ej anser sig själf böra träda emellan, med hvad rätt skulle jag då våga det?» »Kungen», genmälde prinsen, »tager hellre råd af dig än af mig!» Som jag likväl ej ansåg saken fordra min mellankomst, fick prins Oscar förarga sig i tysthet. Hemfärden från Drottningholm skedde vid fackelsken.

Det engelska fursteparet gör här ett fördelaktigt intryck. Prinsessan är både vacker och behaglig samt vinner på att ses oftare; hon har den äkta nordiska kvinnligheten, och hennes ögon äga ett smekande uttryck. Prinsen af Wales har en kraftig gestalt, något under medellängd, och är fallen för fetma. I sitt sätt är han enkel och naturlig, ansiktet uttrycker viljekraft men samtidigt välvilja. Dragen påminna både om fadern och modern: lockigt, blondt hår, näsan något stor men välformad, hakan en smula indragen, ögonen blå och utstående. Prinsen talar ej mycket men äger den för en kunglig person sällsynta egenskapen att uppmärksamt höra på hvad andra säga.

Lord Spencer är en bildad man med angenämt sätt; han är lång, har ljus hy och dito hår samt bär ett stort rödt skägg, som utbreder sig i solfjädersform. Sin hälsa har han förstört genom ansträngande räfjakter och har därför måst en längre tid uppehålla sig i Egypten, dit lady Spencer åtföljt honom; de äro barnlösa och äga stora jordagods i England.

På mylords begäran förde jag honom till några af våra artisters atelierer. Af Kiörboe köpte han en tafla föreställande två lekande räfvar men uppställde härvid som villkor, att K. skulle förbinda sig att rengöra räfvarnas svansar; dessa djur hafva nämligen till specialitet att alltid hålla svansarna rena, och här på taflan voro de smutsiga. Artisten utlofvade till dagen därpå absolut rena svansar, och köpet afslutades. Kiörboe, född i Schleswig, har varit svensk officer samt är vanligen bosatt i Paris, där han gjort sig känd som framstående djurmålare. Ofvannämnda tafla med de två räfvarna gaf nyligen skämttidningen Söndags-Nisse anledning till en karikatyr, i hvilken räfvarna framställdes med ministrarne

Manderströms och Halls hufvuden samt med underskriften »Lekande räfvar», en häntydning på dessa två statsmän, som i danska frågan sökt ömsesidigt öfverlista hvarandra.

Lord Spencer, som mycket beundrade Edvard Berghs stora »Vattenfall» i Nationalmuseum, bad mig att nästa gång konstnären målade någonting lika bra och i samma väg inköpa taflan för hans räkning samt sända honom densamma. Vi besökte äfven

LORD SPENCER OCH KIÖRBOE.

Höckerts och Molins atelierer. H. höll på med sin slottsbrand samt med Gustaf III i Sergels atelier, den sistnämnda taflan beställd af grefve v. Platen.

Deras Maj:ter med gäster och uppvaktning begåfvo sig på torsdagen kl. 1 e. m. ombord på en ångare för att företaga en utfärd på Mälaren. Änkedrottningen och hennes hof medtogos i förbifarten vid Drottningholm, hvarpå resan fortsattes till Gripsholm. Sedan slottets 200 rum och flera tusental porträtt blifvit beskådade, serverades middag i stora festsalen med militärmusik, som sedan

under hemresan aflöstes af en sångkvartett, bestående af kungen, hans båda bröder samt Edvard Piper.

En timme efter återkomsten till Stockholm afreste prinsen af Wales åtföljd af ett dussin jägare med nattåg till Örebro för att under följande dagar jaga älg i Käglans skogar.

Jag stannade hemma med damerna och lord Spencer. Vi åto en treflig middag hos drottningen på Ulriksdal och hörde hertiginnan Therèse sjunga sina romanser; rösten är rätt stor, men hennes föredrag synes mig sakna varmare känsla.

L. WREDE OCH R. TORNÉRHIELM.

Jägarne återkommo, sedan de förgäfves sökt komma älgarna tillräckligt nära för att kunna skjuta, och efter att hafva genomvakat tvenne sömnlösa nätter. Prinsen uppsköt likväl tills vidare sin hemresa i hopp om att blifva lyckligare vid Vällinge och Högtorp, där ny jakt nu anordnades och dit resan skedde med ångbåt.

Bytet blef verkligen denna gång en stor älgoxe, som fälldes af Louis Wrede efter en hel dags ansträngande jakt; kulan träffade djuret midt i hjärtat; älgen hittades först en half timme senare och medfördes till Ulriksdal, där densamma belyst af facklor fick beskådas af de hemmavarande.

Kiörboe, som fått nys om jakten, hade bedt mig skaffa honom en inbjudning att medfölja på denna, enär han hoppades med anledning af densamma få en beställning och därför ville studera älgens rörelser. Hans önskan blef uppfylld, och anländ till jaktstället med sin ritbok under armen gick nu Kiörboe att söka sig en förmånlig plats, helt glad öfver de beställningar han redan erhållit såväl af prins Edvard som af kung Carl.

Men mannen skulle tyvärr gå miste om det väntade nöjet, ty olyckan ville, att han vid vandringen öfver en sumpig mark råkade klifva ner i moraset samt sjunka däri ända till midjan utan möjlighet att taga sig upp igen. De nödrop han upphof hördes icke; först sent på kvällen fann man honom halfdöd af hunger. K. hade härigenom jämväl gått miste om de fem olika frukostar, hvilka serverades under dagens lopp. Kungen slog nu i åt honom en bombert konjak, hvarmed han stärkte sin kroppshydda. Älgen

KIÖRBOE.

fick han endast se som död men åtog sig likväl att måla den i detta tillstånd, omgifven af de kungliga jägarne samt Wrede, som skjutit den. Kiörboe bad äfven att som en gärd af tacksamhet, för det jag härvidlag stått honom till tjänst, få måla af min hustrus favorithund, men olyckligtvis äger hon ingen sådan för tillfället.

Jaktmiddagen, som alltsedan kl. 8 väntade på Ulriksdal, serverades först vid midnatt och blef samtidigt en afskedsmiddag. Prins Edvard tog älgen med sig ombord på Osborne och var lika stolt, som hade han själf skjutit den. Båten hade fått befallning att möta det höga herrskapet i Göteborg. Prins Oscar och jag

åtföljde nu D. K. Högheter dit, och resan gjordes med extratåg på nio timmar. Prinsessan var den enda dam, som deltog i frukosten under vägen. Tiden fördrefs med rökning och prat, och jag fick tillfälle att i mitt album rita af hela sällskapet. Prinsen af Wales roade sig med att bombardera sin onkel prinsen af Glücksburg med äppelskal, ett skämt, som af denne godmodigt upptogs. Prins Hans är yngste bror till konungen af Danmark och var före kriget major à la suite i preussisk tjänst. Han ser snäll men obetydlig ut; han blef också endast en gång missbelåten under resan, och det var vid upptäckten, att Schildt gjort slut på en låda havannacigarrer, som prinsen fått i present af kung Carl.

Vid vår framkomst till Göteborg kl. 7 e. m. mötte oss vid stationen ett tjugutal unga damer, tillhörande ursprungligen engelska men numera genom naturalisation svenska blifna familjer; de voro hvitklädda och öfverräckte blommor till prinsessan. En husareskort följde vagnarna till hamnen, där en tät folkmassa väntade. Till middagen, som serverades ombord på Osborne, och vid hvilken taffelmusik utfördes af Göta artilleris musikkår, voro öfverste Berg jämte Oscar Dickson äfven inbjudna; den sistnämnde och Schildt fingo som minnen från jakten mottaga hvar sin bröstnål; jag själf hade redan af prinsen erhållit en briljanterad guldring med H. K. H:s valspråk och namnchiffer. Efter måltiden blefvo vi kvarhållna ombord för att med prinsen spela whist, hvilket spel räckte till kl. $^1/_2$ 3 på morgonen.

Prins Oscar stannade kvar på Osborne och följde med till Skåne, där den hertigliga familjen nu tillbringade sommaren.

Ehuru smickrad af uppdraget och tacksam för den från engelsk sida mig visade välviljan, var jag likväl nöjd att nu känna mig fri igen och kunna återgå till mina vanliga sysselsättningar. Under dessa tio dagar, som jag tillbringat i de höga resandenas sällskap, voro alla dagens timmar upptagna af omtanken för deras välbefinnande och, då samtalet dem emellan alltid fördes på engelska, blef jag härigenom tvungen att ständigt anstränga mig för att kunna följa med konversationen. Fru Therèse Grey, som jag kände sedan hennes flickår, hjälpte mig dock med sina vän-

liga råd, hvilket gjorde, att jag med någorlunda framgång lyckades fullgöra mitt värf. Såväl prinsen själf som lord och lady Spencer bådo mig vara välkommen till England.

19 oktober.

Stora förberedelser göras nu i Stockholm för att den 4 nov. värdigt kunna fira Sveriges och Norges 50-åriga förening. Deputationer komma att afsändas från det ena riket till det andra. Allegoriska transparanger anordnas, och allmän illumination påbjudes. Kungen och öfverståthållaren anstränga sig för att söka värma upp de något ljumma sympatierna för unionen. Bland humoristiska förslag till transparanger föreslås äfven Molins bältespännare dragande hvarandra i håret med inskriptionen: »Förening, så länge det ännu finns ett hårstrå kvar på hufvudena.» På Höckerts begäran lämnade äfven jag några bidrag till frågan, hvilka äro ämnade att införas i Ny illustrerad tidning[1] under pseudonymen »Stift & Comp.»

Kung Carl låter från Berlin införskrifva elektriska solar att därmed upplysa kungl. slottets fyra hörn. General Hazelius, baron Vegesack, Sven Lagerberg, Roger Björnstjerna, Tigerhielm m. fl. officerare skola i Kristiania representera svenska armén.

20 okt.

Jag delgaf kungen i dag en artikel ur »Le Moniteur», som berömmer H. M:ts dikter, hvilka blifvit öfversatta af de la Grèze.

Kejsar Napoleon säges vara sysselsatt med att bilda ett dynastiskt bibliotek, hvari äfven Bernadotternas litterära alster komma att inrymmas.

30 okt.

Vi firade i dag med en middag Thorvald Meyer, en af de fran Norge med anledning af jubileet hit afsända representanterna. Bildt framförde härvid svenskarnes tack för M:s storartade gästfrihet mot de svenskar, som besökt Kristiania.

6 nov.

Festerna den 4 hafva varit lysande, och ingenting har sparats för att visa Sveriges goda vilja att lefva i godt förstånd med

[1] Införda i decembernumret 1864.

broderlandet. Carl Johans ryttarstaty hade Stockholms stad särskildt vinnlagt sig om att präktigt upplysa med en oändlig mängd gaslågor, hvarjämte en del sinnebilder och tänkespråk syftande på den 4 nov. 1814 äfven förekommo i eldskrift. Jag begaf mig till Mosebacke, hvarifrån illuminationen tog sig fantastisk ut. Riddarholmskyrkans torn upplystes af ständigt förnyade bengaliska eldar. Gustaf Adolfs torg och Mynttorget voro ståtliga att åse; däremot tyckte jag ej, att de elektriska solarna på slottet motsvarade mina förväntningar. På f. m. hade Te Deum sjungits och senare statsrådet Carlson hållit tal, Almlöf deklamerat samt 400 unionsvänner ätit middag hos kungen. Den 5 gaf staden en festmåltid, garnisonen likaledes, och på galaspektaklet spelades samma tillfällighetspjäs som för 50 år sedan.

De norska deputerade resa hem i morgon; det är 7° kallt, men de äro invärtes uppvärmda af all den välfägnad, som de i Stockholm åtnjutit.

Grefve von Engeström har till Nationalmuseum donerat en mindre samling konstverk, dock af föga värde, samt hvaraf endast 4 à 5 taflor förtjäna att där uppsättas, bland andra Senecas död, ett par holländska landskap och en interiör tillskrifven le Ducq.

Grefve E. hade fått tillstånd att utbyta en biblioteksbyggnad på söder, som var fideikommiss, mot ett hus på norr, och detta var anledningen till att han till staten skänkte hvad nämnda bibliotek innehöll.

9 nov.

Den svenska deputationen mötte på hemvägen den norska i Göteborg, hvarest en sista festmåltid förenade dem båda. Hvar och en är nu hemma hos sig igen, till yttermera visso prydd med en stjärna från broderlandet. En bandstump uträttar ofta mera än allt resonerande.

10 nov.

I dag Mårtens gås var jag bjuden på middag hos Deras Maj:ter tillika med grefve G. von Rosen, F. Sandels, Knorring och S. Lagerberg; den sistnämnde, som återkommer från Kristiania, hade

åtskilligt att berätta från sin resa. General Storm Wergeland, som på hemresan följt de svenska deputerade till Dröbak och där druckit väl många afskedsskålar, hade bedt Lagerberg att lägga honom för H. M:ts fötter, hvilket Sven också lofvat att göra, tilläggande att uppdraget icke vore vidare svårt, eftersom därtill endast behöfdes ett krokben. En norsk officer hade om samma Wergeland yttrat: »Han är en utmärkt man, endast för stor för våra små förhållanden.»

R. Björnstjerna, som äfven hörde till svenska deputationen, hade kort förut vid befordran till major gått förbi A. Uggla. Kamraterna

R. BJÖRNSTJERNA HOPPAR HELT GEMYTLIGT ÖFVER FYRA SINA KAMRATER.
Kamraterna äro fr. v. t. h.: C. G. Ridderstolpe, A. Mörner, J. Edelcreutz och A. Uggla.

vid regementet gåfvo nu under Björnstjernas bortovaro en fest för Uggla. Krigsministern begärde med anledning häraf en förklaring af öfversten, som ej förmått afstyra denna tillställning, hvilken för öfrigt endast torde haft till syfte att uttrycka kamraternas sympatier för en alltid plikttrogen, nitisk och i sin tjänst outtröttlig officer. Ugglas bristande förmåga ger dock ett visst berättigande åt ifrågavarande utnämning. Hvad Björnstjerna emellertid beträffar, så hoppar han öfver icke mindre än fyra af sina kamrater, och detta sker med den största gemytlighet, liksom vore det den naturligaste sak i världen.

19 nov.

I hufvudstaden råder för närvarande allmän förskräckelse med anledning af en upptäckt, som helt nyligen blifvit gjord, nämligen

af en liten mask, »trikin» kallad; svinen angripas af densamma, och deras kött förgiftas häraf. Vid sista Idunssammankomsten redogjorde professor Key för sagda mask, som fortplantar sig först sedan den öfverförts i en ny kropp och som, ifall den lyckas inkomma i en människa, gnager på inälfvorna, ända till dess döden följer. Ehuru något dylikt fall ännu icke är kändt, vidtager man dock försvarsåtgärder mot den lömska fienden. Besiktningsbyråer upprättas, svinköttet stämplas m. m. Jag har för Ny illustrerad tidning ritat några karikatyrer[1] öfver trikinsjukan.

Gubben Nyström besökte mig i dag i en angelägenhet, som ligger mig mycket om hjärtat, och hvilken han, endast därför att han själf icke kommit upp med förslaget, motarbetar. Såsom ständig sekreterare i Konstakademien har Nyström under tjugu år nästan enväldigt styrt detta samfund, och mina närmaste företrädare Anckarsvärd och Söderberg hafva i hög grad skämt bort honom. Hvad jag nu med all kraft sträfvar efter är att förskaffa akademien fasta målareatelierer, som hittills saknats, hvarför man varit tvungen att hyra sådana på skilda håll ute i staden, hvilket varit menligt för studierna. Då akademiens hus till följd af reflex från strömmen är olämpligt för atelierer, har jag bestämt mig för att af staten begära en tomt till uppförande af en särskildt för detta ändamål inredd byggnad, hvilken härjämte under samma tak skulle inrymma Konstföreningen, som äfven den är husvill. Skulle staten icke bevilja anslag härtill, är det min afsikt att bilda ett bolag för uppförande af ifrågavarande byggnad.

21 nov.

Jag hörde i går operan Robert med fru Michaëli som Isabella; Arnoldson var Robert och Willman Bertram. De sjöngo med talang och god ensemble; Michaëlis ypperliga röst gör, att man lätt bortser från hennes fulhet. M:lle Hebbe briljerar med sina vackra armar och sin ståtliga figur men är väl mycket affekterad för Alices roll.

24 nov.

Jag promenerade i sällskap med Edholm och Höckert ut till Carlberg. Guvernören för Krigsakademien, öfverste Lagercrantz,

[1] Införda i tidningen den 4 februari 1865.

är för närvarande sysselsatt med att söka upptäcka de kadetter, som gjort sig skyldiga till insubordination mot en af sina officerare, Taube. Denne hade nämligen i enlighet med utfärdade föreskrifter befallt, att kadett, som af en eller annan orsak lämnade klassrummet, skulle först anteckna sitt nummer på svarta taflan. Eleverna funno emellertid denna order under deras värdighet, klottrade i stället dit oförskämdheter, sönderslogo till sist taflan och kastade bitarna ut genom fönstret. När Taube skulle gå in till sig, var nyckelhålet igenfylldt med gummi samt fönsterrutorna inslagna. Då ingen ville vidkännas förseelserna, äro samtliga kadetter t. v. nekade permission, och såvida ej den eller de skyldige dessförinnan anmäla sig, blifva äfven julferierna indragna.

FRU MICHAELI SOM ISABELLA.

Vi intogo middag på Mon Bijou och språkade om skön konst, hvarefter Valhalla besöktes, där vi trakterades med medelmåttig musik. Höckert är en af ledarne för den nya illustrerade tidning, som nu skall börja utgifvas.[1] Jag har åt densamma från utlandet lyckats anskaffa en skicklig gravör, Skill. Företaget i fråga skulle hafva bättre utsikter att lyckas, om den litterära afdelningen blifvit anförtrodd at en bättre penna än Wetterhoffs.

Aftonen tillbragte jag hos franske ministerns, det var deras

[1] Första numret af Ny illustrerad tidning utkom i december 1864.

sista soaré före afresan till Frankrike. En mängd gäster hade infunnit sig men få, som intresserade mig. Diplomatiska kåren är för tillfället illa representerad. Af dess medlemmar är den ene fulare än den andre, och de äro äfven mycket litet snillrika, om jag undantager grefve Corti, hvilken, ehuru han liknar en mops, vinner på närmare bekantskap. Unga fru Arfwedson, född Holm, väckte uppseende; hon var klädd i en mycket pikant parisertoalett. Det är en vacker typ i Bredas genre, hennes lille man gör ej intryck af att vara en vidare kraftig beskyddare; det sägs, att han är duktigt svartsjuk.

GREFVE L. CORTI OCH K. BONDE.

8 dec.

I söndags var jag hos kungen på middag, hvarefter vi tillsammans gingo till Rob. Lundberg för att dricka punsch. Gubben Lövenskiold och Louis Wrede voro äfven där.

Hos Levertin & Sjöstedt träffade jag på f. m. prins Oscar med gemål. De bådo mig om råd för sina juluppköp och hörde uppmärksamt på men följde dock icke mitt förslag, hvilket ju ej är så ovanligt.

11 dec.

I går hade vi sammanträde i akademien för att öfverlägga om de anslag, som borde begäras af nästa års riksdag. Frågan om en atelierbyggnad för målarskolan kom då äfven på tapeten. Jag hade två olika förslag, af hvilka intetdera blef antaget. Dessa herrar äro svåra att göra till lags, och gubben Nyström, understödd af sin måg Scholander, gör en stark opposition mot alla mina förslag till reformer. De öfriga professorerna äro vana att

gå i de förras ledband, hvarför jag fruktar att icke lyckas genomdrifva hvad jag så lifligt önskar.

Alla dessa herrar tyckas mig sätta sin personliga fåfängas tillfredsställande framför det allmänna bästa, och förhandlingarna röra sig mest om små intriger samt försök att mota dessa. Det är förargligt, men jag ämnar likväl ej gifva vika, förrän målet är vunnet.

14 dec.

Efter långvarigt letande har jag funnit en lämplig tomt för uppförande af en byggnad för atelierer samt för Konstföreningen, belägen i hörnet af Carl XIII:s torg och Trädgårdsgatan. Jag besökte i dag finansministern Gripenstedt och fann honom ej obenägen att förhjälpa mig till tomtens erhållande, dock med vilkor att staten ej behöfde bekosta själfva byggnaden. Som regeringen icke äger rättighet att utan riksdagens medgifvande afyttra statens tomter, skulle likväl platsen endast tills vidare få upplåtas till begagnande. Carl XIII:s torg står emellertid under Öfverintendentsämbetets vård, hvarför jag anser mig förhindrad att själf ställa mig i spetsen för företaget samt är betänkt på att vidtala min kusin Trolle-Bonde, hvilken är Konstföreningens ordförande, att underteckna den ansökan, som skall göras hos Kungl. Maj:t om tillstånd att få bilda ett bolag för sagda ändamål. Jag begagnade mig nu af tillfället och föreslog tillika statsrådet att af Riksdagen begära medel till byggande af ett nytt utrikesministerhotell äfvensom till uppförande å den ganska rymliga tomten af jämväl en bostad åt justitiestatsministern. Åtgärden är behöflig men Riksdagens samtycke tvifvelaktigt. Emellertid låter jag Stenhammar göra upp ritningarna; Törnqvist har åtagit sig atelierbyggnaden.

16 dec.

Jag har träffat baron Gripenstedt, som går med på mitt förslag om tillsättande af länsarkitekter och ämnar därom framställa proposition till nästa riksdag. Äfven gillar han valet af plats för uppförande af atelierbyggnaden; jag har således alla skäl att vara belåten med statsrådet och kan verkligen hoppas att i en framtid

få se dessa mina två älsklingsplaner förverkligade. Jag har äfven af honom anmodats att inkomma med förslag till en ny byggnad för en del ämbetsverk, hvilka nu måste hyra lokaler på olika håll. För detta ändamål besökte jag utrikesministerhotellet, hvars rymliga gård till större delen är belamrad med skjul, som användas till tvätthus m. m. Då inre Nybroviken nu håller på att igenfyllas, har jag tänkt föreslå uppförandet åt denna sida af ett vackert hotell för justitieministern, hvilket skulle förenas med gamla utrikesministerhotellet genom en byggnad ämnad åt de husvilla ämbetsverken. Kungen, med hvilken jag i dag på morgonen talat om saken, kom äfven personligen till platsen och tycktes vara af samma åsikt som jag. Vi gingo sedan till Nationalmuseum, som nu håller på att dekoreras invändigt. Scholander leder dessa arbeten, hvilket han gör med mycken smak.

Dagboksanteckningar 1865.

6 jan.

I går firade vi på slottet trettondedagsafton med den traditionella tårtan. Adam Lewenhaupt och fru Harmens erhöllo bönan. Det behöfver väl knappast sägas, att ödet härvid fick erforderlig hjälp. Kung Carl utnämnde deras hofstat, i hvilken prins Oscar, Bildt och jag bland andra fungerade i de högre sysslorna. Man hade utstyrt den stackars Adam på det mest groteska vis, men han höll god min, ehuru det visst ej behagade honom. Prins August var den, som uppbar den utkorade drottningens släp, hvarvid han hoppade omkring och grimaserade. Man superade vid småbord.

Finansvärlden är upprörd öfver att Hamiltonarne[1] i Skåne samt Holm[2] inställt sina betalningar. Den sistnämnde, som förvärfvat sina millioner på några få år, har sett dem än fortare försvinna. Endast för ett par veckor sedan uppträdde han ännu som grand-seigneur och beställde af Molin dennes Bältespännare i marmor för ett pris af 30,000 rdr; den härför erforderliga stenen var redan utsedd i Carrara.

Carl von Platen, hvilken, sedan han slagit upp med sin fästmö fröken F. Lövenskiold, afskedats från hofvet, har på nytt blifvit utnämnd till kammarherre hos änkedrottningen. Det var andra gången P. bröt en förlofning, men som det denna gång gällde en hoffröken, upptogs saken mindre nådigt på högsta ort. Man kan dock till hans ursäkt anföra, att den vackra Fanny syntes mera smickrad af kungens uppmärksamhet än af sin fästmans artigheter. Fröken L. är dotter till Adam Lövenskiold, och modern

[1] Grefvarne Malcolm Casimir och Hugo Didrik Hamilton, ägare till talrika gods i Skåne, Halland och Småland.

[2] Stadsmäklare i Stockholm.

är en friherrinna Wedel-Jarlsberg. Då familjen har dyrbara vanor och liten förmögenhet, skulle detta giftermål för dem varit en oväntad tur.

14 jan.

Artistklubben firade häromdagen sin julfest. Åtskilliga anordningar hade blifvit träffade för att göra detta samkväm gladt. Sålunda förevisade Wallander ett album, däri han skildrat de

FANNY LÖVENSKIOLD.
Jfr porträttet å sid. 18. Bredvidhenne Carl v. Platen.

märkvärdigare händelserna under det gamla året; bilder i pepparkaksdeg voro uppfästa på stora ark af papp samt försedda med underskrifter och urklipp ur tidningar. Hvarje medlem hade i julgranen upphängt sin gåfva, som blott skulle få kosta 50 öre, men som erhöll sitt värde genom sin större eller mindre originalitet äfvensom genom den ritning, som åtföljde densamma. Det gjordes sedan ett lotteri på alltsammans; vi voro omkring 50 personer. Vid supén, som serverades vid hästskobord, höll Blackstadius talet för julen och beskref för oss kvickt och okonstladt, huru man i Halland under hans barndom firade denna högtid. Jag höjde mitt glas till ära för kung Carl i hans egenskap af artist samt

påminde medlemmarne om det finkänsliga sätt, hvarpå H. M. anslutit sig till oss med såväl hjärta som hand genom att till lotteriet för artisternas pensionskassa skänka en af honom själf målad tafla. Mitt lilla tal mottogs med entusiastiska hurrarop. Gamle Nyström föreslog min skål, och Scholander talade gladt och kvickt som vanligt. Efter supén blef det humoristisk föreställning, körer och solosång m. m. Man åtskildes mycket nöjd med sin afton.

Jag har fått underrättelse om min halfbror C. A. Wachtmeisters på Vanås timade dödsfall. Sedan flera år var han fullkomligt lam men bibehöll alltjämt sitt goda lynne. Hans hustru matade honom som ett litet barn. Vid min ankomst till Sverige mottogs jag på det hjärtligaste sätt af familjen på Vanås. Carl-Axel dyrkade min mor, som under hans barndom skyddat honom mot utbrotten af faderns häftiga lynne. Han var för resten ett original, lefde uteslutande i sin familj samt var svartsjukt rädd om sin vackra, spirituella och intagande fru, som han äktat, då hon endast var sjutton år gammal, och som i alla tider för honom varit en exemplarisk hustru.

Den gamle Ankarcrona har äfven gått hädan, lämnande efter sig 13 barn, af hvilka den äldste sonen ärfver förmögenheten, som består af fideikommissegendomar. Denne son är, liksom så ofta händer, kanske den minst begåfvade af de nio bröderna och har hittills ej gjort någon vidare nytta.

August Järta, ministern i Berlin, har äfven slutat sina dagar; han dog på sin post. Med ett mindre fördelaktigt yttre ägde han likväl en viss förmåga att ställa sig väl med damerna och var ingen dålig diplomat. Hans vänner kallade honom »majoren», jag vet ej hvarför, ty med sina korta ben, sin långa näsa och sin slocknade blick såg han allt annat än martialisk ut.

För närvarande har jag två viktiga frågor att afgöra, hvilka sätta min bristande erfarenhet som arkitekt på hårdt prof. Det gäller först och främst en af Zettervall föreslagen grundlig restaurering af Lunds domkyrka. Denne arkitekt anses äga stor talang och har byggt sin restaureringsplan på allvarliga studier. Ett parti i Lund med Brunius i spetsen motsätter sig dock med all makt

detta förslag, förmenande att, om detsamma följdes, högst litet af den ursprungliga byggnaden skulle komma att kvarstå, samt att det i så fall vore bättre att uppföra en helt och hållet ny kyrka mer lämpad efter nuvarande tiders smak och låta den gamla få falla i ruiner. Hvad mig beträffar, så anser jag mig skyldig att söka rädda detta vårt mest intressanta arkitektoniska minnesmärke från en total förstörelse. Men för att kunna återställa kyrkan i dess ursprungliga skönhet är det nödvändigt att först och främst befria henne från alla de tillbyggnader och smaklösa detaljer, med hvilka man under olika tider sedan sekler tillbaka belastat henne, samt återgifva detta minnesrika tempel dess ursprungliga proportioner eller åtminstone de, som på 1100-talet hörde till den romanska stilen, sådan man återfinner densamma hos de katedraler, som från sagda tid ännu finnas bevarade i Europa.

Den andra frågan rör Konradsbergs hospital, uppfördt för tio år sedan efter Törnqvists ritningar. Det har emellertid visat sig, att afloppsledningarna äro otillfredsställande, till följd hvaraf gårdarna likna träsk och förpesta hela inrättningen. Jag har kraftigt förordat ett nytt kloaksystem, föreslaget af löjtnant Theorell, hvilket skulle afhjälpa bristerna, men detta förslag möter en del svårigheter. Törnqvist envisas emellertid med att försvara sitt system, som han endast vill modifiera, ehuru erfarenheten visar, att det icke funktionerar till belåtenhet.

18 jan.

På slottet var det i går afton generalrepetition af en serie tablåer, hvilka skola uppföras den 21 dennes. Deras Maj:ter vilja själfva ordna allt och bistodo till och med de uppträdande vid deras klädsel; mina söner, som äfven skola vara med, blefvo sålunda sminkade af H. M. personligen. Höckert var närvarande för att öfvervaka återgifvandet af hans tafla »Bellman i Sergels atelier». Hedvig Lewenhaupt föreställde fru Schröderheim, Wrede Bellman och löjtnant Lovén Sergel. Ekenstjerna, prydd med lösnäsa, var en gammal italienska, dikterande ett bref för Ehrenborgh, som skulle föreställa en offentlig skrifvare. Fru Gade, f. Reh-

binder, uppträdde som Leonora bekransande Tasso (H. Harmens). Denna sista tablå hade blifvit vald för att därmed visa en uppmärksamhet mot prins Oscar, hvilken öfversatt Goethes Tasso från tyskan.

Jag har nyss fullbordat en serie teckningar angående björnjakter, hvilka Lloyd bedt mig utföra för den nya upplagan af hans bok.

I går var jag på stor middag hos danske ministern, då jag passade på att lyckönska honom för hans depescher under sista kriget, hvilka utvisa ett godt och säkert omdöme å hans sida. Det är alltid med nöje jag träffar hans älskvärda hustru, som oaktadt sin upphöjda ställning vetat bevara sin naturliga enkelhet. För sina vänner är hon alltid densamma.

Crusenstolpe har nyligen aflidit. Han var en sann litterär »Bravo», bitande skarp som en förgiftad dolk, och sålde sin penna till den mestbjudande. Äfven om man tvangs att beundra hans kvicka och framför allt eleganta stil, var det dock städse med misstro man läste uppsatserna i den tidskrift han utgaf. Denna var ett slags politisk pamflett, i synnerhet riktad mot grefve Manderström samt, efter hvad det sägs, inspirerad af Knut Bonde. Fientligt stämd mot Bernadotteska dynastien allt sedan Carl Johan ledsnade att betala hans penna har Crusenstolpe gjort allt, som kunnat göras, för att hämnas på denne konung. De böcker, författaren lämnat åt eftervärlden, måla Carl Johans regeringstid med de färger den personliga hämndkänslan inspirerat. Det berättas, att när Crusenstolpe på slutet frågade sin läkare hvad det var för sjukdom han hade, han skall hafva fått till svar, att det var samma åkomma, hvaraf Carl Johan dog, eller kallbrand i benet. Slagen af denna märkliga omständighet, att han skulle träffas af samma slutliga öde som hans fiende, föll han därefter i en dyster dvala och öppnade icke mera sin mun; dagen därpå var han död. Man vill gärna häri se en nemesis, eller en Medicis, som en af mina bekanta sade.

26 jan.

Ännu ett märkligt dödsfall att anteckna, nämligen grefve Anckarsvärds, som ägde rum i går. Han var en man med lysande

begåfning och i besittning af stor vältalighet; hans anletsdrag voro härjämte ädla och vittnade om mycken energi. I riksdagen tillhörde A. städse oppositionen och var liksom Crusenstolpe en dödlig fiende till Carl Johan.

6 febr.

Sedan 8 dagar hafva vi mycket kallt, 15—30 grader, hvilket emellertid icke hindrar kungen från att i morgon resa till Norge. Resan beslöts af den anledning, att några norrmän nekat att ingå i en beramad unionskommitté, och att H. M. ville personligen söka öfvervinna deras betänkligheter. Då dessa herrar emellertid fingo höra talas om resan, ändrade de beslut, hvarför kungen icke hade behöft göra sig besvär. Norrmännen hafva hittills, alldenstund frågan om riksståthållarskapets afskaffande ej ännu blifvit afgjord, satt sig emot hvarje eftergift eller tillmötesgående i unionsfrågan. Tillsättandet af denna kommitté är således en seger för den svenska politiken. Kung Carl tycks hafva uppställt sina båda folks närmande till hvarandra såsom sitt mål, och han fullföljer denna sin idé med en lofvärd ihärdighet utan att låta afskräcka sig af en eller annan motgång.

10 febr.

Den stränga kölden tycks föga passa för våra svenska järnvägar. Olyckshändelser höra också till ordningen för dagen, och ankomst- och afgångstider äro för närvarande de mest osäkra. Det tåg, med hvilket kungen och hans följe for till Norge, har

liksom flera andra varit utsatt för ett olyckstillbud, som kunnat få de svåraste följder. Ett af den kungliga vagnens hjul gick nämligen sönder nära Vretstorps station, hvarvid vagnen urspårade och släpades med på banvallen några tusen steg, innan konduktören märkte något. Den järnvägstjänsteman, som åtföljde kungen, hade förgäfves sökt signalera, emedan hans flagga sönderbrutits mot en telegrafstolpe. Om vagnen vält, eller kedjorna, som fäste densamma vid föregående vagn, lossnat, skulle de efterföljande vagnarna hafva gått öfver den kungliga och krossat den i spillror. Kungen säges vid detta tillfälle hafva bibehållit sin fulla fattning. H. M. steg, så snart tåget hunnit stoppas, raskt ut ur vagnen med ett småleende på läpparna. Personerna i hans följe hade däremot varit mycket bleka om näsorna.

W. VON PLESSEN.

Vi hafva sedan en vecka 18—25° under fryspunkten. Drottningen utsträcker det oaktadt sina fotpromenader ända till observatoriet i Kungsbacken, och de stackars damer, som åtfölja Hennes Maj:t, få ofta kinderna eller näsorna förfrusna samt hafva vid hemkomsten mycken möda med att ingnida dem med snö. För några

dagar sedan måste den unga prinsessan under en promenad gå in till grefvinnan Clara Bonde för att af samma anledning sköta om sitt kindben.

Under de senaste dagarna har jag varit sysselsatt med att på trä teckna en serie karikatyrer[1] öfver en föreslagen reform, som nog blir svår att genomföra. Det gäller nämligen att uti svenska språket införa tilltalsordet »Ni» samt att vid hälsning afskaffa hattaftagningen. Baron Gripenstedt och några andra högt stående män hafva offentligen ifrat härför. Reformerna i fråga skulle säkert vara mycket välkomna, i synnerhet den senare under nuvarande kyliga väderlek och särskildt för dem, som sakna hår.

14 febr.

I går bal hos öfverståthållaren, besökt af änkedrottningen samt prins Oscar med gemål. Bildt är en af ledamöterna i unionskommittén, hvars ordförande är G. A. Sparre. Kommittén skall samlas i Stockholm under april månad, och dess uppgift är att revidera unionsakten.

Dagligen äro jag och gamle Nyström sysselsatta med att genomgå Nationalmuseets gravyrsamling. Kungliga biblioteket — som också äger en dylik samling, inköpt af staten från en herr Krutmejer[2] och hvilken endast af misstag befinner sig där, eftersom den egentligen skulle vara förenad med museets — föreslår mig ett utbyte på så sätt, att alla gravyrer af verkligt konstvärde skulle tillhöra museum och de, som speciellt kunna hänföras till naturvetenskapen eller historien, förenas med biblioteket. Detta förslag har dock sina svårigheter särskildt med afseende på porträtt och planschverk.

18 febr.

Kungen återkom i afton från Norge. Drottningen och prins August mötte redan i Katrineholm efter att först hafva intagit middag hos Ad. Lewenhaupt på Sjöholm. Kung Carl var vid ypperligt lynne; på mina lyckönskningar att åter få se honom frisk och kry efter det svåra olyckstillbudet svarade H. M., att det blott vore en bagatell. Samtliga stadsfullmäktige väntade ho-

[1] Införda i Ny illustrerad tidning den 11 februari.

[2] Förste expeditionssekreterare † 1854, framstående konstkännare och samlare.

nom på slottet för att framlämna en adress med anledning af H. M:ts lyckliga återkomst till sin hufvudstad.

22 febr.

I går öfvervar jag föreställningen på stora teatern, då Fidelio gafs med m:lle Hebbe i titelrolen. Drottningen, som äfven var

M:LLE S. HEBBE.

där, bad mig om en ritning öfver Hebbe i denna roll. En annan dag var jag på Ernani och hörde fru Michaëli; hennes sköna stämma kommer en att glömma, hur föga skön hon i verkligheten är. I dag på balen hos Bildt sysselsatte kungen sig mycket med friherrinnan Palin, född Koskull, som tillhör de damer, med hvilka H. M. denna vinter gärna dansar. Hon har vackra, lifliga ögon; man skulle dock önska mera mildhet i uttrycket. Hennes salong utgör en god resurs för de utländska diplomaterna, hvilka i allmänhet finna våra damer något för anspråkslösa och tillbakadragna.

25 febr.

Tidningarna kungöra Bennichs utnämning till generaltulldirektör efter Fahræus. Då B. är en ifrig frihandelsvän, se de konser-

FRÅN BALEN Å SLOTTET.

vativa icke med blida ögon hans utnämning, hvilken emellertid visar regeringens synpunkt i denna viktiga fråga. Henning Hamilton hade säkert varit mera i deras smak.

28 febr.

Kommer från en bal hos Deras Maj:ter, då på slottet i närvaro af 600 inbjudna invigdes tre nyligen restaurerade salonger, belägna 2 tr. upp samt öfver drottningens våning. Den ena af dessa salonger är hållen i röd sammet med guld och har betingat endast den ett pris af 60,000 rdr. Man dansade i första och superade i andra våningen. Stor trängsel och mycken värme rådde. Jag dansade en française med baronessan Rosenberg.

8 mars.

Den 6 och 7, årsdagarna af fjolårets oroligheter, har nattligt oväsen ånyo ägt rum. Fönstren i polisvaktkontoren och omgifvande hus hafva blifvit utslagna, oljud har förts utanför polismästaren Wallenbergs bostad, och garnisonen har blifvit oroad. Kavallerichocker skingrade emellertid demonstranterna, och flera arresteringar hafva gjorts.

Ett fasansfullt mord har blifvit begånget af en ung grefve Cronhielm på en gammal kvinna vid namn Karth, mördarens egen mormor, hvilken lär hafva förehållit honom hans utesväfvande lefnadssätt. Sedan han tillägnat sig hvad han kunde komma öfver i värdesaker, lämnade han Stockholm. Man grep honom dagen därpå i Södertälje, där han helt lugnt låg och sof. Af domstolsförhören framgick, att C. är född i Frankrike före moderns giftermål och att han endast är en Cronhielm till namnet.

11 mars.

Middag hos kungen för aktieägarne i Åminne. Åkerman var som alltid i sina tal glänsande kvick, men denna gång tangerade hans tal för bolaget väl mycket det groteska. Kungen svarade emellertid med fin takt, framhållande de nyttiga arbeten, som redan med aktieägarnes medel blifvit på platsen till fosterlandets gagn utförda. Därifrån begaf jag mig till Konstföreningen för att leda förhandlingarna rörande den af mig föreslagna nybyggnaden vid Carl XIII:s torg. Trots herrar Arfwidssons och Anckarsvärds invändningar, hvilka jag efter bästa förmåga sökte vederlägga,

förband sig Konstföreningen efter anställd votering att för 6 månaders hyra årligen erlägga 1,500 rdr samt att teckna aktier i företaget för 5,000 rdr. Då Akademien för de fria konsterna å sin sida gått in på att i hyra för 4 st. atelierer erlägga 3,000 rdr, för så vidt staten beviljar medel härtill, har jag alla skäl att hoppas på mitt förslags genomförande.

26 mars.

Scholander och jag hade en lång konferens med kungen om hofstallet, för hvilket det gäller att finna en lämplig plats, på det att Helgeandsholmen skall kunna sättas i det skick, att den bidrager till hufvudstadens försköning. Det är fråga om att uppföra ett nytt stall på Skeppsholmen och för detta ändamål af Riksdagen begära ett anslag af omkring en million. Sandels, som uppgjort ett förslag härtill, synes mig dock hafva väl mycket öfverdrifvit hofstallets behof af utrymme. Han fordrar nämligen för personalens räkning icke mindre än 159 bostadsrum och 47 kök.

2 april.

På grefve von Platens bal var Höckerts tafla, föreställande Gustaf III i Sergels atelier, uppställd till beskådande. Den hade betalts med 5,000 rdr men kritiserades nu rätt skarpt i synnerhet af utlänningarne. Preussiske ministern Rosenberg sade sålunda till Höckert, att denne gjorde klokt uti att icke sända taflan till utställningen i Dublin, emedan den icke kunde intressera andra än svenskar; inga utom dessa kände nämligen till personerna på taflan. Höckert svarade, att ministern hade fullkomligt rätt, och anförde som exempel härpå en tafla, utställd i Paris 1858 och målad af en preussare samt föreställande Fredrik den store omgifven af sina generaler. Denna målning beundrades ofantligt af preussarne men gjorde likväl fiasko i Paris, där ingen hade hört talas om ofvannämnda herrar. Läxan var fullt på sin plats.

Flera af Stockholms-konstnärerna komma att sända sina arbeten till Dublin. Det blir först en utställning här hemma, innan de afskickas, och kungen har lofvat att för densamma låna oss sin

sista tafla, ett vinterlandskap med skog, som är mycket väl utfördt. H. M. har en otrolig lätthet att på lediga stunder hinna hastigt, stundom till och med på en fjorton dagar, fullborda en stor duk.

I dag på morgonen var jag uppe hos kungen och kritiserade en annan tafla med motiv från Åminne samt ämnad åt Schwan. H. M. visar aldrig härvid någon egenkärlek utan följer de råd man gifver honom.

Jag besökte äfven grefve Bielke, hvilken jag rådfrågade angående museets kopparstickssamling. B. är en af de få personer i landet, som förstå att bedöma skön konst. Sedan 30 år tillbaka reser han utrikes alla somrar och tillbringar sin tid med att rota i Europas alla samlingar; för resten är han ett original och människoskygg samt ofta vid odrägligt lynne, lefvande som en björn i sitt ide.

A. BIELKE OCH J. BOKLUND.

7 april.

I går gjorde jag i sällskap med Edholm, Höckert och Gottschalk Geijer en utflykt till Djurgården, där vi intogo middag på Hasselbacken. Det var mycket gladt, ehuru samtalet mest rörde sig om skön konst. Geijer, som är ryttmästare vid Skånska dragonerna, har afböjt en honom tillbjuden befordran till öfverstelöjtnant, emedan han i så fall skulle hafva förbigått äldre kamrater vid regementet. Man har också tagit vederbörlig hänsyn till dessa hans ädla tänkesätt, men i hans ställe blef till platsen utnämnd en yngre kamrat, hvilken ej hade samma skrupler som han.

19 april.

Under påsken var jag jämte Louis Wrede och Edholm på Sjöholm, där vi tillbragte fem dagar på ett särdeles angenämt sätt. Värd och värdinna täflade i hjärtlig älskvärdhet. Vi besågo en dag Floda kyrka, hvilken delvis härrör från trettonde seklet och därifrån bevarar som dyrbara minnen åtskilliga fresker i hvalfven samt på väggarna. Dessa målningar med ämnen hämtade från bibeln äro utförda i ädel stil och med en i Sverige sällsynt smak, hvarför de ej utan verkligt nödtvång böra utplånas, såsom kommunen med Lars Celsing i spetsen yrkat och äfven regeringen redan medgifvit. Jag tänker därför föreslå en ny plan, som uppfyller församlingens fordringar på mera utrymme, samtidigt som den räddar dessa i såväl konstnärligt som historiskt afseende värdefulla reliker, hvilka äro väl förtjänta att bevaras. Lars Kaggs grafkapell, uppfördt i Louis XIV-stil, som blifvit tillbyggdt kyrkan, gör tjänst som dess kor.

Den unga prinsessan Louise har varit ganska illa sjuk i feber. Telegrafen meddelar, att storfursten-tronföljaren af Ryssland ligger för döden i Nizza, och att hans trolofvade prinsessan Dagmar af Danmark skyndat ner till dödsbädden.

Kungen tänker nu icke på annat än Axvalls läger och har frågat mig, om icke också jag gärna skulle vilja vara med honom där. Jag ursäktade mig, anförande att det bar mig emot att som gammal militär på lägret uppträda i kammarherreuniform. »Gör dig en fantasiuniform», sade han, »jag vill visa dig, hur praktiska manövrerna detta år komma att blifva.»

25 april.

Drottningen har råkat falla omkull vid nedstigandet från en vagn och erhållit en kontusion på ena benet. I går voro min hustru och jag på middag hos grefve von Platen, som vid ankomsten förärade hvar och en af damerna en bukett med band i deras vapens färger. Bland gästerna märktes Axel Raoul Hamilton med sin engelska grefvinna, som är fyrtio år yngre än sin man, hvilken omständighet också en gång föranledde en bonde att på H:s

fraga hvad denne tyckte om hans fru svara: »Det är en läcker bit, men herr grefven har fått till kvällsvard hvad han borde haft till frukost!»

27 april.

Oaktadt drottningens olycksfall blef det konsert på slottet följande dag. Hennes Maj:t lät bära sig till salongen. Kungen, prins Oscar samt friherrinnorna Braunerhielm och Åkerhielm sjöngo solo, och de förstnämnde deltogo äfven i körerna. Efter supén blefvo några få utvalda inbjudna till kungens rökrum att åhöra fortsättningen på sången; vi kommo därifrån först klockan 2 på morgonen. En gång i farten vilja dessa herrar sångare aldrig sluta, ehuru några bland dem nalkas sina 50 år, såsom Hwasser och Beronius. Lyckligtvis rekryteras truppen då och då med nya, friska röster. Där är bland andra en liten fet präst Widén, som mycket påminner om sångarne i Sixtinska kapellet och hvilken ur sitt breda bröst frampressar verkliga soprantoner. En ung marinlöjtnant Gravenhorst utmärker sig äfven för en vacker tenor.

Tidningarna meddela, att regeringen utsett mig till en af kommissarierna äfvensom till medlem af centralkommittén vid den skandinaviska utställning, som skall äga rum i Stockholm under sommaren 1866. Prins Oscar blir kommitténs ordförande och Knut Bonde dess vice ordförande. Jag förutser härvid många trakasserier och föga behag. Man har också utsett mig till ledamot af den kommitté, som har att bland statens målningar utvälja dem, hvilka skola tillhöra Nationalmuseum. Det blir en mycket svår uppgift, hvilken jag icke känner mig vuxen, eftersom jag ej äger tillräcklig erfarenhet för att kunna afgöra dessa kinkiga frågor. Dock, i de blindes rike är den enögde kung! Bielke, Höckert, Troili och Boklund äro de öfriga ledamöterna. Wennerberg har äfven härför gjort ett förberedande arbete.

Funck säger sig vilja lämna hofvet. Däri gör han rätt, eftersom tjänsten besvärar honom, och han dessutom ej eftersträfvar att vinna något genom densamma. Jag ser dock detta hans beslut med ledsnad, och kungen skall svårligen i Funcks ställa finna en lika kunnig och tillgifven person. Sant är emellertid, att i

BERONIUS OCH WENNERBERG.

Deras Maj:ters salong sällan talas i allvarliga ämnen, och att intellektuell begåfning är för en kammarherre en onödig lyx; hufvudsaken är att alltid se nöjd och belåten ut.

Ett telegram meddelar, att presidenten Lincoln blifvit mördad på teatern i Washington.

29 april.

Från Tunis har en ambassad anländt för att lyckönska kungen till unionens femtioåriga bestånd. Beyen sänder tillika en gåfva af två arabiska hästar. Schildt är anställd som uppvaktande hos ambassaden under dess vistelse i Stockholm. Förutom det officiella gifves det, säger man, äfven ett enskildt motiv för besöket, nämligen att förskaffa en herr Thulin, hvilken äktat dottern till beyens favorit, platsen som Sveriges generalkonsul i Tunis, vorden ledig efter fadern Thulins bortgång. Kandidaten åtföljer också ambassaden, eller rättare den åtföljer honom i ändamål att gifva mer styrka åt kandidaturen. General Hussein är chef för ambassaden, som för öfrigt består af fem eller sex personer.

30 april.

Louis De Geer, hos hvilken vi tillbringat aftonen, ämnar sig till Carlsbad för att söka hämta krafter, som han väl kan behöfva för genomförandet af sin representationsreform. Vi språkade härom och diskuterade möjligheten af ett upplopp i Stockholm, i fall adel och präster skulle motsätta sig förslagets genomförande. De Geer väntade emellertid inga oroligheter och grundade detta sitt antagande på tonen hos de längst stående vänsterbladen, de som äro mest lästa af folket; dessa arbeta nämligen mot reformen, som de anse för mycket gynna de rika. Jag fruktar dock, att den lättledda massan i hufvudstaden låter begagna sig af hvem som vill använda den, utan att vidare fråga efter det politiska syftet. Under afvaktan på det stundande afgörandet söker nu hvar och en framhäfva sin åsikt i denna för Sveriges framtid så viktiga fråga. Några se i De Geer landets räddare, andra åter hölja honom med förbannelser. För egen del anser jag, eftersom en representationsreform i längden icke kan uppskjutas, det vara bättre, att den föreslås ofvanifrån, medan det ännu är tid härtill, än att den genomföres nedifrån på revolutionär väg, hvaraf följderna skulle vara oberäkneliga.

Man kan väl förstå, att en monark tvekar att kasta sig in i det

okända, helst då personerna i hans omgifning och de män, till hvilka han sätter förtroende, i denna fråga äro af rakt motsatta åsikter och med all makt söka göra sina olika meningar gällande. Min tro är, att Carl XV helst skulle föredraga status quo, som för en klok styrelse är lättare att handskas med, än tvenne kamrar härrörande från allmänna val, men han känner alltför väl, att det nuvarande upprörda tillståndet i landet kräfver ett lugnande medel. De Geer anser sig i de bestämmelser, han föreslår för val till första kammaren, hafva funnit tillräckliga garantier mot de faror, som kunna hota från de demokratiska elementen. Han är en alltigenom hederlig och ärligt öfvertygad man, men han inlåter sig här uti ett spel, hvars lyckliga eller olyckliga följder endast eftervärlden kan bedöma.

3 maj.

Den 1 dennes började min vakt som kammarherre hos kungen. Tre stora middagar följde nu tätt på hvarandra. En på slottet för tunesiska ambassaden, den andra till firande af första maj och den tredje i dag kungen till ära på hans födelsedag samt gifven på Börsen af det församlade krigsbefälet. Därefter blef det musikalisk soaré hos drottningen för ett sextiotal inbjudna. Fru Michaëli samt herrar Willman och Arnoldson uppträdde; det hela var en öfverraskning, som drottning Louise i samråd med H. Falkenberg velat bereda sin gemål. Programmet var väl uppgjordt samt till alla åhörarnes belåtenhet, kungens kanske minst. H. M., som Wrede säger, tycker endast om sådana konserter, däri han själf deltager. Han tog emellertid skadan igen i rökrummet, där några utvalda blefvo kvarhållna, och där vi tillbringade en del af natten med att höra först Willman och Arnoldson samt sedan kungen själf, som trakterade oss med rätt mustiga franska visor, dem han lärt af öfverste Brincourt. H. M. har ett öfverdådigt minne, och hans förråd af visor är outtömligt.

Den tunesiska ambassaden representerar förträffligt de element, hvaraf det tunesiska folket består; den utgör ett mixtum compositum af olika raser af äfventyrare. Dess chef är cirkassier, en sann asiatisk typ, något midt emellan man och kvinna med på en

gång milda och grymma ögon, olivfärgad hy, runda former och bred kattrygg; man anar i honom den forne slafven, uppkomlingen.

Nästa man är den enda äkta araben ibland dem samt brorson till beyen; han talar endast sitt lands språk. Det är en vacker arabtyp, endast tjugotvå år gammal, som bär väl upp sitt hufvud,

TUNESISKA AMBASSADEN.

och hvars kind prydes af ett stort ärr efter ett sabelhugg. Af de öfriga är den ene italienare, den andre korsikan. Den sistnämnde heter Rocca och gjorde för mig en sorglig beskrifning öfver Tunis. Enligt hans uppgift går detta land tillbaka i civilisation i stället för framåt. Alltsedan sjöröfveriet upphörde, ligger där allting nere. Jordbruket, som förr lämnade säd åt alla grannstater, kan numera knappast fylla landets egna behof. Man kläder visserligen armén i franska uniformer och skickar ambassader till Europa samt tror sig härigenom följa med sin tid. Ju högre

emellertid man där står i rang eller börd, desto okunnigare är man i regeln; de enda dugliga ämbetsmännen äro främlingar, och landet gör mot dessa ett passivt men segt motstånd, hvilket omintetgör alla framsteg. I fall beyen fått höra detta tal, antager jag, att Rocca vid hemkomsten ganska snart blifvit strypt.

B. SCHILDT.

Efter den officiella promenaden på Djurgården den 1 maj inbjöd kungen dessa herrar att bese hofstallet, hvarvid H. M. i ridhuset själf red tvenne hästar i den högre skolan.

Efter middagen till deras ära ville han äfven bjuda dem på en cigarr i rökrummet. Det tycks dock, som om deras religion under denna månad föreskrifver afhållsamhet från tobak; de afböjde också all sådan.

Jag framtog min penna och började, som jag trodde oförmärkt, att rita af general Hussein, men den unge Soliman, hvilken, då han icke var i stånd att deltaga i konversationen, i stället följde allt, som tilldrog sig, med misstänksam blick såg hvad jag förehade och gaf Rocca ett tecken att rita af mig; en duell i karikatyrteckning ägde nu rum, och vi skonade hvarandra ej.

5 maj.

Vi hafva haft en förberedande session i industriutställningens centralkommitté och en dylik äfven i förvaltningsutskottet. Jag föreslog härvid, att en konstutställning skulle förenas med den allmänna utställningen och ställas under samma styrelse som denna, men detta satte sig stadens representanter i kommittén energiskt emot, förebärande såsom skäl, att man ej borde på något sätt söka draga vare sig penningmedel eller intresse från hufvudändamålet för utställningen. I själfva verket är jag dem också tack skyldig härför, emedan, om jag ställer min konstutställning under prins Oscars beskydd och af staten begär samma förmåner för transport af konstföremål, som industrien redan fått för sina alster, så vinner jag i alla fall mitt mål och behåller dessutom inträdesafgifterna ograverade för akademiens pensionskassas räkning, hvilken däraf är i stort behof; dess kapital uppgår för närvarande endast till 28,000 rdr, och denna utställning borde kunna fördubbla summan. Min mening är att ordna konstutställningen i det nyuppförda Nationalmuseum, hvilket blir en ytterligare dragningskraft.

Då Schildt skildes från sin ambassadör, erhöll han en gratifikation i guld och silfver af olika tunesiska myntsorter till ett värde af omkring en 200 fr., hvilka han genast gick att växla i goda riksdalrar.

10 maj.

I går gifte änkedrottningen bort en af sina hoffröknar Ottonie Ramsay med brukspatron de Maré. Hela den kungliga familjen äfvensom uppvaktningen var därvid närvarande, damerna i förmiddagsdräkt, herrarne i frack; efter ceremonien blef det gående middag.

Sedan inbjöd kungen några ungdomar att röka inne hos sig; de voro E. Ribbing, Armfelt och Falkenberg. Man började med att gå ned i kungens enskilda vinkällare, belägen under högvakten, och hvar och en utvalde nu åt sig den vinsort, som föll honom mest i smaken. Senare på aftonen anlände Edv. Piper.

Kungen och Armfelt roade sig med att hålla föredrag öfver uppgifna ämnen. Den förstnämnde valde på Pipers förslag Niagara och bjöd oss därvid på en verklig röra utan något sammanhang. H. M. behandlar versen bättre än prosan. Armfelt åter talade öfver förmånerna af ett hofbröllop och underhöll oss med en hel del småprat på ett ganska spirituellt sätt.

MINISTER F. DUE MED DOTTER SAMT C. G. PLAGEMANN.

26 maj.

Dagarna förflyta tämligen enformigt med afbrott blott för några officiella middagar, till hvilka kungen inbjuder kommittéledamöter och högre ämbetsmän. Om aftnarna idkas killespel omväxlande med teaterbesök. Deras Maj:ter äro vid särdeles godt lynne. I går frukosterade vi på Ulriksdal med minister och fru Due som gäster; de voro nyss anlända från Wien, och kungen ville i egen person för dem förevisa sina samlingar. Färden dit skedde i små char-à-bancs, hvarvid H. M. själf körde för sin gemål och dotter. Prinsessan är nyss återställd efter sin långa sjukdom och ser ännu klen ut.

28 maj.

Fröken Anna Horn har tillkännagifvit sin förlofning med sin kusin H. Harmens. Deras Maj:ter gåfvo af denna anledning en ståtlig middag för släktingarne.

Jag är nästan dagligen sysselsatt med att jämte därtill utsedda kommitterade genomgå statens tafvelsamlingar, och jag förvånas öfver det stora antal utmärkta målningar, som desamma inrymma i synnerhet af holländska och franska skolorna. Det gäller nu att göra ett urval, värdigt att uppsättas i det nya Nationalmuseum. Jag finner dock mina medkommitterade härvid alltför öfverseende, särskildt beträffande de italienska taflorna; man har låtit rent af förskräckliga saker komma med trots mina protester. Sant är, att denna skola är fåtaligt representerad. Vi gå dagligen igenom en hundra st. taflor. Wennerberg är härvid närvarande för att försvara sitt förslag. Dessa sammanträden intressera mig mycket.

Till byggnaderna för sommarens industriutställning har Edelsvärd uppgjort ritningar. Jag fruktar emellertid, att han tagit till utrymmet väl knappt.

Axvall den 24 juni.

Med kungen och hans uppvaktning reste jag den 20 dennes till Axvalls läger, där jag, under den tid Sandels var drottningen följaktig till Bäckaskog, i hans ställe tjänstgjorde som hofmarskalk. H. M. var glad som en skolgosse, hvilken fått lof, och sjöng för oss under hela nedresan. Anlända till Sköfde kl. 2 fortsatte vi omedelbart i vagn till Axvall, dit vi framkommo kl. 4 e. m. Kungen hade dock redan före sin ankomst till lägret stigit till häst och hälsade nu trupperna, hvilka stodo uppställda framför sina tältgator. Högkvarteret är mycket talrikt; vi äro alltid minst 50 personer till bords, däraf 23 norska officerare. Holländske kaptenen Gevaerts och en schweizisk kapten d'Apples representera utlänningarne Den sistnämnde anlände hit i går efter en tur i Dalarne. Han hade jämte två af sina kamrater kommit till Stockholm för att närvara vid deras vän grefve Hallwyls bröllop med en rik och vacker svenska, m:lle Kempe.

De på Axvalls hed sammandragna trupperna utgöra 10,000 man och bestå af svenska och norska kadettkårerna, fotgardena, de tre Västgöta regementena, Bohus läns, Närkes och Värmlands

regementen, Värmlands fältjägare samt Lifregementets och Smålands husarer.

Kungen låter dem manövrera 8 timmar dagligen och är själf med från början till slut. Nyttiga reformer hafva enligt H. M:ts order blifvit genomförda med afseende på lägertjänsten. Officerare och soldater bo i små skyddstält, och de förra lefva på truppportion. Kungen föregår själf med exempel på ett enkelt lefnadssätt. Hans tält är endast 6 fot och 8 tum i diameter. H. M.

KAPTENERNA GEVAERTS OCH D'APPLES SAMT KABINETTSSEKRETERAREN SANDSTRÖMER.

ligger pa marken, och möblerna i hans tält utgöras af ett bord och två fällstolar. Hans hvardagslag, som förr var väl öfverdådigt, är nu också mera tarfligt; middagen består af endast tre rätter mat, och punschen har försvunnit.

I går roade sig truppen med dans omkring majstången. Prins Oscar, som besökt norska kadetternas läger, blef hissad af dessa; därvid förekommo äfven mycket manhaftiga och patriotiska anföranden, framförda af helt barnsliga stämmor.

Kungen hade i afton fått den goda idén att till sitt bord inbjuda alla vid lägret varande officerare, som tjänstgjort i någon utländsk armé; deras antal uppgick till 31. I morgon börjar den

KONUNG CARL XV.

stora manövern i riktning mot Vårgårda. Prins Oscar för den ena kåren och general Leuhusen den andra.

2 juli.

Vi lefva helt och hållet på fältfot, och kungens fältkök har funktionerat väl, men allt, som kommer därifrån, har en mindre behaglig bismak af järnbleck. I synnerhet är detta fallet med vinet, hvilket äfven förvaras i bleckkantiner; det bildar sig på ytan af detsamma en hvitaktig och oljig vätska, som vid inmundigandet snörper till strupen. Endast kungen känner ingenting. H. M. tömmer sin bägare, som drucke han nektar; också är det nästan endast han, som anlitar bleckflaskan.

Striden vid Vårgårda blef fruktansvärd. Infanteribataljonerna och kavalleriet stormade fram gång på gång uti en mycket trång terräng. Artilleriet dundrade å båda sidor. Kungen sågs i sporrsträck korsa bataljfältet i alla riktningar, och striden hade nått sin kulmen, då signal till dess upphörande gafs. Trupperna gingo i bivack; kadetterna samlades kring punschbålar. Kungen utdelade en del ordnar efter att först hafva intagit frukost hos herrskapet v. Mentzer. Alla norrmän blefvo dekorerade, hvilket för många af dem var en ren öfverraskning. Man måste sålunda gå och väcka norska kadettläkaren, som efter punschdrickandet lagt sig att sofva under ett träd; han fördes nu fram till kungen, som egenhändigt fäste Vasen på hans bröst, hvarpå mannen raglade tillbaka till sitt träd för att åter insomna. Stor blef hans förvåning vid uppvaknandet följande morgon, när han upptäckte stjärnan på sitt bröst och omöjligt kunde påminna sig, hur den kommit dit.

Kungen reste samma afton, följde med Svea garde till Falköping, tillbringade där natten och fortsatte dagen därpå till Skåne.

2 dec.

Vid riksdagen förbereder man sig nu med feberaktig ifver till den stundande voteringen om det kungl. representationsförslaget och gör upp sina beräkningar angående utgången. På Riddarhuset anser sig hvartdera partiet förvissadt om ett för detsamma lyckligt resultat. För 14 dagar sedan voro motståndarne till

förslaget i afgjord majoritet, hvilket till och med erkändes af de liberala själfva; sedan dess hafva pressens bearbetningar och i synnerhet de talrika deputationer, som anländt från landsorten, åstadkommit en förändring i förhållandena. Ej få af adeln, ehuru principiella motståndare till förslaget och särskildt missnöjda med den föreslagna sammansättningen af första kammaren, taga likväl intryck af den allmänna opinionen i landet och anse numera allt motstånd fåfängt. Några af de ledande personligheterna på Riddarhuset, såsom J. M. Björnstjerna, Bildt, L. af Ugglas, Klint, Ehrenheim, Mannerskantz och O. Alströmer, gåfvo signalen till splittringen inom det konservativa partiet genom att inbjuda adelns ledamöter till en sammankomst på Börsen för att diskutera reformen. Ehuru deras inbjudning var affattad i så sväfvande ordalag, att de härigenom icke bundo sig själfva definitivt, tycktes den dock redan vid första ögonkastet angifva en faktisk anslutning till reformen, och torde densamma äfven vunnit åtskilliga röster härför. Andra gemensamma sammankomster för medlemmar af båda partierna följde därpå. Sedan sammanträdde åter partierna hvart för sig för att beräkna sina utsikter och uppgöra sina fälttågsplaner för den slutliga striden.

De talrika deputationer från landsorten, som anländt kort före de stora debatterna om representationsförslaget för att hylla baron Louis De Geer och gifva uttryck åt landets sympatier för hans förslag, hafva utan tvifvel utöfvat inverkan på flera obeslutsamma adelsmäns uppfattning; man fick sålunda se Tornérhielm, Carl von Platen och G. af Ugglas afsvärja sin gamla tro och böja sig för nödvändigheten. Antalet röster för och mot synes nu vara ungefär lika, och båda partierna anse sig säkra om segern. Det var från Göteborg, som idén till dessa deputationer kom, och de öfriga städerna hafva sedan följt exemplet; några dagar, innan hufvuddrabbningen skulle äga rum, befann sig sålunda samtliga deputationernas gemensamme ordförande J. Ekman i spetsen för 300 reformvänner, med hvilka han uppvaktade baron De Geer. De blefvo alla mottagna, men excellensen ville icke taga åt sig deras tacksägelser annat än som en hyllning åt kungen. »Min andel i förslaget», sade han, »inskränker sig till dess redak-

O. ALSTRÖMER.

tion och gör mig allenast ansvarig för dess brister; hela äran af detsamma tillkommer konungen, som tagit initiativet.»[1]

Den stora deputationen togs icke såsom sådan emot af kungen. H. M. ansåg nämligen detta försök till påtryckning på ständerna inkonstitutionellt, men han förklarade sig dock vilja taga särskildt

[1] De Geers yttrande är ej ordagrant återgifvet.

G. AF UGGLAS.

emot de medlemmar af deputationen, som personligen begärde företräde; 186 af dessa herrar begagnade sig följande dag häraf.

Det är emellertid alldeles säkert, att denna politiska rörelse på sidan om riksdagen gjorde ett starkt intryck på Carl XV och åstadkom en afgjord förändring i hans uppfattning af ställningen.

Kung Carl hade visserligen redan dessförinnan gifvit efter för sina lagliga rådgifvares anförda skäl och satt sitt namn under det nya representationsförslaget, men han hade gjort detta med motvilja och i den fasta öfvertygelsen, att förslaget skulle blifva förkastadt af de bägge privilegierade ståndén. Vid nästföljande riksdag hade han sedan tänkt komma fram med ett nytt förslag, som vore mera förmånligt för kungamakten och hvilket då borde hafva alla utsikter till framgång. De under sista dagarna såväl inom riddarhuset som prästeståndet timade affallen till förmån för reformen hafva emellertid förändrat ställningen, och kungen har nu klart för sig, att, äfven om frågan skulle falla för denna gång, detta torde komma att ske med så liten majoritet, att ett mera konservativt förslag än detta omöjligen hädanefter skulle hafva någon utsikt att blifva antaget, samt att han i stället löpte fara att få se ett ändå mer demokratiskt representationsförslag framkomma.

Kungen är klok nog att inse nödvändigheten af att hålla god min i elakt spel, och han söker nu öppet vinna röster för sitt förslag. Inom hofvet äro Bildt och jag anhängare af reformen. Genom sin hustru, som är statsfru, tror sig å sin sida Erik Sparre kunna inverka på kungen i reformfientlig riktning, men hon torde knappast vara ett sådant uppdrag vuxen. Drottningen är afgjordt mot förslaget.

6 dec.

Debatterna började den 4 dennes i alla fyra ståndén. Bönderna antogo förslaget med acklamation; borgarne med 60 röster mot 5. Prästerna tyckas vilja draga ut på tiden för att kunna rätta sig efter Riddarhusets blifvande beslut. Adeln diskuterar grundligt den för landet så viktiga frågan. Jag åhörde den 4 eller första dagen från kl. 9—3 ej mindre än 17 talare, och ytterligare 30 stodo kvar på listan för morgondagen. De Geer öppnade sammankomsten med den förklaring, att till följd af borgarnes och böndernas antagande af förslaget regeringen torde komma att, i händelse detsamma fölle i de två andra ståndén, åter framlägga det vid nästa och följande riksdagar, ända till dess det

blefve antaget. Riddarhusprotokollen innehålla de olika talarnes anföranden, jag inskränker mig därför till citerandet af några utdrag.

De flesta af dem, som nu yttrade sig, ansågo förslaget lida af betänkliga brister, men de voro likväl af den åsikten, att det borde antagas för att bespara landet politiska slitningar och från adeln afvända öfriga samhällsklassers hat. Motståndarne till förslaget åter förklarade, att detsamma vore olycksbringande för fosterlandet, och att de ansåge det som sin plikt att med all kraft motsätta sig dess antagande. De medgåfvo visserligen nödvändigheten af en reform men kunde endast godkänna en sådan, som skänkte mera makt åt konungen samt förstärkte det konservativa elementet i första kammaren. En af detta partis förkämpar, den unge[1] baron Erik Leijonhufvud, förklarade förslaget åsyfta medelklassens herravälde, hvilket mål skulle nås genom kungamaktens försvagande, adelns degradering, kyrkans utvisande och arbetarnes uteslutande från representationen. Grefve Gösta Posse talade energiskt men föga logiskt samt med en folktribuns röst och åtbörder; han använde äfven med en viss skicklighet sarkasmen som vapen. »Jag läste här om dagen i en tidning», yttrade han, »att detta reformförslag var det enda möjliga, ty det stod skrifvet i svenska folkets hjärta, men längre ned i samma tidning upptäckte jag en annons, som innehöll, att man i ändamål att göra förslaget mera kändt af allmänheten låtit utgifva en godtköpsupplaga af detsamma.»

Förre utrikesministern den gamle Ihre påpekade icke utan talang förslagets brister och förklarade, att han icke ville vara med om att bygga ett hus på så svaga och illusoriska grundvalar. Robert De la Gardie, som den dagen debuterade på den politiska banan, uppträdde med ungdomlig värme och öfvertygelse till förmån för reformen och sökte på ett hofsamt sätt gendrifva af föregående talare anförda skäl mot detsamma samt slutade med att påvisa, hvilken vacker roll som återstod för adeln att utföra, äfven sedan den afstått från sina privilegier.

Den 5 uppträdde Gripenstedt med ett lysande och patrio-

[1] 44-årig. Kapten vid Göta artilleriregemente. † 1873 som öfverstelöjtnant.

tiskt tal, klart och kraftigt vederläggande Posses och Klinckowströms å föregående dag hållna anföranden. G. är en talare af första ordningen, ingen besitter såsom han förmågan att hänföra sitt auditorium. Flera talare af motpartiet uppträdde därefter och förnyade sina angrepp. Erik Sparre sökte skickligt fängsla sina åhörares uppmärksamhet genom att som vanligt i sina högtrafvande fraser inblanda kvicka infall, hvilka han fyrar af liksom raketer i rätta ögonblicket. Han talar lifligt och oförskräckt. Hans ideal är en aristokratisk senat, inrymmande bördens och vetenskapens yppersta representanter, vid sidan af en ur de mest demokratiska element utsedd kammare. Han kommer aldrig att rösta för ett förslag, som är till förmån för borgarståndet, hvilket han ingalunda älskar. Henning Hamilton, som uppträdde efter honom och med lika talang, gick ej till sådan öfverdrift som S. men var lika giftig mot förslaget och ministären, som framburit detsamma. Det blandar sig för mycken galla i dessa herrars anklagelser, för att man ej skall hafva anledning misstänka, att de till stor del framkallats af otillfredsställd äregirighet. De underlåta också aldrig att i sina tal påminna om sin långa parlamentariska bana samt de tjänster de gjort fäderneslandet.

8 dec.

Efter en sista diskussion på Riddarhuset, hvarvid Henning Hamilton uppträdde mera matt och syntes modfälld, anställdes slutlig votering. Af 655 afgifna röster voro 361 för och 294 mot förslagets antagande; alltså gick detsamma igenom med en majoritet af 67 röster. Riddarhustorget var fullpackadt af nyfikna, som afvaktade utgången; då denna förkunnades, höjdes lifliga hurrarop.

9 dec.

Entusiasmen hos de oprivilegierade klasserna är stor såväl i Stockholm som i landsortsstäderna. Borgarståndet tror sig nu vara i besittning af makten.

När telegrafunderrättelsen om den lyckliga utgången ankom till Göteborg, påstås det, att 75,000 rdr tecknades för resande

af en ryttarstaty öfver Carl XV. I hufvudstaden yttrade sig glädjen på ett mindre storartadt sätt; kaféer och utskänkningsställen voro öfverfulla, man drack stora kvantiteter punsch och sjöng folksången.

I går uppfördes på teatern dagen till ära tillfällighetsstycket »Dagen gryr», och som afslutning gafs en tablå, hvari förekommo allegoriska bilder af de fyra ständen bekransande Carl XV:s byst. En festklädd publik fyllde hela parkett samt logeraderna men bestod nästan uteslutande af borgerliga familjer. Adeln lyste med sin frånvaro af helt naturliga skäl. Man kan afsta från fäderneärfda rättigheter af patriotism eller af klokhetsskäl, men det är förlåtligt, om man ej häri inlägger någon hänförelse. Jag såg ej mer än 3 à 4 adelsmän på teatern: herrar Hugo Hamilton, S. von Troil och de Maré, men ej en enda adlig dam. Adelns fruar och barn äro också i allmänhet mycket missbelåtna med utgången.

Under föreställningen hade folkmassan spänt hästarna från kungens vagn. Då jag fick veta detta och att folket ämnade draga kungens vagn till slottet, anmälde jag förhållandet för H. M., som i häftig ton befallde mig att genast låta spänna för hästarna igen. Uppdraget var emellertid outförbart, ty då jag kom ned på torget, stod framför ingången till teatern en tätt sammanpackad bullrande hop af tusentals personer kring den frånspända vagnen, på hvars kuskbock den ståtlige lifkusken fortfarande tronade orörlig med piskan i hand. Min röst ansträngde jag förgäfves, ingen hörde på, och när kungen själf en stund därefter visade sig samt med vredgad stämma begärde sina hästar, svarades han med hurrarop. Vid förnyad uppmaning af kungen uppstämdes folksången. Sedan H. M. därefter äskat tystnad, yttrade han med mildare röst: »Jag tackar er, mina vänner, men jag vill icke lägga selar på mina undersåtar. För genast fram hästarna.» Dessa ord, som upprepades i folkmassan, gjorde verkan, man fann för godt att återhämta hästarna; under tiden gingo kungen och drottningen ut genom porten åt Arsenalsgatan, stego upp i kammarherrens vagn, som stod därutanför, samt foro obemärkta till slot-

tet, dit jag följde efter till fots, sedan jag hjälpt änkedrottningen samt hertiginnan af Östergötland upp i deras vagnar.

Jag fann H. M. åter lugn och skämtande öfver, att han täflat med Jenny Lind, hvilken för en tjugu år sedan en dylik ovation vederfarits, sedan hon en afton hänryckt publiken med sin sång.

Kung Carl berömde adelsståndet för dess offervillighet att på fosterlandets altare nedlägga sina privilegier. Pressen uttalar också enhälligt sitt erkännande häraf men förbigår med tystnad prästeståndets oegennytta, väl vetande, att denna endast var en följd af förhållandenas tvingande makt. Ståndet antog visserligen representationsförslaget utan votering, sedan Riddarhuset bifallit detsamma, men större delen af dess medlemmar anförde härvid till protokollet sin reservation.[1] Denna brist på självständighet visar bäst prästerskapets olämplighet som särskildt politiskt stånd.

Det besegrade partiet är missnöjdt med kungen och hans ministär. Det råder äfven stor förbittring mot Bildt, hvilken man beskyller för att hafva förmått kungen att de sista dagarna före voteringen öppet uppträda till förmån för reformen, hvarigenom en hop tveksamma vunnits för densamma.

Strax efter voteringens utgång i riksdagen afsände Carl XV följande telegram till kejsar Napoleon III:

»S. M. L'Empereur des Français

Paris.

L'amitié que Votre Majesté m'a toujours témoignée me dicte ces paroles: La Réforme a passé dans les 4 Chambres sans tumulte, ni troubles. La Noblesse a noblement abdiqué ses privilèges. En prévenant le désir légitime de mon peuple, je suis resté maître de la situation et je la maintiendrai.

Votre ami et cousin
Charles.»

28 dec.

För den tillämnade utställningens konstafdelning har jag blifvit utsedd till kommissarie, Fock är kommissarie för industriafdel-

[1] Formlig reservation mot beslutet anfördes endast af 28 af ståndets 57 ledamöter.

ningen. Byggnaden, som Edelsvärd uppför till utställningen, får sin plats å södra delen af Carl XIII:s torg.

I utställningskommittén representeras industrien af Almgren och Bolinder m. fl. En liflig diskussion har ägt rum angående

K. BONDE, C. PALMSTEDT OCH F. SCHOLANDER.

platsen för byggnaden, som, om den inskränktes till endast södra delen af torget, skulle blifva alldeles otillräcklig. För att ej hindra trafiken på Arsenalsgatan föreslog nu Edelsvärd, att man skulle uppföra en annexbyggnad på det angränsande området af den åter-

stående delen af torget samt sedan förena båda byggnaderna genom en gångbro öfver gatan. Jag motsatte mig kraftigt detta förslag, stödjande mig på erfarenheten från utställningen i Dublin, där expositionsföremålen i galleriet just af enahanda orsak sällan besöktes; jag yrkade därför på en enda byggnad såsom mera imponerande samt på afstängandet af Arsenalsgatan, under den tid utställningen påginge. På detta sätt skulle man vinna en tillräckligt stor tomt för en sammanhängande större byggnad. Då jag hotades med allmänhetens klander på grund af en sådan åtgärd, genmälde jag, att, som jag af Kungl. Maj:t blifvit utsedd till ledamot af kommittén för att verka för utställningens ändamålsenliga ordnande, så hade jag endast detta mål för ögonen. Efter lång diskussion antogs mitt förslag. En annan åtgärd lyckades jag äfven drifva igenom, nämligen att pryda glaspalatsets midt med en fontän, till hvilken Molin på min anmodan lämnat ritning. Till bekostande af densamma anslogos nödiga medel, och för att efter utställningen kunna få den utförd i varaktigare material än gips beslöts på mitt förslag att för detta ändamål söka åvägabringa en studentkonsert.

RÄTTELSER OCH TILLÄGG

TILL FÖRSTA DELEN.

Å sid. 18 står på tal om Johannishus: »Enligt fideikommissbrefvet har änkan efter en fideikommissarie rätt till det ofantliga godsets afkastning, så länge hon ej gifter om sig; min mor gjorde således en kännbar ekonomisk uppoffring, då hon tog min far och därmed nödgades afstå från detta sitt änkesäte.» (Detta stycke har i 2:a upplagan uteslutits.)

Förf. synes hafva tagit för gifvet, att hans mors första make, konteramiralen grefve Hans Wachtmeister, som afled 1807, varit innehafvare af fideikommisset. Så var emellertid icke förhållandet. Han öfverlefdes nämligen af sin mor, som under sin änketid (1792—1808) på grund af fideikommissbrefvets bestämmelser innehade Johannishus. Efter hennes död öfvergick godset till hennes äldste sonson, sedermera landshöfdingen grefve Hans W., hvars änka förf. gästade.

Å sid. 62 står om öfversten friherre S. Sparre:

»Genast efter det han tillträdt platsen som chef för Svea garde, tömde han alla de regementskassor, hvilka samlats af hans företrädare, hvarpå han lät uppföra åtskilliga byggnader till förvaring för regementets förråd af vapen och andra beklädnadspersedlar, hvilka förut varit inhysta i de uslaste skjul.»

Härmed torde förf. ingalunda afsett att uttala något klander mot Sparre, fast hellre att framhålla, att denne på ett för regementet förmånligt sätt användt de af företrädarne samlade medlen. Emellertid synes yttrandet hafva uppfattats som en obefogad kritik, och från vederbörligt håll har bestridts, att Sparre skulle hafva tömt regementets kassor, hvilka han i stället skött på ett förträffligt sätt. Visserligen hade han den 27 april 1842 utverkat sig medgifvande att ur regementets kassor få uttaga 12,000 rdr b:o för uppförande af en »rustkammare», men han hade därförut erhållit nådigt löfte, dels att Kronan skulle för denna »rustkammare» betala en årlig hyra, dels att byggnaden i sinom tid skulle inlösas af kronan. Båda dessa löften hade äfven sedan uppfyllts, det senare dock först efter Sparres afgång från tjänsten. Regementets

kassor, som vid Sparres tillträde utgjorde 17,747 rdr, hade vid hans afgång uppgått till 8,616 rdr jämte en fordran hos statsverket af 18,000 rdr eller sammanlagdt 26,616 rdr.

Å sid. 98 nämnes en herr »Balke», hos hvilken kronprinsen tog in i Kongsberg. Enligt hvad från norskt håll upplysts lär namnet rätteligen böra skrifvas »Balchen».

Å sid. 99 böra enligt samma källa namnen »Bertilsen» och »Wiebe» utbytas mot »Berthelsen» och »Vibe».

Å sid. 100 står »Major Oskar Wergeland». W. var emellertid då endast kapten.

Å sid. 101 omtalas en norsk rätt »æggedos». Skall vara »æggedosis». Å samma sida omnämnes »Thorwald Meijer», hvilket namn bör rätteligen skrifvas »Thorvald Meyer».

Å sid. 102 kallas E. Lövenskiolds gård »Holgerlust». Bör vara »Holgerslyst».

Å sid. 112 omnämnes prosten »Aas». Han skall hafva hetat »Aars».

Å sid. 119 kallas Trampe »den siste grefven i Norge». Den siste grefven var emellertid grefve Peder Wedel-Jarlsberg.

Å sid. 150 säges om statsministern Due, att han varit officer »vid hästjägarne». Bör rättas till »vid artilleriet».

Å sid. 197, 201, 203 och 204 omnämnes »Kristiansund» såsom den ort, dit Napolen III enligt Carl XV:s önskan sände tvenne örlogsfartyg. Enligt ofvan anförda norska källa var denna ort »Kristiansand», hvilket också synes mera antagligt.

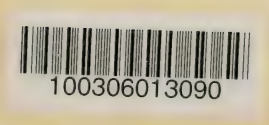
100306013090

Ur pressens omdömen om del I af föreliggande arbete,

MINNEN.

Af ***Fritz von Dardel.***

» . . . komma alldeles säkert att förvärfva en talrik och tacksam läsekrets . . . Dardel var en god och träffsäker iakttagare . . . *Hans stora talang som porträttör och framför allt som karikatyrtecknare förnekar sig ej heller i hans skildringar af de personer* med hvilka han kommit i beröring . . . Den mängd blyertsporträtt och karikatyrer, som illustrerat memoaranteckningarna och som i urval reproducerats, ansluta sig på det förträffligaste till texten och bidraga väsentligt till att förläna sprittande lif åt författarens skildringar.» *Stockholms Dagblad.*

»Ett intressant och trefligt memoarverk.» *Sydsv. Dagbl. Snällposten.*

Del I pris **5** kr., inb. **6: 75.**

JOHAN EKEBLADS BREF.

Del I. Från Kristinas och Cromwells hof.

Utgifna af ***Nils Sjöberg.***

Pris **6: 75**, inb. **8: 25.**

»Bekantskapen med den flitige brefskrifvaren, hvars framställning utmärkes af stor moderation och en förfining, helt säkert framom hans tid, är angenäm att göra och väcker önskan om att snart få motse den följande delen af hans korrespondens.» *Norrköpings Tidningar.*

◇ ◇ ◇

OSCAR PATRICK STURZEN-BECKER.

(ORVAR ODD).

Af ***Ragnar Sturzen-Becker.*** Del I. Pris **4: 75.**

». . . *har sin gifna rangplats bland svenska och danska källskrifter* från skandinavismens episod.» *Aftonbladet.*

». . . lämnar icke blott en åskådlig teckning af Orvar Odds förhållanden under förra delen af hans lefnad, utan äfven intressanta inblickar i den tidens politiska lif och tankeströmningar.» *Göteborgsposten.*

◇ ◇ ◇

NÅGRA MINNESBLAD UR MITT LIF

af ***Generalen frih. L. W. Stjernstedt.***

Med 128 porträtt och andra bilder.

Pris **6: 75**, inb. **8: 50.**

En förträfflig bok om svenskt hoflif och krigarlif i fred under sistflutna halfseklet.

»En af boksäsongens prydnader.» *Nya Dagl. Alleh.*

»En angenäm och roande läsning.» *Stockholms Dagblad.*

Centraltryckeriet, Stockholm 1912.

OCT 15 1986

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DL
819
D37A3
1911
DEL 2
c.1
ROBA